

# Rättsväsendet

4





## Förslag till statsbudget för 2008

## Rättsväsendet

## Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut .....	7
2	Rättsväsendet .....	9
2.1	Vad utgiftsområdet omfattar .....	9
2.2	Utgiftsutveckling .....	9
3	Politikområde Rättsväsendet .....	11
3.1	Politikområdets omfattning .....	11
3.2	Utgiftsutveckling .....	12
3.3	Mål för politikområdet .....	13
3.4	Politikens inriktning .....	13
3.4.1	En politik för ett tryggare Sverige .....	13
3.4.2	Ett modernare rättsväsende .....	15
3.4.3	Verksamhetsområde 1 Brottsförebyggande arbete .....	17
3.4.4	Verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring .....	19
3.4.5	Verksamhetsområde 3 Dömande verksamhet .....	23
3.4.6	Verksamhetsområde 4 Verkställighet av påföljd .....	26
3.4.7	Verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet .....	30
3.4.8	Verksamhetsområde 6 Övrig verksamhet .....	31
3.5	Resultatbedömning .....	33
3.5.1	Politikområde Rättsväsendet .....	33
3.5.2	Brottsförebyggande arbete .....	38
3.5.3	Utredning och lagföring .....	42
3.5.4	Dömande verksamhet .....	47
3.5.5	Verkställighet av påföljd .....	49
3.5.6	Reparativ verksamhet .....	53
3.5.7	Övrig verksamhet .....	55
3.6	Revisionens iakttagelser .....	56
3.6.1	Polisorganisationen .....	56
3.6.2	Kriminalvården .....	56
3.7	Budgetförslag .....	57

## Tabellförteckning

---

Anslagsbelopp .....	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet .....	9
2.2 Härledning av ramnivån 2008–2010. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet .....	9
2.3 Ramnivå 2008 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	10
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	12
3.2 Anmälda våldsbrott åren 2002–2006.....	33
3.3 Kostnadsutvecklingen 2004–2006 .....	33
3.4 Antal anställda inom rättsväsendet åren 2004–2006 fördelat på kvinnor, män och samtliga.....	35
3.5 Kostnadsutvecklingen 2004–2006 .....	38
3.6 Kostnadsutvecklingen 2004–2006 .....	43
3.7 Inkomna brottsärenden .....	44
3.8 Genomströmningstider.....	44
3.9 Uppklaring.....	45
3.10 Kostnadsutvecklingen 2003–2006 .....	48
3.11 Målutveckling i de allmänna domstolarna 2004–2006.....	48
3.12 Målutveckling i de allmänna förvaltningsdomstolarna 2004–2006 .....	48
3.13 Kostnadsutvecklingen 2004–2006 .....	50
3.14 Kostnadsutvecklingen 2004–2006 .....	54
3.15 Kostnadsutvecklingen 2004–2006 .....	56
3.16 Utgiftsutveckling 1997–2007.....	57
3.17 Anslagsutveckling.....	58
3.18 Offentligrättslig verksamhet .....	58
3.19 Uppdragsverksamhet .....	58
3.20 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:1 Polisorganisationen.....	59
3.21 Anslagsutveckling.....	59
3.22 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:2 Säkerhetspolisen.....	60
3.23 Anslagsutveckling.....	60
3.24 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:3 Åklagarmyndigheten .....	60
3.25 Anslagsutveckling.....	60
3.26 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:4 Ekobrottsmyndigheten .....	61
3.27 Anslagsutveckling.....	61
3.28 Offentligrättslig verksamhet .....	61
3.29 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:5 Sveriges Domstolar.....	62
3.30 Anslagsutveckling.....	62
3.31 Avgiftsbelagd verksamhet .....	62
3.32 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:6 Kriminalvården.....	63
3.33 Anslagsutveckling.....	63
3.34 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:7 Brottsförebyggande rådet.....	63
3.35 Anslagsutveckling.....	64
3.36 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik .....	64
3.37 Uppdragsverksamhet. Rättskemi .....	64

3.38 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg .....	64
3.39 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:8 Rättsmedicinalverket.....	64
3.40 Anslagsutveckling.....	65
3.41 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:9 Gentekniknämnden.....	65
3.42 Anslagsutveckling.....	65
3.43 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:10 Brottsoffermyndigheten .....	65
3.44 Anslagsutveckling.....	66
3.45 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:11 Ersättning för skador på grund av brott .....	66
3.46 Anslagsutveckling.....	66
3.47 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:12 Rättsliga biträden m.m.....	67
3.48 Anslagsutveckling.....	67
3.49 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m. ....	68
3.50 Anslagsutveckling.....	68
3.51 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar .....	68
3.52 Anslagsutveckling.....	68
3.53 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.....	69
3.54 Anslagsutveckling.....	69
3.55 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.....	69

## Diagramförteckning

---

3.1 Anställda med utländsk bakgrund <sup>1</sup> inom rättsväsendet 2006.....	37
3.2 Anställda med utländsk bakgrund inom vissa personalkategorier 2006.....	37
3.3 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1997–2006.....	50
3.4 Sysselsättningstimmar vid anstalt (procentandel av tillgänglig tid) 2004–2006.....	50
3.5 Utvecklingen av IÖV-utsluss 2004–2006 <sup>1</sup> , påbörjade IÖV-utsluss.....	51
3.6 Antalet klienter placerade för behandling utom anstalt enligt 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) 2004–2006.....	51
3.7 Andelen (%) narkotikamissbrukare inskrivna i anstalt 1997–2006.....	51
3.8 Andelen (%) frivårdsklienter med känt narkotikamissbruk 1996–2005.....	51
3.9 Antal rymningar direkt från sluten anstalt per 100 000 vård dygn 1997–2006.....	52
3.10 Antal inkomna och avgjorda ärenden.....	54
3.11 Utbetald brottsskadeersättning samt intäkter från regress.....	54

# 1 Förslag till riksdagsbeslut

## Regeringen föreslår att riksdagen

1. för budgetåret 2008 anvisar anslagen under utgiftsområde 4 *Rättsväsendet* enligt följande uppställning:

### Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
4:1 Polisorganisationen	ramanslag	17 286 829
4:2 Säkerhetspolisen	ramanslag	789 663
4:3 Åklagarmyndigheten	ramanslag	959 609
4:4 Ekobrottsmyndigheten	ramanslag	372 239
4:5 Sveriges Domstolar	ramanslag	4 151 500
4:6 Kriminalvården	ramanslag	6 117 658
4:7 Brottsförebyggande rådet	ramanslag	58 962
4:8 Rättsmedicinalverket	ramanslag	243 400
4:9 Gentekniknämnden	ramanslag	3 921
4:10 Brottsoffermyndigheten	ramanslag	29 927
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	ramanslag	89 474
4:12 Rättsliga biträden m.m.	ramanslag	1 225 657
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	ramanslag	27 163
4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	ramanslag	3 578
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	ramanslag	7 157
4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	ramanslag	13 500
<b>Summa</b>		<b>31 380 237</b>





## 2 Rättsväsendet

### 2.1 Vad utgiftsområdet omfattar

Utgiftsområdet omfattar ett politikområde, Rättsväsendet.

### 2.2 Utgiftsutveckling

**Tabell 2.1** Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

*Miljoner kronor*

	Utfall 2006	Budget 2007 <sup>1</sup>	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
Politikområde Rättsväsendet	28 505	30 756	30 581	31 380	32 039	32 849
<b>Totalt för utgiftsområde 4</b>	<b>28 505</b>	<b>30 756</b>	<b>30 581</b>	<b>31 380</b>	<b>32 039</b>	<b>32 849</b>

<sup>1</sup> Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Som framgår av tabell 2.1 omfattar politikområde Rättsväsendet 31,4 miljarder kronor. Cirka 18 miljarder kronor används för polisväsendet, 1 miljard kronor för åklagarväsendet, 4 miljarder kronor för Sveriges Domstolar och 6 miljarder kronor för Kriminalvården. Den övriga verksamheten inom rättsväsendet är Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden, Brottsoffermyndigheten, ersättning för skador på grund av brott, kostnader för rättsliga biträden och kostnader för vissa skaderegleringar. Dessa verksamheter förbrukar sammantaget knappt 2 miljarder kronor, varav huvudparten (drygt 1 miljard kronor) avser utgifter på anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.* (se tabell 3.1).

**Tabell 2.2** Härledning av ramnivån 2008–2010.  
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

*Miljoner kronor*

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>30 754</b>	<b>30 754</b>	<b>30 754</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	256	946	1 740
Beslut	436	448	461
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym			
Överföring till/från andra utgiftsområden	-66	-110	-106
Övrigt			
<b>Ny ramnivå</b>	<b>31 380</b>	<b>32 039</b>	<b>32 849</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2008 realekonomiskt fördelad.  
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet**

*Miljoner kronor*

	2008
Transfereringar <sup>1</sup>	1 401
Verksamhetsutgifter <sup>2</sup>	29 948
Investeringar <sup>3</sup>	31
<b>Summa Ramnivå</b>	<b>31 380</b>

<sup>1</sup>Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

<sup>2</sup>Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

<sup>3</sup>Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

## 3 Politikområde Rättsväsendet

### 3.1 Politikområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom politikområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, att förebygga brott, att utreda brott, att se till att den som begått brott lagförs, att verkställa påföljder och rättsliga anspråk och att ge stöd till dem som drabbats av brott. Det internationella samarbetet utgör en ökande andel av politikområdets verksamhet. Politikområdet innefattar myndigheter inom domstols-, polis- och åklagarväsendena samt Kriminalvården. Dessutom ingår Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden och Brottsoffermyndigheten. Inom politikområdet arbetar även myndigheter som ingår i andra utgiftsområden, bland annat Kustbevakningen.

#### Polisväsendet

Rikspolisstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet och har tillsyn över detta. Till Rikspolisstyrelsen hör Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Polishögskolan. Styrelsen är chefsmyndighet för Statens kriminaltekniska laboratorium.

I varje län finns en polismyndighet som ansvarar för polisverksamheten där.

#### Åklagarväsendet

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

Åklagarmyndighetens centrala ledningsnivå består av riksåklagarens kansli och fyra utvecklingscentrum. På lokal nivå bedrivs verksamheten vid 40 åklagarkammare.

Ekobrottsmyndigheten ansvarar för ekobrottsbekämpningen i Stockholms län, Skåne län, Västra Götalands län, Hallands län, Blekinge län samt Gotlands län.

#### Sveriges Domstolar

Domstolsverket är central förvaltningsmyndighet för de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna samt Rättshjälpsmyndigheten.

Allmänna domstolar är tingsrätterna, hovrätterna och Högsta domstolen. Allmänna förvaltningsdomstolar är länsrätterna, kammarrätterna och Regeringsrätten.

#### Kriminalvården

Kriminalvården är förvaltningsmyndighet för all kriminalvårdsverksamhet. Myndigheten är indelad i sex geografiska regioner, ett huvudkontor, och en transporttjänst. På operativ nivå bedrivs verksamheten vid 57 anstalter, 30 häkten och 37 frivårdskontor.

## Övriga myndigheter

Brottsförebyggande rådet är ett expertorgan inom rättsväsendet och ska löpande bistå regeringen i kriminalpolitiska frågor. Rådets huvudsakliga uppgifter är utveckling, utvärdering, tillämpad forskning och information inom det kriminalpolitiska området.

Rättsmedicinalverket är central förvaltningsmyndighet för rättspsykiatrisk, rättsmedicinsk, rättskemisk och rättsgenetisk verksamhet.

Brottsoffermyndighetens huvudsakliga uppgift är att främja brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Myndigheten prövar ärenden om rätten till brottsskadeersättning. Vid Brottsoffermyndigheten finns även ett råd som prövar ansökningar om bidrag från Brottsofferfonden.

Gentekniknämnden ska bland annat följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet inom genteknikområdet.

## 3.2 Utgiftsutveckling

**Tabell 3.1** Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Budget 2007 <sup>1</sup>	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
4:1 Polisorganisationen	15 431,2	16 685,6	16 567,3	<b>17 286,8</b>	17 616,3	18 077,6
4:2 Säkerhetspolisen	724,8	785,1	774,1	<b>789,7</b>	808,2	829,4
4:3 Åklagarmyndigheten	888,7	944,1	944,8	<b>959,6</b>	982,1	1 008,0
4:4 Ekobrottsmyndigheten	349,5	362,6	367,3	<b>372,2</b>	380,9	390,8
4:5 Sveriges Domstolar	3 889,7	4 064,8	4 070,7	<b>4 151,5</b>	4 204,2	4 321,2
4:6 Kriminalvården	5 446,8	6 088,5	5 970,0	<b>6 117,7</b>	6 337,7	6 502,7
4:7 Brottsförebyggande rådet	64,6	62,3	61,1	<b>59,0</b>	60,4	62,1
4:8 Rättsmedicinalverket	228,8	241,4	237,7	<b>243,4</b>	249,0	255,5
4:9 Gentekniknämnden	3,3	3,9	3,5	<b>3,9</b>	4,0	4,1
4:10 Brottsoffermyndigheten	27,4	29,7	29,5	<b>29,9</b>	30,6	31,4
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	86,9	89,5	88,4	<b>89,5</b>	89,5	89,5
4:12 Rättsliga biträden m.m.	1 325,8	1 360,7	1 423,0	<b>1 225,7</b>	1 225,7	1 225,7
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	28,1	27,2	32,5	<b>27,2</b>	27,2	27,2
4:14 Avgifter till vissa internationella samman slutningar	3,3	3,6	3,5	<b>3,6</b>	3,6	3,6
4:15 Bidrag till lokalt brottförebyggande arbete	6,4	7,2	7,2	<b>7,2</b>	7,2	7,2
4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden		0,0		<b>13,5</b>	12,3	12,6
<b>Totalt för politikområde Rättsväsendet</b>	<b>28 505,4</b>	<b>30 755,9</b>	<b>30 580,5</b>	<b>31 380,2</b>	<b>32 038,7</b>	<b>32 848,5</b>

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Rättsväsendets ekonomi är god. Myndigheterna inom rättsväsendet hade nästan genomgående en ekonomi i balans vid utgången av 2006. Endast Åklagarmyndigheten och Säkerhetspolisen utnyttjade anslagskrediten. År 2007 har regeringen tillfört rättsväsendet stora resurser, sammanlagt drygt 1,5 miljard kronor från och med 2007. De ekonomiska förutsättningarna för rättsväsendets myndigheter är bra för 2007. Regeringen gjorde en mindre omfördelning av resurser inom utgiftsområdet i 2007 års ekonomiska vårproposition för att säkerställa Åklagarmyndighetens

kapacitetsutbyggnad under innevarande år. Även på tilläggsbudgeten i denna proposition föreslår regeringen mindre omfördelningar av resurser inom utgiftsområdet, bland annat till anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Regeringen fortsätter nu satsningen på rättsväsendet för att kampen mot brottsligheten ska bli framgångsrik. I denna proposition tillförs rättsväsendet ytterligare 495 miljoner kronor från och med 2008.

Regeringen ställer under mandatperioden 2007–2010 högre krav på rättsväsendets myn-

digheter. Det handlar bland annat om att öka den polisiära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna kvaliteten i den dömande verksamheten, utveckla innehållet i verkställigheten, skapa fler häktes- och anstaltsplatser och stärka brottsofferperspektivet i hela rättskedjan. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen för att närmare redovisa vilka ytterligare insatser som krävs för att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp mot de högre kraven. Rättsväsendets fortsatta effektivisering är en förutsättning för regeringens satsningar på området. Regeringen avser att noga följa vilket resultat resursförstärkningarna får och hur effektiviseringsarbetet bedrivs.

Utöver tillskotten till rättsväsendet föreslås i denna proposition omfördelning av medel inom utgiftsområdet respektive mellan utgiftsområde 4 och andra utgiftsområden. Förändringar av anslagen inom politikområde Rättsväsendet redovisas under 3.7 Budgetförslag.

### 3.3 Mål för politikområdet

Målet för politikområde rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättsäkerhet.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

### 3.4 Politikens inriktning

#### 3.4.1 En politik för ett tryggare Sverige

Regeringen har påbörjat den största satsningen i modern tid för att göra hela Sverige till ett tryggt land att leva i. Trygghet innebär exempelvis skydd mot kränkningar av frid, frihet och hälsa men också vissheten om att samhället kommer att reagera mot dem som begår brott. Ett välfungerande rättsväsende är en självklar förutsättning för att samhällets åtgärder mot brottsligheten ska bli framgångsrika. För att samhällets insatser mot brottsligheten ska bli effektiva behöver rättsväsendets myndigheter förses med ändamålsenliga verktyg.

#### *Krafttag mot brottsligheten*

Brottsligheten orsakar stora skador och leder till otrygghet för alla. Utvecklingen de senaste åren

med en ökning av antalet registrerade våldsbrott, särskilt bland unga, bidrar till att människor känner sig allt mer otrygga i samhället.

Brottsligheten medför också påtagliga ekonomiska följder för de som drabbas och för samhället i stort. Med narkotika följer en omfattande och svårbemästrad kriminalitet. Många personer drabbas i sin vardag av fordonsrelaterade brott, inbrott, klotter och annan skadegörelse, s.k. mängdbrottslighet. För en del barn och ungdomar kan sådan brottslighet vara inkörsporten till grövre brottslighet. Ekonomisk brottslighet drabbar näringsidkare och skadar förtroendefulla relationer inom näringslivet och hämmar innovationsvilja, entreprenörskap och en väl fungerande marknad.

Orsakerna till brottsligheten är mångfacetterad. Segregation, arbetslöshet och utanförskap bidrar till att vissa barn och ungdomar riskerar att dras in i gängkriminalitet där skadegörelse och rån förekommer. Vid andra typer av brottslighet, t.ex. miljöbrott, ekonomisk brottslighet och grov organiserad kriminalitet är vinstsyftet en avgörande faktor.

För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs kraftfulla insatser. Samhällets insatser mot brottsligheten ska ta sin utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vara baserad på kunskap.

#### *Ett gemensamt mål för rättsväsendet*

Ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver en synlig och aktiv polis. En stor del av alla brott begås av en mindre grupp personer som har utvecklat en kriminell livsstil. Rekryteringen till denna grupp måste minska. Det kräver tidiga insatser för unga som nyligen börjat begå brott, men också kraftfulla åtgärder för dem som redan utvecklat en kriminell livsstil. Sådana insatser måste ofta kombineras med åtgärder mot missbruk av alkohol och narkotika. En förutsättning för att brottsligheten ska minska bland dessa personer är en nära samverkan inom rättsväsendet och mellan rättsväsendets myndigheter, socialtjänsten, psykiatri och andra huvudmän som har ansvar för den dömdes återanpassning till ett liv utan kriminalitet.

Samhället måste vidta en rad åtgärder för att förebygga och bekämpa brottsligheten. Särskilt fokus kommer även fortsättningsvis att riktas mot mäns våld mot kvinnor, mot ungdomsbrottslighet och mot grov organiserad och systemhotande brottslighet. Vidare ska möjlighe-

terna att införa en lagstadgad skyldighet för var och en att efter förmåga ingripa när någon är i nöd, ibland kallat en civilkuragelag, utredas. Arbetet ska påbörjas under 2008. Regeringen kommer att prioritera insatser som syftar till att utforma ett rättsväsende som är väl rustat för sina uppgifter.

#### *Brottsoffrens rättigheter ska stärkas*

Brottsoffrens behov ska stå i fokus för rättsväsendets insatser. Det är en självklarhet att brottsoffer ska bemötas med respekt och professionalism, men samhället förmår inte alltid erbjuda det skydd och stöd som behövs. Myndigheter inom rättsväsendet måste ha ett tydligt brottsofferperspektiv och försäkra brottsoffren om att samhället står på deras sida.

Skyddet och stödet för kvinnor och barn som utsätts för våld från män ska stärkas. Denna brottslighet sker i stor utsträckning i hemmet och är därmed svår att upptäcka. Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor måste ges hög prioritet. För att detta arbete ska bli framgångsrikt krävs att det finns väl utvecklade metoder och verktyg som är anpassade för denna brottslighet. Också här är det viktigt med myndighetssamverkan för att utveckla effektiva stödformer för dem som drabbas av brott från närstående.

Unga brottsoffer behöver kvalificerat stöd för att kunna bearbeta reaktionerna efter brott. För unga personer som drabbas av brott kan medling vara särskilt effektivt. Det är viktigt att rättsprocessen fungerar smidigt och att antalet brott som klaras upp ökar. Det bidrar till brottsoffrens känsla av att samhället står på deras sida.

#### *Tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten*

En trygg uppväxt är den mest effektiva brottsförebyggande insatsen. Föräldrar har ett huvudansvar för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar.

Även skolan har en viktig roll att ge barn och ungdomar goda värdegrunder. Ett bra samarbete mellan skola och polis förebygger brott.

Genom tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten motverkas allvarlig brottslighet i framtiden. Påföljderna för unga lagöverträdare ska vara rättssäkra, tidiga, tydliga och inriktade på att stoppa fortsatt brottslighet. Möjlighet att ingripa tidigt mot drogmissbruk bland barn under femton år kan förhindra att de utvecklar ett kriminellt beteende.

#### *Påföljdssystemet ska vidareutvecklas*

Påföljderna måste vara proportionerliga, trovärdiga och förutsebara. Utgångspunkten bör vara att samhället ser allvarligt på brott; i synnerhet grova våldsbrott. Regeringen har inlett ett reformarbete av påföljdssystemet och under våren 2007 tillsatt en utredning om skärpt syn på allvarligare våldsbrott m.m. Resultatet från Åklagarmyndighetens kartläggning av domstolarnas straffmätning och påföljdsval vid våldsbrottslighet kommer att utgöra ett viktigt underlag för utredningens överväganden i dessa frågor. Det finns även anledning att fortsätta arbetet med tidiga och tydliga insatser mot unga lagöverträdare, exempelvis genom ett reformerat påföljdssystem för denna grupp.

#### *Kraftsamling mot allvarlig och organiserad brottslighet samt terrorism*

Grov organiserad brottslighet är ett allvarligt hot mot samhället. Det har blivit allt vanligare att kriminella grupperingar sätter i system att hota och trakassera vittnen eller personal inom rättsväsendet. Därigenom utmanar de också själva grunderna för vår rättsstat, vilket aldrig kan tolereras. Ofta tillhör dessa brottslingar mer eller mindre slutna kriminella miljöer. För att bekämpa dem krävs gemensam och målmedveten mobilisering över myndighetsgränser. Polis och åklagare måste prioritera arbetet mot den grova organiserade brottsligheten ytterligare för att vända denna utveckling.

Det är angeläget att polisen och åklagarväsendet med kraft fortsätter sitt arbete för att i större utsträckning än i dag kunna spåra och återföra vinning av brott. Detta arbete förutsätter ett väl utvecklat samarbete mellan berörda myndigheter.

Inte sällan har brottssyndikaten starka internationella förgreningar. Professionella kriminella arbetar alltmer över nationsgränser och är aktiva inom flera brottsområden samtidigt, t.ex. narkotikabrottslighet och människohandel. All erfarenhet inom brottsbekämpningen visar att ett väl utvecklat internationellt samarbete är en nödvändighet för att effektivt kunna möta denna utveckling.

Utvecklingen i världen gör att stor kraft måste ägnas åt att, med bibehållen respekt för mänskliga rättigheter och frågor om personlig integritet, undanröja risker för terroristhandlingar och andra brott mot rikets säkerhet. Att sådan brottslighet ofta bedrivs av löst sammansatta ter-

roristnätverk med omfattande internationella förgreningar medför att bekämpningen kräver ett mycket långtgående samarbete med myndigheter i andra länder.

Hotet från terrorismen har ökat sedan millennieskiftet. Attentat mot flera europeiska länder har genomförts och ett antal attentatsförsök har avstyrts. Hotbilden mot Sverige eller svenska intressen utomlands är i dag låg men vårt politiska ställningstagande i internationella konflikter och frågor kan snabbt ändra bilden av vårt land utomlands. Den förhöjda hotbild som finns mot vissa andra länder och deras intressen i bland annat Sverige medför också en risk att även Sverige kan komma att bli mål för terroristattentat.

Denna form av brottslighet måste bekämpas med stor kraft och beslutsamhet av rättsväsendet. Våra rättsvårdande myndigheter måste ges effektiva verktyg och arbetsmetoder för att med uthållighet kunna förebygga och bekämpa den grova organiserade brottsligheten och terrorismen.

#### *En effektiv ekobrottsbekämpning*

Det är av stor vikt att säkerställa en långsiktigt effektiv ekobrottsbekämpning. Att utveckla och effektivisera ekobrottsbekämpningen kommer att vara en central fråga för regeringen under de närmaste åren.

I januari 2007 överlämnade Utredningen om översyn av Ekobrottsmyndigheten sitt betänkande Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning (SOU 2007:8) till regeringen. I betänkandet föreslås att Ekobrottsmyndigheten ska läggas ned och att dess verksamhet ska övertas av Åklagarmyndigheten och Polisen. Betänkandet är remissbehandlat.

Enligt regeringens bedömning bedriver Ekobrottsmyndigheten en i många avseenden effektiv och väl fungerande verksamhet. Ekobrottsmyndigheten arbetar också fortlöpande med att utveckla arbetsmetoderna och höja kompetensen inom myndigheten. Vid en samlad bedömning anser regeringen att Ekobrottsmyndighetens verksamhet ska fortsätta.

Regeringens ambition under de närmaste åren är att utveckla ekobrottsbekämpningen inom ramen för nuvarande organisation. Enligt regeringen är det angeläget att ett ännu tydligare fokus läggs på allvarlig ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndighetens spetskompetens bör tas till vara på ett ännu bättre sätt än i dag, t.ex. bör

myndigheten i större utsträckning kunna bistå polismyndigheterna och Åklagarmyndigheten med sina kunskaper och sin speciella kompetens.

Regeringen kommer att noga följa de brottsbekämpande myndigheternas arbete i dessa frågor.

### **3.4.2 Ett modernare rättsväsende**

Rättsväsendet är av grundläggande betydelse för det demokratiska samhället. Ett väl fungerande rättsväsende måste utvecklas i samma takt som samhället i övrigt. Regeringen kommer att aktivt arbeta för att rättsväsendet ska utvecklas så att det är rustat för uppgifterna. Detta arbete kommer att ske utifrån följande grundläggande principer.

#### *Individen i fokus*

Rättsväsendets verksamheter ska utgå från människors behov. Personer som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter ska bemötas med respekt och professionalism. Det ställer höga krav på säkerhet, kompetens, snabb och effektiv handläggning med god kvalitet liksom på myndigheternas tillgänglighet och servicenivå. Målsägande och vittnen ska få relevant information avseende rättsväsendets handläggning av deras ärenden. De ska även få vägledning om var de kan få hjälp med att bearbeta konsekvenserna av den händelse som de varit utsatta för.

#### *Rättssäkerhet och rättstrygghet*

Det är viktigt att människor känner förtroende för rättsväsendet. Rättsväsendet har ett särskilt ansvar för den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. *Rättssäkerhet* innebär att den enskilda människan kan lita på lagarna, myndigheterna och domstolarna. Lagarna ska vara moderna och ändamålsenliga. De ska värna demokratin och garantera grundläggande fri- och rättigheter. De ska vara lätta att förstå, svåra att kringgå eller missbruka och de ska stå sig under lång tid. I ett rättssäkert samhälle är rättskipningen förutsebar, proportionerlig och enhetlig. Samma krav gäller för myndigheternas beslut och deras övriga verksamhet. Med *rättstrygghet* avses att den enskilda människan ska vara skyddad mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, integritet och egendom. Rättstryggheten kräver en effektiv verksamhet för att förebygga och bekämpa brottslighet men även för att stödja den som utsatts för brott. Den förutsätter också en rättssäker straffrätts-

skipning och en lättillgänglig ordning för att lösa tvister, såväl mellan enskilda som mellan enskilda och det allmänna.

Myndigheterna inom rättsväsendet har långtgående befogenheter att fatta beslut och vidta åtgärder som griper in i enskilda personers liv. Därför är det nödvändigt att beslut och åtgärder är korrekta och genomförs så att grundläggande fri- och rättigheter respekteras.

#### *Effektivitet i rättskedjan*

Myndigheterna inom rättsväsendet kan sägas bilda en kedja. Rättsväsendets verksamhet måste ständigt bedömas, utvärderas och utvecklas med sikte på ett effektivt resursutnyttjande. En kontinuerlig verksamhetsutveckling ska vara en integrerad del av rättsväsendets strategi. Dessutom måste effektivitet och ett klokt resursutnyttjande tillmätas stor betydelse när olika handlingsalternativ övervägs i den löpande verksamheten.

#### *Ett tydligare ansvar för hela rättskedjan*

Rättsväsendets myndigheter är inbördes beroende av varandra. Rättskedjans totala effektivitet förutsätter att var och en av myndigheterna tar ansvar för sin roll i rättsprocessen och på olika sätt underlättar övriga myndigheters insatser. Myndigheterna inom rättsväsendet måste ha kunskap om hur vidtagna satsningar inom ett verksamhetsområde påverkar andra områden inom och utanför rättsväsendet, t.ex. vad en ökad satsning inom polisen får för konsekvenser för åklagare, domstolar, forensisk verksamhet och kriminalvård. Det är av stor betydelse att de olika samverkansformer som i dag finns för myndighetscheferna inom rättsväsendet utvecklas än mer.

#### *Samarbete med andra delar av samhället*

Rättsväsendet kan inte ses isolerat utan är en del av samhället. För att de åtgärder som vidtas inom rättsväsendet ska vara verkningsfulla krävs samarbete även med aktörer som finns utanför rättsväsendet. Det är naturligt och nödvändigt att rättsväsendets myndigheter samverkar med aktörer som på olika sätt påverkar situationen inom rättsväsendet, t.ex. kommuner, landsting och andra som bedriver verksamheter som har betydelse för rättsprocessen. Detta arbete är särskilt viktigt när det gäller frågor om unga lagöverträdare och unga brottsoffer.

#### *Vidtagna insatser måste få avsedd effekt*

Rättsväsendets verksamhet måste bygga på väl underbyggd kunskap. En grundläggande källa till sådan kunskap är det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs vid universitet och högskolor samt inom ramen för olika myndigheters verksamhet. Brottsförebyggande rådets roll som expertorgan inom rättsväsendet och Brottsoffermyndighetens uppgift att vara ett kunskapscentrum för brottsofferfrågor medför att dessa myndigheter har en särställning i detta avseende. Regeringen kommer att ta ökade initiativ till utvärderingar av reformer av olika slag inom rättsväsendet. Att utbyta erfarenheter och tillgodogöra sig kunskap från andra länder, särskilt inom EU, spelar här en mycket viktig roll. Myndigheterna inom rättsväsendet ansvarar för att den egna verksamheten bygger på bästa möjliga kunskap och för att den dokumenteras och bedöms utifrån hur väl den fungerar.

#### *Attraktiva arbetsplatser*

Rättsväsendets myndigheter ska vara attraktiva arbetsplatser. Kompetent och motiverad personal är rättsväsendets viktigaste resurs. Rättsväsendet måste ha förmåga att rekrytera och behålla skickliga medarbetare och kontinuerligt utveckla deras kompetens och motivation. Det ställer höga krav på möjligheter till fortbildning och attraktiva karriärvägar, samt på ett ledarskap som kontinuerligt verkar för att utveckla verksamheten.

Ett gott hälsoläge och låga sjuktal är förutsättningar för en effektiv verksamhet. Därför måste myndigheterna säkerställa en god arbetsmiljö, skydd mot hot och våld samt goda möjligheter att kombinera arbete, familj och fritid för både kvinnor och män.

#### *Jämställdhet*

Utgångspunkten för jämställdhetspolitiken är principen om alla människors lika rätt och värde. Jämställdhet och lika möjligheter är en angelägenhet för både kvinnor och män. Jämställdhet betyder att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i alla områden i livet.

All verksamhet inom rättsväsendet måste genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Alla, oavsett kön, ska ha samma möjligheter till rättstrygghet vilket kräver insikt i och kunskap om skillnader i kvinnors och mäns levnadsvillkor. Jämställdhet ska beaktas då verksamheter för-



ändras och även vara en självständig drivkraft till utveckling.

Myndigheterna har ett långtgående ansvar för att se till att jämställdheten ökar. Det ska råda jämställdhet på arbetsplatserna i rättsväsendet. Myndigheterna ska verka för en jämnare könsfördelning såväl vid nyrekrytering som vid rekrytering till olika nivåer inom myndigheterna.

*Lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund*

All diskriminering ska bekämpas, såväl på den egna arbetsplatsen som i mötet med människor som av olika anledningar kommer i kontakt med myndigheten. En viktig del av arbetet är också att verka för en ökad etnisk och kulturell mångfald bland personalen. Mångfalden i samhället måste beaktas både i det dagliga arbetet och då verksamheter förändras.

### 3.4.3 Verksamhetsområde 1 Brottsförebyggande arbete

#### Mål för verksamhetsområdet

Det bästa sättet att öka tryggheten för medborgarna är att förhindra att brott begås. Målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete är att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer därmed ska bli färre. Hela samhället har att vinna på minskad brottslighet och ökad trygghet. Samhällets brottsförebyggande arbete är viktigt för att minska såväl antalet brottsoffer som antalet gärningsmän.

Av rättsväsendets myndigheter verkar i huvudsak polisorganisationen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet inom verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete. Även Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete har betydelse när det gäller att förebygga brott. Kriminalvården har också ett ansvar för att förebygga brott under verkställighet.

Att arbeta brottsförebyggande är särskilt viktigt när det gäller unga människor. Åtgärder för att förhindra att unga fastnar i kriminalitet måste vara tydliga och vidtas på ett tidigt stadium. Föräldrar har huvudansvaret för att barn inte begår brott, men rättsväsendets normativa verkan kan inte bortses från.

#### En integrerad del av övriga politikområden

Brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem. Insatserna mot brottsligheten innefattar därför åtgärder inom flera politikområden och kräver ett brett engagemang från statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, föreningsliv och andra ideella organisationer och även enskilda medborgare. Detta är särskilt viktigt på det brottsförebyggande området. För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs t.ex. samlade insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst, kontroll av penningflöden samt insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område.

Även om föräldrar har huvudansvaret för att barn inte begår brott är det viktigt att familjen har tillgång till olika former av stöd som de kan behöva. En väl fungerande barn- och ungdomspsykiatri samt mödra- och barnhälsovård måste finnas till hands för dem som har behov av sådant stöd. För att förebygga ungdomsbrottsligheten krävs vidare en utvecklad samverkan mellan polis, skola och socialtjänst.

Att bryta utanförskapet är en central del i det brottsförebyggande arbetet. Som ett led i att stärka det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i stadsdelar som präglas av utanförskap har regeringen gett Brottsförebyggande rådet och Rikspolisstyrelsen i uppdrag att från och med den 1 januari 2007 ingå samverkansöverenskommelser med de kommuner som tecknar lokala utvecklingsavtal med staten. Lokala utvecklingsavtal syftar till att stärka samordningen av statliga, kommunala och andra aktörers insatser för arbetet med att bryta utanförskapet i de stadsdelar som omfattas av avtalen.

För vissa grupper som är upprepat brottsdrabbade, exempelvis näringsidkare, ska ökade kunskaper om deras utsatthet användas i arbetet med att förebygga dessa brott.

Det är också viktigt att genom konsekvensanalyser se över åtgärder som vidtas inom andra politikområden så att inte nya tillfällen till brott skapas.

#### Samverkan och närvaro på alla nivåer

*Det lokala brottsförebyggande arbetet*

Det är viktigt att det brottsförebyggande arbetet sker på lokal nivå av dem som bäst känner till de

problem som finns i närområdet. Arbetet för att minska brottsligheten kräver samverkan och närvaro på alla nivåer. Det brottsförebyggande arbetet måste därför anpassas efter förutsättningarna i lokalsamhället. I dag finns det närmare 300 lokala brottsförebyggande råd i Sveriges kommuner och stadsdelar. Olika aktörer som polis, skola, socialtjänst och näringsliv samarbetar för att förebygga brott och öka tryggheten. De organisatoriska formerna för det lokala brottsförebyggande arbetet är av mindre betydelse för att uppnå goda resultat. Däremot är det viktigt att arbetet utförs systematiskt och i samverkan.

Regeringen anser det angeläget att utveckla och effektivisera det lokala brottsförebyggande arbetet. Brottsförebyggande rådet har i uppgift att tillse att de brottsförebyggande aktörerna på lokal nivå har tillgång till all nödvändig kunskap de behöver för att utifrån sina lokala förutsättningar kunna förebygga brott och otrygghet. För att Brottsförebyggande rådet effektivt ska kunna stödja detta arbete anvisar riksdagen sedan flera år särskilda medel för detta ändamål.

En stor utmaning ligger i att integrera förebyggandet av återfall i det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta bör ske genom att samarbete etableras eller fördjupas mellan kommunala företrädare och kriminalvården. Även polisen har en viktig funktion i detta arbete.

Det finns behov av en välutvecklad samverkan på lokal nivå mellan polis, skola och socialtjänst samt mellan den lokala polisledningen, kommunen, fritidsverksamheter, företagare och andra viktiga lokala aktörer.

#### *Polisens brottsförebyggande arbete*

En synlig och aktiv polis i hela landet är nödvändig för att förebygga brott och för att öka människors trygghet.

För ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete krävs att polisen är synlig och aktiv i samhället och att det brottsförebyggande arbetet har lokal förankring. Regeringens mål om 20 000 poliser 2010 bör kunna omsättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

Polisens brottsförebyggande arbete ska bedrivas planlagt och underrättelsestyrt. En ökad polisär synlighet ska ses som ett värde i sig då det påverkar människors trygghet. Människors upplevelser av otrygghet och rädsla att utsättas för brott innebär en försämrad livskvalitet för den enskilde. Regeringen förutsätter att polisen

bedriver ett aktivt arbete för att genom en ökad synlighet bidra till att öka människors upplevda och faktiska trygghet.

Dokumentation, utvärdering och spridning av goda exempel är viktiga framgångsfaktorer i den brottsförebyggande verksamheten. Regeringen välkomnar därför Rikspolisstyrelsens arbete med att ta fram en nationell strategi för det brottsförebyggande arbetet.

Rikspolisstyrelsens arbete för att utveckla samverkan med landets kommuner är en viktig förutsättning för att nå målet för verksamhetsområdet. Regeringen kommer mot denna bakgrund att följa polisens medverkan i det pågående arbetet med att bryta utanförskapet i de kommuner som träffat lokala utvecklingsavtal med staten.

#### *Förebyggande åtgärder mot ekonomisk brottslighet*

Den ekonomiska brottsligheten utgör ett stort hot mot såväl enskilda människor som samhälle och näringsliv, bland annat leder den till stora ekonomiska förluster och ett minskat förtroende. Det är därför viktigt att vidta åtgärder för att förebygga sådan brottslighet. Mot den bakgrunden anser regeringen att Ekobrottsmyndigheten bör fortsätta att utveckla sitt brottsförebyggande arbete. Bland annat måste samarbetet mellan olika myndigheter och organisationer ytterligare fördjupas. Även arbetet att stödja de lokala brottsförebyggande råden i dessa frågor, liksom arbetet med informationskampanjer och andra insatser gentemot utsatta branscher, ungdomar med flera bör fortsätta.

#### *Kunskapsbaserat arbete*

Brottsligheten förändras i takt med samhällets utveckling. Det krävs därför kunskap om brottsligheten och dess orsaker samt kunskap om hur brott kan förebyggas. Därför är det viktigt med regelbunden uppföljning och utvärdering av de insatser och åtgärder som har vidtagits.

Brottsförebyggande rådet ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och för annan statistik avseende brott och utsatthet för brott. Brottsförebyggande rådet är en myndighet vars arbete ska utgöra ett kunskaps- och metodstöd i andra myndigheters verksamhet. Myndigheten ska fokusera på att ta fram kunskap om framgångsrik brottsbekämpning och brottsförebyggande verksamhet. Denna kunskap bör i hög utsträckning utnyttjas i samarbetet mellan myndigheter i och utanför rättsväsendet. Brottsförebyggande rådet initierar och bedriver därför

forskning och utveckling på området. Det är angeläget att Brå i så hög utsträckning som möjligt utgår från ett rättskedjeperspektiv i rådets utredningar.

Kriminalunderrättelsetjänsten har en betydelsefull funktion att fylla för att stödja polisens dagliga operativa verksamhet. Informationen som finns hos kriminalunderrättelsetjänsten ska tas tillvara tidigt som en del av den planlagda brottsförebyggande verksamheten. En central del av kriminalunderrättelsetjänstens uppgift är därför att bereda och tillhandahålla underlag för strategiska och operativa beslut avseende prioritering och genomförande av sådana insatser. Motsvarande behov finns såväl i ett nationellt som ett internationellt perspektiv.

#### *Utvecklad samverkan mot terrorism*

Flera myndigheter bidrar på olika sätt till det förebyggande arbetet mot terrorism, såväl för att motverka attentat i Sverige som för att minska risken för att vårt land används som bas för planering och finansiering av terrorism i andra länder. Säkerhetspolisen har huvudansvaret för denna samverkan, som bedrivs bland annat inom ramen för samverkansrådet mot terrorism. När det gäller att utreda brottslighet med kopplingar till terrorism har Säkerhetspolisen det fulla ansvaret, dock ofta med biträde av andra myndigheter.

De nationella samverkansstrukturerna på kontraterrorismområdet har utvecklats positivt de senaste åren. Ännu återstår emellertid en del arbete för att myndigheterna till fullo ska kunna utnyttja sin samlade kompetens och kapacitet på ett effektivt sätt. Det vilar därför ett ansvar på Säkerhetspolisen att tillsammans med övriga berörda myndigheter identifiera eventuella hinder för ökad effektivitet och utvecklad samverkan samt att gemensamt finna lösningar som överbrygger dessa.

### **3.4.4 Verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring**

#### **Mål för verksamhetsområdet**

Målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring är att brottsuppklaringen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Polisen inklusive Säkerhetspolisen ansvarar tillsammans med Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten för merparten av verksamheten inom verksamhetsområdet. Andra aktörer är Rättsmedicinalverket, Kriminalvården, Tullverket, Kustbevakningen samt Skatteverket.

### **Brottsutredningsverksamheten ska förbättras**

#### *Inriktning för brottsbekämpningen*

Antalet anmälda brott har under lång tid legat kring en relativt konstant nivå på cirka 1,2 miljoner brott per år. Brottsutvecklingen uppvisar ett minskande antal anmälda stöldbrott men ett ökande antal anmälda våldsbrott. Detta bidrar till bilden av ett allt rårare samhälle. Särskilt oroväckande är den fortsatta ökningen av fall där någon misshandlas av en okänd person på allmän plats samt antalet anmälda fall av övergrepp mot kvinnor.

Kampen mot mängdbrottsligheten såsom stölder och inbrott måste fortsätta med oförminskad kraft för att öka tryggheten i samhället och för att motverka utvecklingen av grövre kriminalitet. En central uppgift för de brottsbekämpande myndigheterna är att bekämpa grova brott samt brott som bedrivs organiserat och ofta över nationsgränser. Det kan gälla grova narkotikabrott, människohandel eller terrorism.

Det är inte ovanligt att den organiserade brottsligheten även innefattar systemhotande brottslighet som tar sig uttryck genom hot och våld mot personal inom rättssystemet, mot politiker och mot massmedierna. Den organiserade och grova brottsligheten är ett allvarligt hot mot vårt öppna samhälle. Utredningar som avser denna brottslighet måste bedrivas på ett effektivt, kraftfullt och uthålligt sätt med bibehållen rättssäkerhet. De brottsbekämpande myndigheterna bör självklart ägna kraft åt att spåra och återföra vinster genererade av den grova organiserade brottsligheten.

Ett annat område som måste uppmärksammas är brott mot välfärdssystemen. För att kunna upprätthålla ett väl fungerande välfärdssamhälle är det viktigt att sådana brott minskar. Den 1 augusti 2007 trädde en ny bidragsbrottslag i kraft. En förutsättning för att denna lagstiftning ska få önskad effekt är att polis och åklagare har tillräckliga resurser för att utreda och lagföra dessa brott. Vidare måste samverkan mellan berörda myndigheter fortsätta att utvecklas.

De brottsbekämpande myndigheternas arbete med att effektivisera sin brottsutredande verksamhet med bibehållen kvalitet och rättssäkerhet måste fortsätta med ännu större kraft. Det är också angeläget att myndigheterna ytterligare fördjupar sitt samarbete och bättre samordnar sina mål och insatser. En sådan utveckling är av stor vikt för att de samlade resurserna ska kunna användas mer effektivt.

#### *Lagstiftningen moderniserar*

Arbetet med att anpassa och modernisera den lagstiftning som avser brottsbekämpningen måste fortgå kontinuerligt. Vid utformningen av nya bestämmelser ska intresset av en effektiv brottsbekämpning noga vägas mot de konsekvenser de nya bestämmelserna kan medföra för rätten till personlig integritet. En begränsning av skyddet av den personliga integriteten måste alltid vara proportionerlig, nödvändig och ändamålsenlig.

För att de brottsbekämpande myndigheterna på ett effektivt sätt ska kunna bekämpa den grova organiserade brottsligheten är det nödvändigt att polis och åklagare har tillgång till effektiva och rättssäkra tvångsmedel. Propositioner med lagförslag om hemlig rumsavlyssning och om preventiv användning av hemliga tvångsmedel ligger för närvarande i riksdagen för ställningstagande (prop. 2005/06:178 och prop. 2005/06:177).

Det är också nödvändigt att det finns moderna och tydliga regler om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen. Frågor om hur en sådan reglering bör utformas bereds och övervägs för närvarande i Justitiedepartementet. Regeringen har vidare gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till hur Europaparlamentets och rådets direktiv om lagring av trafikuppgifter ska genomföras i svensk rätt (dir. 2006:49 och 2007:37). Uppdraget ska redovisas den 1 november 2007.

I Justitiedepartementet har nyligen ett lagstiftningsarbete för att ytterligare förstärka rättssäkerheten vid användning av hemliga tvångsmedel färdigställt. I propositionen Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användandet av hemliga tvångsmedel m.m. (prop. 2006/07:133) föreslås att den som har utsatts för hemliga tvångsmedel, t.ex. hemlig teleavlyssning, ska under rättas om detta i efterhand. En underrättelse ska dock skjutas upp och får även underlåtas om en

uppgift i underrättelsen omfattas av sekretess. Vidare föreslås att det under regeringen inrättas en fristående myndighet, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som ska utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet. Nämnden ska enligt förslaget också utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. I propositionen föreslås vidare att Registernämnden avvecklas. Dess verksamhet övertas av den nya nämnden. Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Frågor om den personliga integriteten i brottsbekämpningen kommer också att övervägas vid beredningen av Integritetsskyddskommitténs betänkanden. Kommittén överlämnade i mars 2007 sitt delbetänkande Skyddet för den personliga integriteten – kartläggning och analys (SOU 2007:22) till regeringen. Slutbetänkande med överväganden rörande behovet av ny lagstiftning ska lämnas senast den 20 december 2007.

Regeringen avser även att förtydliga och författningsreglera polis och åklagares möjlighet att använda sig av så kallade provokativa åtgärder i den brottsutredande verksamheten.

Ett effektivt brottsbekämpande arbete förutsätter vidare att det finns goda möjligheter att samla in och elektroniskt bearbeta information. Det behövs en ny lagstiftning som bättre tillgodoser polisens behov av att kunna behandla personuppgifter i den brottsbekämpande verksamheten. Lagstiftningen ska ge polisen och andra myndigheter bättre förutsättningar att samverka och bekämpa brott. Regeringen avser därför att under 2007 remittera ett förslag till ny lag om behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet. Åklagarväsendets personuppgiftsbehandling ses över av en utredning som regeringen har tillsatt i september 2007 (dir. 2007:126).

Inom ramen för det europeiska rättsliga samarbetet pågår förhandlingar om flera rättsakter. När det gäller skyddet av personuppgifter i samband med internationellt informationsutbyte förhandlas ett rambeslut om skydd av personuppgifter för sådana fall.

Riksdagen godkände den 27 oktober 2004 ett inom EU upprättat utkast till rambeslut om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott (förverkanderambeslutet). De flesta av de lagändringar som krävs för att

genomföra rambeslutet trädde i kraft den 1 juli 2005. I Justitiedepartementet pågår ett arbete med förslag till lagstiftning som reglerar den fråga som återstår, nämligen att skapa regler om förverkande av egendom som inte kan hänföras till ett visst konkret brott, s.k. utvidgat förverkande. En departementspromemoria har utarbetats (Ds 2006:17) och remitterats. Regeringen avser återkomma med ett lagförslag under hösten 2007.

För att samhället ska kunna reagera snabbare på ungas brottslighet måste tiden mellan brott, åtal, dom och verkställighet av påföljd vara så kort som möjligt. Skyndsamhetskravet för handläggning av mål där unga personer är misstänkta för brott har därför utvidgats i lagstiftningen. Det är också angeläget att samhället tidigt och på ett tydligt sätt reagerar på brott som barn och ungdomar under 15 år misstänks för. Regeringen har därför för avsikt att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av de bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare som avser brottsmisstänkta barn och ungdomar under 15 år. Översynens utgångspunkter ska vara dels att regelverket ska ge uttryck för en allvarlig syn från samhällets sida när det gäller brott som barn och ungdomar misstänks för, och dels fortsatt fokus på den omsorg som den unge behöver.

#### *Kompetensutveckling och specialisering*

Dagens brottsutveckling medför att allt högre krav ställs på kompetensen inom rättsväsendet.

Enskilda poliser måste ha en god kompetens och en god förmåga att bemöta människor med olika bakgrund och i olika situationer. Regeringen har därför tillsatt en ny utredning om den framtida polisutbildningen (dir. 2006:139). Den särskilde utredaren har getts i uppdrag att lämna förslag till hur den nuvarande polisutbildningen bör reformeras. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2008.

Åklagarväsendet har under flera år satsat på specialisering av åklagare för en effektivare bekämpning av flera brottstyper. Inom åklagarväsendet handläggs ärenden avseende ett flertal brottstyper av specialiståklagare eller åklagare med särskilda kunskaper och erfarenheter för uppgiften. Det gäller bland annat mängdbrott, våld i nära relationer, ekonomisk brottslighet, miljöbrott, hatbrott och grov gränsöverskridande brottslighet. Erfarenheterna visar att

denna utveckling lett till en högre kvalitet i brottsutredningsverksamheten.

#### *Den forensiska verksamheten*

Utvecklingen inom det forensiska området förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för det brottsutredande arbetet.

En väl utvecklad samverkan mellan myndigheterna är viktig för att verksamheterna ska kunna bedrivas så kostnadseffektivt som möjligt. Statens kriminaltekniska laboratorium och Rättsmedicinalverket bedriver sedan några år ett arbete för att åstadkomma en lämplig och ändamålsenlig samverkan i sina verksamheter. En utredning har i juni 2006 presenterat delbetänkandet Forensiska institutet – Ny myndighet för kriminalteknik, rättsmedicin och rättspsykiatri (SOU 2006:63). Utredaren föreslår att Rättsmedicinalverket och Statens kriminaltekniska laboratorium slås samman till en myndighet. Betänkandet bereds i Justitiedepartementet.

Rikspolisstyrelsen har tagit fram en nationell kriminalteknisk strategi. Regeringen ser det som angeläget att denna strategi nu också får tydligt genomslag i verksamheten. För att understryka detta har regeringen i regleringsbrevet för 2007 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisväsendet gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att särskilt redovisa hur arbetet fortskrider inom detta område.

#### *Gränsöverskridande brottsbekämpning*

Den gränsöverskridande brottsligheten ställer särskilda krav på det brottsbekämpande arbetet. En förutsättning för att polis och åklagare på ett effektivt sätt ska kunna bekämpa gränsöverskridande brottslighet och möta det växande hotet från terrorism är en nära samverkan med övriga gränskontrollerande myndigheter och ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet. Det är betydelsefullt att kunskap om den internationella verksamheten kommer alla som arbetar med brottsbekämpning till del.

Inom EU finns flera samverkansformer, främst Europol, Eurojust, det Europeiska rättsliga nätverket samt Schengen.

Eurojust och Europol skapar förutsättningar för ett effektivt internationellt samarbete i utredningar rörande grov gränsöverskridande brottslighet. Det är angeläget att dessa organ utvecklas vidare för att ytterligare kunna förstärka den operativa brottsutredningsverksamheten i respektive medlemsstat.

Enligt regeringen bör Eurojust vara ett samarbetsorgan som regelmässigt tas i anspråk av medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter för att driva brottsutredningar om grov gränsöverskridande brottslighet framåt. På så sätt kan kvaliteten och effektiviteten höjas ytterligare i sådana utredningar.

När det gäller Europol bör medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter i större utsträckning utbyta underrättelseinformation med Europol. Endast på så sätt kan Europols analyskapacitet förbättras.

Utöver EU-samarbetet finns det gränsöverskridande regionalt samarbete inom bland annat Norden och Östersjöområdet, t.ex. Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet och dess operativa kommitté. Samarbete sker också kontinuerligt genom direktkontakter mellan svenska och utländska brottsbekämpande myndigheter samt genom Interpol.

De internationella överenskommelser som reglerar det brottsbekämpande samarbetet och de internationella organ som arbetar med sådana frågor skapar möjligheter för ett gott samarbete över gränserna. Sverige bör aktivt medverka till att det internationella samarbetet fortsätter att utvecklas för att ytterligare effektivisera den gränsöverskridande brottsbekämpningen.

#### *Satsning på mobilitet*

Den nationella arbetsmetodik som polisen tillsammans med åklagarna utvecklat för brottsutredningar förutsätter att goda möjligheter finns att redan vid ingripandet på platsen för en händelse vidta och dokumentera alla de åtgärder som är möjliga att genomföra. Kvaliteten på utredningsarbetet främjas av att inhämtning och dokumentation av relevant information sker i direkt anslutning till händelsen. En satsning på mobilitet förutsätter att utvecklingen av det tekniska stödet anpassas till detta. En mer utvecklad mobilitet möjliggör att polispersonal redan från platsen kan skicka både bild och ljud till förundersökningsledaren. Högre grad av mobilitet bidrar till ett bättre resursutnyttjande eftersom polispersonalen inte i samma omfattning behöver åka till en polisstation för att informera förundersökningsledaren och dokumentera händelsen.

För den enskilde skulle det innebära att man i många fall skulle slippa att vid ett senare tillfälle infinna sig hos polisen för att t.ex. bli förhörd.

Detta kan orsaka den enskilde både besvär och kostnader, något som kan göra sig särskilt gällande i samband med händelser som inträffar i glesbygdsområden. Av betydelse i detta avseende är också att möjligheterna att använda videoteknik vid häktningsförhandlingar och enklare brottmålsförhandlingar utvecklas.

Regeringen anser att det är angeläget att polisen intensifierar arbetet med att möjliggöra mobil direktåtkomst till de olika IT-relaterade verksamhetsstöd som används i den brottsutredande verksamheten.

#### **Ett effektivare ärendeflöde i rättskedjan**

##### *Medborgarperspektivet som utgångspunkt*

Rättsväsendets verksamhet ska utgå från ett medborgarperspektiv där en effektiv och rättssäker ärendehandläggning är en självklar utgångspunkt. Detta innebär att tiden från en brottsanmälan till dom och straffverkställighet ska vara så kort som omständigheterna i det enskilda ärendet medger.

Myndigheterna ska se sin roll i rättskedjan och tillvarata och underlätta de andra myndigheternas arbete. För att uppnå detta krävs att myndigheterna fortsätter att utveckla och fördjupa sitt samarbete.

##### *Utveckling av arbetsmetodik*

Inom polisorganisationen pågår en nationell satsning mot mängdbrottsligheten. Syftet med satsningen är att öka kvaliteten och effektiviteten i polisens brottsbekämpande arbete. Detta ska bland annat ske genom att Polisens nationella utredningskoncept (PNU) ska vara infört vid samtliga polismyndigheter senast vid utgången av 2007. PNU innebär ett nytt förhållningssätt till ledning och styrning, arbetsmetodik vid brottsutredning samt till kompetensutveckling och rekrytering. Personuppkylningen ska öka genom att främst förundersökningsledningen, kriminaltekniken och den operativa analysen utvecklas. Brottsoffren ska ges ökad uppmärksamhet. Som ett led i strävandet att utveckla samverkan mellan polis och åklagare på både strategisk och operativ nivå tar också åklagarna aktiv del i detta arbete.

I sammanhanget vill regeringen särskilt understryka vikten av att brottsofferkompetensen vid polismyndigheterna och inom åklagarväsendet stärks. Enligt regeringens uppfattning bör en

brottsofferinriktad funktion finnas vid varje polismyndighet.

Ekobrottsmyndigheten införde under 2005 nya rutiner för handläggningen av den ekonomiska mängdbrottsligheten som bland annat innebär att åklagare snabbare än tidigare beslutar om förundersökning ska inledas eller inte. Den förenklade hanteringen av mängdbrottsligheten har lett till att resurser har frigjorts för de mer komplicerade brottsutredningarna.

Regeringen kommer att noggrant följa utvecklingen av bekämpningen av mängdbrotten och särskilt bemötandet av brottsoffer.

Av andra åtgärder som vidtagits från myndigheternas sida kan nämnas att polis och åklagare på vissa platser har inrättat särskilda utredningsenheter där polispersonal och åklagare är samlokaliserade. Med dessa verksamheter som förebild inrättas så kallade familjevåldsenheter runt om i landet. Enligt regeringen bör sådana enheter finnas tillgängliga för hela befolkningen.

#### *En effektiv informationshantering*

Rättsväsendets informationshantering ska utgå från ett medborgarperspektiv. Det innebär en avvägning mellan integritetshänsyn och den enskildes krav på en effektiv och rättssäker brottsmålshantering. Medborgarperspektivet förutsätter att myndigheterna samverkar för att tillsammans utgöra en effektiv rättskedja.

Ett självklart kriterium för en modern brottsbekämpning och brottmålsprocess är att ärendehanteringens sköts elektroniskt både inom och mellan berörda myndigheter. Utgångspunkten för det arbete som bedrivs inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet) ska vara verksamhetsnyttan sedd ur ett helhetsperspektiv. Regeringen välkomnar därför den plan för det fortsatta arbetet som myndigheterna ska ta fram under hösten 2007. Planen avser tiden fram till januari 2012 då berörda myndigheter förväntas ha utvecklat verksamhetsstöd som möjliggör en avsevärt förbättrad elektronisk kommunikation mellan myndigheterna. Regeringen förutsätter vidare att myndigheterna biträder RIF-sekretariatet i den omfattning som krävs för att planen ska kunna färdigställas till årsskiftet 2007/08.

### **3.4.5 Verksamhetsområde 3 Dömande verksamhet**

#### **Mål för verksamhetsområdet**

För att förtroendet för rättsstaten ska upprätthållas krävs väl fungerande och oberoende domstolar. Målet för verksamhetsområdet är att mål och ärenden ska handläggas på ett rättssäkert och effektivt sätt.

Domstolsverket ska skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamhetsområdet bland annat genom en ändamålsenlig resursfördelning.

Inom verksamhetsområdet verkar de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rätts- och hjälpsmyndigheten samt Domstolsverket.

#### **Domstolar för medborgarna**

Det övergripande syftet med verksamheten är att säkerställa att mål och ärenden avgörs med högt ställda krav på rättssäkerhet och effektivitet. Domstolarnas verksamhet måste utvecklas vidare i takt med att kraven från samhället ökar. Medborgarna och andra intressenter ska kunna utgå från att mål och ärenden avgörs inom rimlig tid. Den som vänder sig till domstol ska bemötas korrekt och med respekt samt få relevant och begriplig information.

De senaste åren har ett ökat antal inkommande mål till domstolarna lett till att trycket på domstolarna blivit stort, med bland annat stora balanser som följd. Måltillströmningen förväntas öka bland annat till följd av satsningarna på polisorganisationen och åklagarväsendet. För att kvaliteten i den dömande verksamheten inte ska äventyras måste domstolsorganisationen vara organiserad så att mål och ärenden kan handläggas rättssäkert och effektivt.

Domstolarnas förmåga att uppfylla medborgarnas och andra intressenters berättigade krav på verksamheten måste ständigt utvecklas.

Frågor som hur parter och andra blir bemötta i domstolarna, utformningen av domar och beslut samt informationen från domstolarna till medierna, det vill säga det sätt på vilket domstolarna kommunicerar med medborgarna, har särskilt stor betydelse för allmänhetens förtroende för domstolarna. Regeringen har tillsatt en utredning som ska kartlägga hur kommunika-

tionen mellan domstolarna och medborgarna fungerar (dir. 2007:93). Mot bakgrund av kartläggningen ska utredningen överväga hur domstolarnas kommunikation med medborgarna kan utvecklas vidare. Kartläggning och överväganden ska redovisas på ett sådant sätt att de kan ligga till grund för domstolarnas fortsatta arbete med dessa frågor. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2008.

Det är viktigt att skapa stöd för ett ökat elektroniskt informationsutbyte mellan domstolarna och parter med flera. Det kan röra sig om ett strukturerat informationsutbyte mellan domstolarna och andra myndigheter och helt nya sätt att expediera handlingar från domstolarna till bland andra parter och vittnen. På sikt bör detta arbete ha en roll i utvecklingen av domstolarna i riktning mot e-förvaltningar. Mot denna bakgrund pågår en översyn av den rättsliga regleringen av domstolarnas behandling av personuppgifter.

En annan fråga av central betydelse för förtroendet för domstolarna är att mål och ärenden avgörs inom rimlig tid. Allt fler enskilda visar på olika sätt sitt missnöje över domstolarnas handläggningstider, bland annat genom att föra klagomål vid Europadomstolen. Det saknas i dag ett effektivt sätt för enskilda parter att påskynda handläggningen i domstol. Mot denna bakgrund har regeringen gett en utredare i uppdrag att analysera behovet av att förbättra den enskildes möjligheter att påskynda handläggningen (dir. 2007:23). I uppdraget ingår också att se över domstolschefens skyldighet respektive möjlighet att agera vid långsam handläggning. Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2008.

Besökare i domstolarna har rätt att ställa krav på att säkerheten i domstolarna är tillräckligt hög. Att domstolarna har en hög säkerhet är dessutom viktigt för att säkerställa en god arbetsmiljö för dem som arbetar i domstolarna. Det allt hårdare samhällsklimatet innebär att säkerheten för rättsväsendets personal och den allmänhet som besöker domstolarna måste prioriteras ytterligare. Regeringen har gett Domstolsverket i uppdrag att utvärdera lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol. I uppdraget ingår att göra en bedömning av utvecklingen av säkerhetsrisker och hot mot domstolarna samt att överväga om den lagstiftningen är ändamålsenligt utformad. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2007.

För att domstolarna ska vara tillgängliga för alla är det av stor vikt att rättshjälpsystemet är ändamålsenligt och rättvist utformat. Regeringen har därför gett Domstolsverket i uppdrag att utvärdera rättshjälpslagen (1996:1619). Utvärderingen ska inrikta sig särskilt på de effekter som regelverket har för de rättssökande. Frågor som ska uppmärksammas är bland annat rättshjälp i familjemål, rättshjälp till näringsidkare och den statliga rättshjälps förhållande till privata rättskyddsförsäkringar. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2008. Inom Justitiedepartementet pågår vidare ett arbete som syftar till att förbättra vissa regler om offentlig försvarare.

### Ändamålsenliga rättegångar

Det är viktigt att rättegångsreglerna anpassas till tidens krav. Även alternativ till det traditionella rättegångsförfarandet måste övervägas i syfte att skapa ändamålsenliga regler. Reglerna ska vara moderna och underlätta för dem som behöver vända sig till domstol. Reglerna ska också bidra till att medborgarnas och andra aktörers berättigade krav på att få sin sak prövad inom rimlig tid kan tillgodoses. De ska vara flexibla så att handläggningen av ett mål kan anpassas till vad som behövs i det enskilda fallet. Samtidigt bör parternas ansvar för att målen drivs framåt betonas.

I syfte att modernisera rättegången i allmän domstol beslutade riksdagen år 2005 om en rad förändringar av rättegångsreglerna. Det handlar bland annat om ett bättre utnyttjande av modern teknik genom att möjliggöra deltagande via videokonferens och genom att spela in förhör på video. Inte minst för vittnen och brottsoffer, som ofta kan känna rädsla eller obehag, är dessa hjälpmedel viktiga. Vidare ska hovrättsprocessen bli mer ändamålsenlig genom att systemet med prövningstillstånd utvidgas och reglerna för hovrättens bevisupptagning förändras. Reformen kommer att leda till att handläggningstiderna förkortas och risken för inställda förhandlingar minskar. Regeringen har beslutat att reformen ska träda i kraft den 1 november 2008. En viktig del av reformen rör möjligheten att spela in förhör med vittnen och andra på video. För att säkerställa en smidig övergång till denna nya tekniska lösning har regeringen nyligen föreslagit att en testverksamhet ska genomföras vid ett antal domstolar. Testverksamheten ska pågå fram till den dag reformen träder i kraft.



För att modernisera och effektivisera förvaltningsprocessen och därigenom stärka den enskildes rättssäkerhet övervägs även ändringar i rättegångsreglerna för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Bland annat kommer frågan om att permanenta den pågående försöksverksamheten med videokonferens i förvaltningsdomstolarna att behandlas.

Domstolarna ska vid sidan av den traditionella tvistemålsprocessen kunna tillhandahålla alternativa tvistlösningsmetoder. En utredning har bland annat haft i uppdrag att överväga utformningen av ett alternativt tingsrättsförfarande för dispositiva tvistemål. Utredningen föreslår två alternativa frivilliga förfaranden för prövning av dispositiva tvistemål, dels snabbrättegång, dels ett förfarande för förhandsbeslut (SOU 2007:26). Alternativen ska framförallt vara snabbare och billigare för parterna än det traditionella förfarandet. Utredningen föreslår dessutom att den förlikningsverksamhet som sker i domstolarna i dispositiva tvistemål i första hand ska ske genom medling. Betänkandet har remitterats.

En annan modell för tvistlösning är grupprättegång. Justitieministern har gett en utredare i uppdrag att utvärdera lagstiftningen (Ju 2007:F). Utredaren ska bland annat överväga om de enskildas reella tillgång till rättsväsendet har stärkts och vilka effekter införandet av processformen grupprättegång har fått för småföretag och andra företag. Resultatet av utvärderingen ska redovisas den 31 mars 2008.

Reglerna om forum i tvistemål bör ses över så att målen tas upp vid den domstol där den smidigaste och mest processekonomiska handläggningen kan uppnås för de inblandade. Reglerna bör också utformas så att medborgarna utan svårigheter kan avgöra vilken som i det enskilda fallet är behörig domstol.

En anledning till att huvudförhandlingar i brottmål i relativt stor utsträckning ställs in är problemen med delgivning. I Justitiedepartementet pågår ett arbete med att se över delgivningsbestämmelserna. Ett förbättrat regelverk för delgivning av handlingar kan förväntas minska andelen inställda huvudförhandlingar i brottmål samt bidra till att handläggningstiderna för mål och ärenden hos domstolar och andra myndigheter blir kortare.

## En långsiktigt hållbar domstolsorganisation

Utgångspunkten för arbetet med att vidareutveckla domstolsorganisationen är att domstolarna ska ha en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten, näringslivet och rättsväsendets övriga myndigheter samtidigt som organisationen skapar förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation.

De senaste årens förändringar av tingsrättsorganisationen har på regeringens uppdrag utvärderats av Statskontoret. I utvärderingen (Statskontoret 2007:9) redovisar Statskontoret slutsatsen att tingsrättssammanläggningarna har skapat domstolar med ökad judiciell och administrativ bärkraft. Statskontoret konstaterar vidare att de mål som ställts upp för sammanläggningarna har uppfyllts till stora delar. Utvärderingen och föreslagna förändringar av tingsrättsorganisationen bereds nu inför regeringens ställningstagande till hur organisationen kan utvecklas vidare.

Den nuvarande länsrättsorganisationen anses generellt sett inte kunna leva upp till alla de krav som ställs på en ändamålsenlig organisation. Domstolsverket har därför utrett länsrättsorganisationen och föreslagit att den bör bestå av betydligt färre och större domstolar i första instans (dnr Ju2007/2289/DOM). En ny organisation förväntas leda till kortare handläggningstider och en förhöjd kompetens, bland annat i form av en ökad specialisering. Rapporten har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Fastighetsdomstolarna har haft en vikande måltillströmning. Domstolsverket har utrett organisationen och i en rapport föreslagit att antalet fastighetsdomstolar ska minskas och att dessa huvudsakligen ska lokaliseras till de tingsrätter som är miljödomstolar. Syftet med de föreslagna förändringarna är att bygga upp och bibehålla en hög kompetens hos de lagfarna ledamöterna i fastighetsdomstolarna och möjliggöra en beredningsorganisation som är specialiserad på fastighetsmål. Regeringen har tillsatt en utredning som bland annat ska utreda hur fastighetsdomstolarna och miljödomstolarna organisatoriskt ska samordnas (dir. 2007:94). I syfte att uppnå en långsiktigt hållbar organisationslösning för dessa domstolar ska utredningen bland annat överväga antalet miljö- och fastighetsdomstolar och var dessa ska vara lokaliserade. Uppdraget

ska i denna del redovisas senast den 30 april 2008.

För näringslivet är möjligheten att få en kvalificerad bedömning i immaterialrättsliga mål av stor betydelse. För att upprätthålla en hög kompetens övervägs bland annat att samordna den prövning som sker i Patentbesvärsträtten med den prövning som sker i allmän domstol och att koncentrera prövningen av allmänna immaterialrättsliga tviste- och brottmål till en tingsrätt. En samlad immaterialrättslig domstolsorganisation kan också leda till förkortade handläggningstider och ökad förutsebarhet. Frågorna kommer att behandlas i en departementspromemoria under året.

Inga genomgripande förändringar av domstolsorganisationen ska dock göras utan helhetsperspektiv, debatt och politisk förankring.

Domstolarnas verksamhet ska i möjligaste mån renodlas till dömande uppgifter. Sedan tidigare har handläggningen av ett antal ärendetyper flyttats från allmän domstol till förvaltningsmyndighet. Som ett led i detta arbete ska huvudmannaskapet för inskrivningsverksamheten överföras från Domstolsverket till Lantmäteriverket den 1 juni 2008 (prop. 2006/07:100, bet. 2006/07:FiU21, rskr. 2006/07:222). Ärendeutredningen utreder förutsättningarna för att flytta över handläggningen av ytterligare ärenden som enligt nuvarande ordning handläggs av tingsrätt i första instans till förvaltningsmyndighet (dir. 2005:124). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 september 2007.

Den dömande verksamheten ska huvudsakligen utföras av domare och huvuddelen av beredningsarbetet ska skötas av andra anställda. Domstolarna ska i allt större utsträckning själva avgöra hur det inre arbetet i domstolen ska organiseras. I syfte att minska detaljstyrningen och göra domstolarnas instruktioner mer enhetliga har en översyn av domstolarnas instruktioner inletts.

Det är angeläget att säkerställa att domstolarna även i framtiden kan rekrytera domare som tillhör de allra skickligaste och mest lämpade juristerna i landet. För att locka kvalificerade medarbetare måste domstolarna vara moderna och attraktiva arbetsplatser. Rekryteringsbasen bör också breddas och ett mer aktivt rekryteringsförfarande skapas. För att åstadkomma en mer öppen domarrekrutering krävs att den verksamhet som enligt nuvarande ordning utförs av Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet

utvecklas vidare. Regeringen avser att lägga fram en proposition som behandlar dessa frågor efter årsskiftet 2007/08.

### **3.4.6 Verksamhetsområde 4 Verkställighet av påföljd**

#### **Mål för verksamhetsområdet**

Verkställigheten av utdömda påföljder spelar en central roll inom kriminalpolitikens område. Målen för verksamhetsområdet är att påföljder ska verkställas på ett både säkert, humant och effektivt sätt och att antalet återfall i brott ska minska.

Målen för verksamhetsområdet ska inte ställas mot varandra utan ses som jämställda och kompletterande. Ett aktivt återfallsförebyggande arbete förutsätter att de dömda avhåller sig från kriminalitet och droger under verkställigheten, att de inte avviker från anstalt eller annan placering och att de regler som gäller för verkställigheten respekteras. Det är självfallet också en förutsättning att varje person behandlas på ett respektfullt sätt.

Inom verksamhetsområdet Verkställighet av påföljder verkar Kriminalvården. Den verksamhet som ingår är verkställighet av påföljderna fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst samt övervakningen av de villkorligt frigivna och de som står under intensivövervakning med elektronisk kontroll.

#### **Fler platser måste skapas**

Regeringens satsning på fler poliser förväntas medföra ett ökat beläggningstryck för Kriminalvården. Vidare kan antas att den pågående utredningen som syftar till att markera en skärpt syn på allvarligare våldsbrott kommer att medföra behov av ytterligare platser i anstalt (dir. 2007:48). En ökande fångpopulation har redan tidigare under 2000-talet skapat ett underskott av fängelseplatser.

För att möta det växande platsbehovet har Kriminalvården tillförts extra resurser under flera år. Kriminalvården gör bedömningen att 2 150 platser behöver tillskapas fram till 2011.

Mindre variationer i fångpopulationens storlek och sammansättning kommer alltid att förekomma och måste kunna hanteras inom ramen

för den befintliga strukturen. Det är viktigt att platsutbyggnaden sker med beaktande av detta. Regeringen har nyligen i ett uppdrag till Kriminalvården dragit upp riktlinjerna för den framtida utbyggnaden. Utgångspunkten är att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre och större enheter som medger en flexibel användning i fråga om säkerhet och beläggning. Utbyggnaden ska genomföras med utgångspunkt i kontinuerliga bedömningar om klienttillströmning. Det är bland annat mot denna bakgrund angeläget att ytterligare utveckla arbetet med prognoser för klienttillströmningen. För att uppnå ett effektivt utnyttjande av samhällets resurser är det av vikt att rättskedjans myndigheter bistår varandra med underlag som kan vara till hjälp i framtagandet av sådana prognoser.

### **Verkställigheten ska vara säker, human och effektiv**

Att verkställigheten ska vara säker innebär att brott under verkställigheten, vare sig de riktar sig mot allmänheten, Kriminalvårdens personal eller andra intagna inte är acceptabelt. Aktiviteter i kriminella nätverk, rymningar och ordningsstörningar i allmänhet ska också förhindras.

Verkställigheten av en påföljd utgör i de flesta fall ett väsentligt intrång i den personliga integriteten. Det är självklart att den ska präglas av en human människosyn, god omvårdnad och respekt för den enskildes integritet och rättssäkerhet. Lika självklart är att den dömda har att underkasta sig de restriktioner som följer av den utdömda påföljden och verkställighetsformen. En försöksverksamhet pågår för närvarande inom kriminalvården för att tydliggöra drivkrafter och möjligheter för intagna att förändra sina liv.

Kriminella nätverk och aktiviteter inom anstalterna utgör ett hot inte bara mot enskilda individer och grupper utan är också ett angrepp mot rättssystemet som helhet. Det är också uppenbart att avvikelser från anstalterna och förekomsten av brottslig verksamhet under verkställigheten är oförenlig med det återfallsförebyggande arbetet.

Det är nödvändigt att Kriminalvården har effektiva verktyg att motverka de kriminella nätverkens aktiviteter i anstalterna och kan hantera intagna som utgör säkerhetsrisker eller annars har en negativ inverkan på sin närmiljö. Anstal-

ternas kapacitet måste vidare vara sådan att flexibilitet inom systemet möjliggörs.

En viktig del av säkerhetsarbetet på anstalterna handlar om att förhindra aktiviteter av aktuellt slag. Samtidigt måste den enskildes integritet och rättssäkerhet respekteras. För detta krävs ett dynamiskt säkerhetstänkande vilket innebär att personalen genom en tydlig, närvarande och professionell relation till de intagna kan påverka dem samt få kunskap om och förhindra planerade och pågående otillåtna aktiviteter. Det krävs emellertid också ett regelverk som ger Kriminalvården möjlighet att vidta kontrollåtgärder och att hantera de situationer som kan uppstå. Regeringen har i en proposition till riksdagen föreslagit vissa ändringar i kriminalvårdslagstiftningen som syftar till en tydligare och mer ändamålsenlig reglering av frågor som är av betydelse såväl för de intagna som för att upprätthålla ordningen och säkerheten. Bland annat föreslås förenklade och mer enhetliga bestämmelser när det gäller intagnas rätt att inneha personlig egendom. Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 april 2008 (prop. 2006/07:127).

Tidigare brister i Kriminalvårdens säkerhet har visat att det är angeläget att befintliga säkerhetssystem och kontrollmöjligheter används fullt ut, men också att det krävs ytterligare åtgärder. Som en del i detta arbete uppför Kriminalvården därför nya säkerhetsavdelningar vid anstalterna Saltvik, Hall och Kumla.

Regeringen följer noga det intensifierade arbetet med säkerhetsfrågor inom Kriminalvården. Behovet av ytterligare åtgärder kommer att övervägas kontinuerligt.

### *Personalen – den främsta resursen*

En engagerad och kompetent personal är Kriminalvårdens främsta resurs. Den har ett mycket viktigt och många gånger komplicerat uppdrag. Personalens kunskap om klienterna och kontakten med klienterna i den dagliga arbetssituationen är av avgörande betydelse för hur Kriminalvården ska klara av sitt uppdrag på säkerhetsområde. Det är därför av största vikt att personalen har tillräcklig utbildning för sitt uppdrag och en trygg och säker arbetsmiljö.

Det är inte acceptabelt att de dömda hotar och på andra sätt trakasserar de anställda eller deras anhöriga. Brottsförebyggande rådets kartläggning av omfattningen av hot och våld mot personal inom kriminalvården utgör en grund för

Kriminalvårdens arbete med fortsatta åtgärder på detta område.

### Återfallen i brott ska minska

Enligt Kriminalvårdens statistik döms cirka 40 procent av dem som avtjänar fängelsestraff till en ny kriminalvårdspåföljd inom tre år efter frigivningen. Återfallen i brottslig verksamhet måste minska. Grundläggande för det återfallsförebyggande arbetet är en tidig kartläggning av risker, behov och andra förutsättningar som kan knytas till klienterna och en noggrann planering av insatser under verkställigheten. Därmed ges förutsättningar för en rehabilitering som leder till ett laglydigt liv efter avtjänat straff. En fungerande rehabilitering har således även en brottsförebyggande verkan.

Att finna de rätta formerna för att rehabilitera de dömda, med bibehållen trovärdighet i verkställigheten och utan att kraven på samhällsskydd och rättssäkerhet eftersätts, är den kanske allra största utmaningen för framtidens kriminalvård. Även marginella förändringar har stor betydelse såväl ur ett mänskligt som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det är därför angeläget att instrumenten för att mäta återfall och studera orsakssamband utvecklas och förfinas.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete ställer krav på ett nära samarbete mellan kriminalvården och socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden.

Det är betydelsefullt att individens egen motivation till förändring tas till vara och att intagna som är motiverade att förändra sitt beteende får stöd och stimulans. I Justitiedepartementet pågår arbetet med att ta fram en ny och modern kriminalvårdslag under mandatperioden. Den nya kriminalvårdslagen ska på ett tydligare sätt ta till vara individens egen motivation till förändring, utan att kravet på samhällsskydd eftersätts. En central del i arbetet med att ta fram den nya lagen är därför att utarbeta ett system för positiv och negativ förstärkning i anstalterna, ett s.k. förmånssystem. Ett förmånssystem prövas för närvarande vid några av landets anstalter. Resultatet av denna försöksverksamhet kommer att utgöra ett viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete med en ny kriminalvårdslagstiftning.

Tiden i anstalt eller under övervakning ska vara inriktad på åtgärder som ökar de dömdas förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet

och droger efter verkställigheten. I de fall där det är lämpligt ska sådana åtgärder förberedas redan under häktestiden. Följande områden ska prioriteras i det återfallsförebyggande arbetet.

#### *Individuell verkställighetsplan för alla*

Verkställighetstiden ska utformas så att den verkar återfallsförebyggande och de negativa effekterna av en fängelsevistelse motverkas.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella riskerna, behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. Kriminalvården måste se till att det redan från början upprättas en individuell verkställighetsplan för alla klienter. En god kunskap om klienterna på individnivå är en förutsättning för att rehabiliteringen ska lyckas.

#### *Missbruket ska bekämpas*

All form av drogmissbruk måste identifieras och bekämpas. För att Kriminalvårdens åtgärder ska kunna bidra till en förändring hos enskilda klienter med målet att de ska leva ett drogfritt liv kan droger inte tolereras under verkställigheten. Ett pågående missbruk omöjliggör inte bara den egna återanpassningen utan inverkar också negativt på omgivningen. Narkotikamissbruket är dessutom en starkt bidragande orsak till att det förekommer våld och hot mellan intagna. Kriminalvården ska även fortsättningsvis vidta kraftfulla åtgärder för att stävja narkotikamissbruket. Regeringen anser dock att de åtgärder som vidtas inom kriminalvården måste mötas av lika kraftfulla satsningar på vårdkedjan. Kriminalvårdens brottsförebyggande arbete kan bli effektivt först om samtliga berörda huvudmän är delaktiga i processen. Det är framför allt angeläget att samverkan mellan kriminalvård, socialtjänst och psykiatri utvecklas och stärks. För att nå resultat i kampen mot missbruket räcker det inte med ambitiösa behandlingsinsatser och effektiva kontrollåtgärder, det måste också finnas en realistisk plan för utslussningen i samhället.

#### *Innehållet i verkställigheten ska utvecklas*

Verkställighet i anstalt innefattar arbete, utbildning och brotts- och missbruksrelaterade program. Regeringen vill understryka vikten av att Kriminalvården fortsätter sitt arbete med att öka möjligheterna till sysselsättning under verkställigheten. Arbetslinjen – som är ett övergripande mål för regeringens politik – ska också omfatta dem som verkställer en påföljd. Det är därför

angeläget att arbetsdrift och utbildningsverksamhet blir föremål för fortsatt prioritering och utveckling. Dessa verksamheter bör – rätt utformade – tillsammans med andra insatser väsentligt öka de intagnas möjligheter till meningsfull sysselsättning och utgöra länken till försörjning efter frigivningen och är därför centrala i ett aktivt återfallsförebyggande arbete. Det är i detta sammanhang angeläget att understryka vikten av att samverka mellan Kriminalvården och den nya myndigheten Arbetsförmedlingen utvecklas och stärks. Ett område där samverkan bör fördjupas är den s.k. KrAMI-verksamheten (Kriminalvården, Arbetsförmedlingen och socialtjänsten). Regeringen vill vidare framhålla vikten av att arbetet som syftar till att förbättra situationen för barn med frihetsberövade föräldrar fortsätter.

Verksamhet med brotts- och missbruksrelaterade program bedrivs på anstalterna, i frivården och i viss mån på häktena. Även programverksamheten ska präglas av ett individperspektiv och utgå från de dömdas personliga behov. I detta sammanhang bör ett ökat inslag av privata vårdgivare övervägas. För all programverksamhet ska finnas en klar målsättning och former för utvärdering och uppföljning.

Tydliga satsningar måste göras på behandling och rehabilitering av kriminalvårdens klienter. Regeringen har därför för avsikt att inom ramen för arbetet med en handlingsplan för mäns våld mot kvinnor, ge Kriminalvården i uppdrag att genomföra en särskild satsning på åtgärder ägnade att öka insatserna för behandling av sexualbrottsdömda samt män som dömts för våld i nära relationer.

Generellt gäller att verkställigheten i anstalt så långt det är möjligt med hänsyn till framför allt säkerhetskraven bör likna livet i frihet vad gäller vardagliga rutiner m.m. Det får inte vara så att Kriminalvårdens omvårdnad och villkoren i övrigt inom anstalterna leder till att de intagnas förmåga att sköta vardagliga sysslor och i övrigt klara sig på egen hand försämras. I stället bör varje tillfälle till utveckling av det personliga ansvarstagandet utnyttjas, exempelvis genom att s.k. självförvaltning används i ökad omfattning.

#### *Frigivningen ska förberedas*

En förutsättning för effektivt återfallsförebyggande arbete är att kriminalvårdens klienter kan erbjudas en placering under verkställigheten som motsvarar den enskilde klientens behov.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete i allmänhet och meningsfulla frigivningsförberedelser i synnerhet förutsätter vidare att det finns ett nära och effektivt samarbete såväl mellan Kriminalvårdens egna verksamhetsgrenar som mellan Kriminalvården och övriga berörda huvudmän i samhället. Ett effektivt samarbete mellan kriminalvården och socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändig. Det är först om Kriminalvårdens insatser genom ett sådant samarbete kan fullföljas och följas upp efter verkställighetens slut som de har förutsättningar att vara riktigt verkningsfulla.

De utslussningsåtgärder som Kriminalvården initierar måste vidare följas upp och utvärderas – även på individnivå – och på så sätt utgöra underlag för ett förbättrat utslussningsarbete för kriminalvårdens klienter.

Tillgång till positiva sociala nätverk har stor betydelse under verkställigheten och kan vara avgörande vid frigivningen från ett långt fängelsestraff. Frivilligorganisationer och trossamfund spelar en viktig roll och gör ett ovärderligt arbete för att stötta de dömda efter villkorlig frigivning.

#### *Överförande av straffverkställighet*

Verkställighet av påföljder för personer som saknar svenskt medborgarskap eller tillräcklig anknytning till Sverige ska i största möjliga utsträckning överföras till andra stater i enlighet med de internationella överenskommelser som finns. Inom såväl Europeiska unionen som Europarådet pågår ett intensivt arbete med att utveckla och effektivisera dessa överenskommelser och skapa bättre förutsättningar för de personer som ådöms t.ex. ett fängelsestraff eller en icke frihetsberövande påföljd som skyddstillsyn att få verkställa sin påföljd i det land där han eller hon har starkaste anknytning. Den dömdes förutsättningar för återanpassning i samhället är bäst i hemlandet. Sverige ska aktivt ta del i utvecklingen av dessa frågor. Det är viktigt att Kriminalvården har effektiva rutiner för att på ett tidigt stadium identifiera personer vars verkställighet kan överföras.

### 3.4.7 Verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet

#### Mål för verksamhetsområdet

Målet för verksamhetsområdet reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott ska minska. Inom verksamhetsområdet verkar Brottsoffermyndigheten. Myndighetens uppgift är att främja alla brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Brottsoffermyndighetens övergripande roll att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor innefattar även att initiera samverkan kring och sprida information om dessa frågor.

Brottsskadeersättning ska ge brottsoffer ekonomisk kompensation i de fall skadestånd inte betalas av den som dömts eller när någon försäkring inte täcker skadan. Ärenden avseende brottsskadeersättning handläggs vid Brottsoffermyndigheten.

Myndigheten administrerar även Brottsofferfonden. Fonden fördelar medel till forskning och brottsofferinriktade projekt. Målsättningen är att få mer kunskap om brottsofferfrågor och att förbättra stödet för brottsoffer.

Brottsoffermyndigheten deltar också i internationellt arbete. I detta arbete finns möjlighet att påverka den internationella utvecklingen på brottsofferområdet och att inhämta kunskaper från andra länder.

Utgångspunkten för regeringens politik på området är att brottsoffrens rättigheter ska stärkas. Det bör poängteras att ingen insats är viktigare för brottsoffren än att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter: Att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga. Brottsoffer ska mötas med medkännande och professionalism oavsett var i landet de bor. Alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer har ansvar för att brottsoffer får ett sådant bemötande. Det förutsätter god kunskap och återkommande utbildning om brottsoffers reaktioner och utsatta situation. Det är viktigt att brottsoffer får ett gott bemötande och adekvat information genom hela rättskedjan. Det är även angeläget att myndigheterna kan samverka kring gemensamma frågor och problem som berör brottsoffer. Det är regeringens ambition att brottsoffer ska kunna känna förtroende för rättsväsendets myndigheter.

#### Stöd för brottsoffer i rättsprocessen

Rättsprocessen upplevs av många brottsoffer som påfrestande. Brottsoffer måste bemötas med kunskap, empati och få möjlighet till konkret hjälp. De måste få stöd genom hela rättskedjan, från anmälan och genom det rättsliga förfarandet. En utgångspunkt för att rättsväsendet ska kunna stödja brottsoffer är att brotten kommer till rättsväsendets kännedom. Av central betydelse är därför att brottsoffer känner sådant förtroende för rättsväsendet att de också anmäler att de utsatts för brott. Det är av avgörande betydelse att brott utreds, även när gärningsmannen är under 15 år. Att brott inte utreds innebär att brottsoffer kan få svårt att få ersättning. Brottsoffer ska inte behandlas sämre för att gärningsmannen inte är straffmyndig.

Rättsväsendets myndigheter ska informera brottsoffer om hur rättsprocessen går till och vad som sker i det enskilda ärendet. I de fall som en anmälan om brott inte leder till åtal måste brottsoffret ges tydlig och förståelig information om detta. Brottsoffer ska även kunna få information om var det finns olika stöd- och hjälpinsatser. Alla myndigheter inom rättsväsendet har ansvar för att ge brottsoffer sådan information. Den brottsofferportal som Brottsoffermyndigheten skapat är en bra källa till information för brottsoffer.

Vid landets domstolar finns ideellt verksamma vittnesstödjare till hands för brottsoffer och vittnen i samband med förhandlingar.

Reglerna kring brottsoffers möjligheter att få stöd och hjälp av målsägandebitråde under rättsprocessen ses över. Utredningen om målsägandebitråde har lämnat förslag som syftar till att målsägandebitråde ska förordnas när behovet av juridisk hjälp och personligt stöd är som störst (SOU 2007:6). Förslagen bereds för närvarande och en lagrådsremiss planeras till hösten 2008.

Det finns även anledning att utreda hur man kan skapa bättre rutiner för att brottsoffer ska kunna få tilldömda skadestånd. Det är angeläget att dels en skadeståndsskyldig på ett enkelt sätt ska kunna göra rätt för sig, dels att en målsägande ska kunna få ett utdömt skadestånd utan att själv behöva vara tvungen att agera eller tvingas att mot sin vilja behöva komma i kontakt med gärningsmannen.

## Särskilda brottsoffergrupper

Risken att utsättas för brott varierar kraftigt mellan olika personer och grupper i samhället. Ensamstående mammor och yngre män löper statistiskt sett en större risk att utsättas för brott än andra personer. Andra som i högre grad utsätts för brott är ungdomar, homo-, bi- och transpersoner, utlandsfödda och marginaliserade grupper som t.ex. hemlösa och missbrukare. En del yrkesgrupper är också särskilt drabbade av brott. Vissa brott, t.ex. sexualbrott och hatbrott, är mycket integritetskränkande och kan medföra lidande för brottsoffret under lång tid.

Barn och ungdomar som utsätts för brott är beroende av att vuxna förstår och agerar. Brottsofsatta barn och ungdomar måste tidigt få stöd och hjälp till upprättelse. Rättsväsendet ska arbeta utifrån ett barnperspektiv och beakta barns särskilda utsatthet och behov. För att underlätta barns möte med rättsväsendet pågår för närvarande försöksverksamhet med samverkan mellan rättsväsendet, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården vid misstanke om brott mot barn, s.k. barnahus. Syftet är att åstadkomma en ordning som innebär att de utredningar som görs i samband med misstankar om att ett barn har utsatts för brott ska vara anpassade till barnen.

För att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor och barn bör det finnas familjevårdsenheter vid polisen över hela landet.

Regeringen avser återkomma med förslag till en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. För att detta arbete ska bli framgångsrikt krävs krafttag inom flera områden i samhället. Det är inte bara angeläget att ha en bra och modern lagstiftning. Det är också viktigt att öka kunskaperna om denna form av brottslighet inom bland annat rättsväsendet genom kontinuerlig utbildning. Det krävs även samverkan mellan myndigheter och ideella organisationer. Det är även viktigt att följa utvecklingen av tekniska hjälpmedel som kan skydda brottsoffer och förhindra vidare brottslighet. Varje polismyndighet bör ha tydliga rutiner för vilka åtgärder som ska vidtas när ett beslut om besöksförbud överträds.

För att förstärka stödet och skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse måste flera olika åtgärder vidtas. Stalkningsutredningen har i uppdrag att överväga bland annat om den som allvarligt bryter mot ett besöksförbud ska kunna åläggas att bära elektronisk fotboja och om det straffrättsliga skyddet mot förföljelse-

brott, s.k. stalkning, ska förstärkas (dir. 2006:84). Utredningen kommer att lämna ett betänkande under hösten 2008.

Kvinnor som utsätts för våld av en man som de har eller har haft en nära relation till är ett exempel på en grupp brottsoffer som drabbas av brott vid upprepade tillfällen. Det finns även andra grupper av brottsoffer som utsätts för brott vid flera tillfällen, t.ex. vissa näringsidkare. För dessa grupper som är upprepat brottsdrabbade ska ökade kunskaper om deras utsatthet användas i arbetet med att förebygga dessa brott.

## Brottsoffersamverkan

De flesta människor som drabbas av brott har behov av stöd och tydlig information. Grundläggande i regeringens politik på detta område är brottsoffers rättighet till ett bra och professionellt bemötande av myndigheter och andra personer som de kommer i kontakt med.

Det är också viktigt med samarbete och samverkan mellan myndigheterna men även mellan myndigheter och de ideella krafterna. Brottssoffersamverkan ska bedrivas på lokal och central nivå. Ett exempel på konkret brottsoffersamverkan mellan myndigheter är Stödcentrum för unga brottsoffer där polis och socialtjänst samarbetar för att stötta unga människor som drabbats av brott. Det är en verksamhet som nu sprids till ett flertal orter i landet.

Runt om i landet bedrivs ett aktivt lokalt brottsofferstödande arbete. Regeringen anser att det är viktigt att synliggöra och stödja ideella insatser som utgör ett värdefullt tillskott och komplement till myndigheternas arbete. Det finns många ideella föreningar som genom sin verksamhet tar emot samtal och möter människor som drabbats av brott. Det är de ideella föreningarna som är de praktiska utförarna av mycket av brottsofferarbetet genom t.ex. vittnesstödsverksamhet och utbildning av stödpersoner.

### 3.4.8 Verksamhetsområde 6 Övrig verksamhet

#### Mål för verksamhetsområdet

Målet för verksamhetsområdet Övrig verksamhet är, vad avser polisorganisationen, att de ar-

betsuppgifter som inte är brottsbekämpande ska utföras med utgångspunkt i enskilda människors behov. Detta innebär att allmänheten enkelt och snabbt ska kunna få kontakt med polisen och att servicen ska präglas av hög kvalitet och likabehandling samt att individen ska kunna välja den kontaktform som är lämpligast i det enskilda fallet.

I verksamhetsområdet ingår också den verksamhet som bedrivs av Gentekniknämnden. Målet för nämnden är att genom rådgivande verksamhet främja en etiskt försvarbar och säker användning av gentekniken så att skyddet för människor, djur och miljö upprätthålls. Vidare ska nämnden bedriva bland annat upplysande verksamhet och följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet.

Till verksamhetsområdet hör också rättsväsendets deltagande i internationella fredsfrämjande insatser.

#### **Utvecklingen mot e-förvaltning ska påskyndas**

Målet för rättsväsendets myndigheter när det gäller elektronisk förvaltning är att de, så långt detta är möjligt, ska tillhandahålla information och service i elektronisk form.

Övergången till e-förvaltning förutsätter ett engagemang hos personal och investeringar i informationsteknik. Användarvänliga IT-system för information och självservice ger goda möjligheter för effektivitetsvinster i form av minskade kostnader och en förbättrad service på områden som är särskilt personalintensiva.

Polisens nationella telefonnummer, 114 14, knyter samman alla landets polismyndigheter till en nationell kontaktorganisation som benämns Polisens kontaktcenter (PKC). PKC handhar ärenden som inte är akuta som t.ex. enklare anmälningar om brott och förluster. Där lämnas även information kring frågor om pass, tillstånd och polisstationers öppettider. Verksamheten vid PKC ska säkerställa att den enskilde individen får korrekta besked inom rimlig tid.

Regeringen betonar vikten av att polisen utifrån ett tydligt medborgarperspektiv fortsätter arbetet med att effektivisera och skapa enhetlighet i verksamheten vid PKC.

#### **Allmänhetens möjligheter till självservice ska öka**

Polismyndigheterna hanterar alltjämt en stor mängd återkommande aktiviteter manuellt. Genom att utnyttja de möjligheter som följer med en utvecklad självservice kan myndigheterna öka sin servicenivå. Goda exempel på utökad självservice är införandet av möjligheten att via Internet göra stöld- och förlustanmälningar och den automatiska talsvarsfunktion på polisens nationella telefonnummer för de tio vanligaste passfrågorna. Det är viktigt att denna utveckling fortsätter.

#### **Utvecklingen inom gentekniken**

Utvecklingen inom genteknikområdet går snabbt. Genom att utnyttja genteknik kan mänskligt lidande lindras. Det finns samtidigt en risk för att gentekniken missbrukas eller att användningen av genteknik för med sig andra negativa konsekvenser, t.ex. inom miljöområdet. Det är mot den bakgrunden viktigt att utvecklingen inom gentekniken noga följs.

#### **Deltagande i fredsfrämjande insatser**

Svenska rättsvårdande myndigheter ska med personal och kompetens bidra till internationella fredsfrämjande insatser. Efterfrågan på poliser och andra civila rättsvårdande experter i fredsfrämjande insatser har fortsatt att öka. Svenska representanter deltar bland annat i insatser som leds av Förenta Nationerna, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och Europeiska Unionen. Svenska brottsbekämpande myndigheters medverkan i internationella fredsfrämjande insatser bör ses som en möjlighet att för nationellt bruk inhämta information och kunskap.

#### **Verkställighetsarbetet med avvsnings- och utvisningsbeslut skall utvecklas**

En väl fungerande verksamhet under den nya instans- och processordningen förutsätter att lagakraftvunna avvsnings- och utvisningsbeslut verkställs. Polisen ansvarar för att verkställa dessa beslut i de fall ett ärende har överlämnats till polisen från Migrationsverket. Det är därför



viktigt att polisens arbete med att förbättra verkställighetsarbetet fortsätter.

### 3.5 Resultatbedömning

#### 3.5.1 Politikområde Rättsväsendet

##### Brottsutvecklingen

År 2006 anmäldes omkring 1 225 000 brott i Sverige. Jämfört med föregående år är det en minskning med närmare 16 000 brott. En betydande minskning märks exempelvis för biltillgrepp (-13 procent), bostadsinbrott (-10 procent) och rån (-9 procent).

185 000 brott, vilket motsvarar 15 procent av samtliga anmälda brott, är mot specialstraffrättsliga författningar, exempelvis trafikbrottslagen och narkotikastrafflagen. Jämfört med föregående år har antalet sådana brott ökat med omkring 22 000 brott. Ökningen kan i huvudsak förklaras av att polisen har gjort tydliga prioriteringar och satsningar på dessa områden.

Utvecklingen när det gäller brott mot person är emellertid fortfarande mycket oroande. Drygt 197 000 anmälda brott avser brott mot person såsom misshandel, olaga hot eller sexualbrott. Jämfört med 2002 har exempelvis antalet anmälda misshandelsbrott ökat med 25 procent och antalet anmälda våldtäkter med drygt 90 procent. Även om ökningen av de anmälda våldsbrotten i viss utsträckning påverkas av ny eller utvidgad lagstiftning, exempelvis avseende våldtäktsbegreppet, och även av åtgärder för att öka anmälningsbenägenheten, är utvecklingen inte acceptabel.

**Tabell 3.2 Anmälda våldsbrott åren 2002–2006**

År	Misshandel	Våldtäkt	Rån
2002	61 631	2 184	8 974
2003	65 177	2 565	8 575
2004	67 089	2 631	8 590
2005	72 645	3 787	9 398
2006	77 019	4 208	8 584

Källa: Officiell Kriminalstatistik för respektive år

När det gäller information om det dödliga våldet har det framkommit att kriminalstatistiken inte kan användas för att beskriva omfattningen och utvecklingen på ett tillförlitligt sätt. En närmare

analys av anmälningsstatistiken avseende dödligt våld har visat att polisen i omkring hälften av fallen konstaterat att det inte rört sig om brott. Brottsförebyggande rådet redovisar från och med 2002 även statistik avseende faktiska fall av dödligt våld i kriminalstatistiken. Enligt Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik har det dödliga våldet i Sverige, i likhet med de övriga nordiska länderna, inte ökat under de senaste tio åren.

Förutom uppgifter om brott som kommit till polisens kännedom och som redovisas i den officiella kriminalstatistiken är så kallade offer- eller trygghetsundersökningar, där medborgarna tillfrågas om utsatthet för brott, av stort värde för att bedöma brottsutvecklingen. Statistiska centralbyrån har sedan 1978, inom ramen för levnadsnivåundersökningen, redovisat uppgifter om utsattheten för vissa typer av brott. För att på ett bättre sätt kunna relatera vissa delar av kriminalstatistiken till uppgifter om utsatthet för brott har Brottsförebyggande rådet fått i uppdrag av regeringen att årligen genomföra en omfattande nationell trygghets- och brottsofferundersökning. I den första redovisningen från denna undersökning framkommer exempelvis att endast en femtedel av de brott mot person (exempelvis hot, misshandel och personrån) som de tillfrågade uppgav att de utsatts för hade anmälts till polisen.

Inriktningen av kriminalpolitiken de kommande åren är att brottsligheten ska minska påtagligt.

#### Utvecklingen av rättsväsendets resursförbrukning 2004–2006

**Tabell 3.3 Kostnadsutvecklingen 2004–2006**

	2004	2005	2006
Verksamhetens kostnader	25 743	26 693	28 855
Transfereringar	1 124	1 213	1 251
<b>Summa kostnader</b>	<b>26 867</b>	<b>27 906</b>	<b>30 106</b>

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för politikområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som rättsväsendets myndigheter har redovisat i sina årsredovisningar (exkl. Säkerhetspolisen).

## Utvecklingsfrågor

### Organisatoriska förändringar

#### *Resultat*

På samma sätt som andra grundläggande samhällsfunktioner ska rättsväsendet kunna möta de ökande krav som en omvärld i ständig förändring ställer. Myndigheternas verksamheter och organisation måste därför fortlöpande värderas och förändras när det behövs.

Under 2006 har flera av rättsväsendets myndigheter bedrivit förändringsarbete i syfte att öka verksamhetens effektivitet.

Inom Rikspolisstyrelsen genomfördes under 2006 en omorganisation för att öka Rikspolisstyrelsens förmåga att styra och stödja utvecklingen av polisens kärnverksamhet. Ett huvudkontor med ansvar för strategisk styrning och uppföljning respektive ett administrativt verksamhetsstöd bildades. Denna fördelning av roller mellan beställare och utförare syftar till att effektivisera Rikspolisstyrelsens arbete. Genom att Rikspolisstyrelsens roll tydliggörs förbättras också möjligheten att styra polismyndigheterna utifrån riksdagens och regeringens mål.

Inom Åklagarmyndigheten infördes den 1 september 2006 en ny inre organisation för bekämpningen av internationell brottslighet och grov organiserad brottslighet. De sex internationella åklagarkamrarna minskades till tre och en operativ samordningsgrupp inrättades. Samtidigt inrättades en särskild åklagarkammare för terroristbrott och övriga mål och ärenden som handläggs vid Säkerhetspolisen. Den nya organisationen har enligt Åklagarmyndigheten bland annat skapat förutsättningar för ett mer strukturerat samarbete med Operativa rådet som är ett samarbetsorgan vid Rikskriminalpolisen mot grov organiserad brottslighet.

Inom Ekobrottsmyndigheten inleddes under hösten 2006 ett internt översynsarbete i syfte att ytterligare effektivisera ledningen och styrningen av myndighetens verksamhet och åstadkomma en bättre struktur för handläggning av de största och mest komplicerade målen.

När det gäller Sveriges Domstolar trädde en reform i kraft den 31 mars 2006 som innebär att Migrationsverkets beslut i utlännings- och medborgarskapsärenden överklagas till migrationsdomstolar. Tre länsrätter är migrationsdomstolar; Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg och Länsrätten i Skåne län. Migra-

tionsdomstolarnas domar kan överklagas till Migrationsöverdomstolen vid Kammarrätten i Stockholm. I och med införandet av den nya instansordningen upphörde Utlänningsnämnden.

Kriminalvården har under de senaste åren genomgått ett omfattande effektiviseringsarbete. Som ett led i kriminalvårdens effektiviseringsarbete övergick Kriminalvården den 1 januari 2006 till att vara organiserad som en myndighet. Det övergripande syftet med reformen är att ge Kriminalvården förutsättningar att bedriva en mer effektiv verksamhet. Omorganisationen förväntas leda till ett bättre resursutnyttjande, en ökad flexibilitet och till att styrningen och ledningen av myndigheten underlättas. Kriminalvården har i årsredovisningen för 2006, efter en egen utvärdering av reformen, konstaterat att syftet med den nya organisationen i stort har uppfyllts men att förändringsarbetet fortfarande pågår.

#### *Analys och slutsatser*

En förutsättning för att de satsningar som regeringen gör på rättsväsendets myndigheter ska få önskad effekt är att åtgärder vidtas för att utveckla och effektivisera myndigheternas verksamheter. Under de senaste åren har stora insatser gjorts på detta område, bland annat har flera större reformer genomförts. Som exempel kan nämnas enmyndighetsreformerna inom åklagarorganisationen och kriminalvården. Även inom polisen har betydande effektiviseringsåtgärder vidtagits, bland annat har polisen samlat ekonomi- och personaladministration i ett centrum.

Effektiviseringsarbetet inom rättsväsendet har fortsatt med kraft också under 2006. Ett av syftena med arbetet har varit att skapa goda förutsättningar för styrning och vidareutveckling av myndigheternas verksamheter. Även om det i detta skede inte är möjligt att göra en fullständig bedömning av de vidtagna åtgärdernas effekter för rättsväsendet som helhet, bedömer regeringen att de förändringar som genomförts är ändamålsenliga.

Det är enligt regeringen viktigt att arbetet med att utveckla och effektivisera myndigheternas verksamheter fortsätter. Bland annat bör genomförda organisatoriska förändringar följas upp. Det är också viktigt att rättsväsendets myndigheter vidtar åtgärder för att ytterligare förbättra samarbetet och samverkan med varandra. Regeringen avser att noga följa utvecklingen.

## Personalförsörjningen inom rättsväsendet

### Resultat

**Tabell 3.4** Antal anställda inom rättsväsendet åren 2004–2006 fördelat på kvinnor, män och samtliga

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2004	17 012	23 393	40 405
2005	17 806	23 613	41 419
2006	18 426	23 411	41 837

Rättsväsendets myndigheter arbetar kontinuerligt med kompetensförsörjning i syfte att forma en modern personalpolitik.

Rikspolisstyrelsen har under 2006 arbetat fram kompetensförsörjnings-, chefsförsörjnings- och organisationsutvecklingsprocesser som stöd för polisens kärnverksamhet. I syfte att förstärka kompetensen i linje med prioriterade områden inom polisen har nationella utbildningar inom området brottsförebyggande arbete genomförts. Rikspolisstyrelsen har säkerställt att antalet antagna till polisutbildningen kommer att öka under kommande år för att uppnå regeringens mål att det ska finnas 20 000 poliser 2010.

Åklagarmyndigheten har ett inarbetat system för rekrytering och kompetensutveckling. I slutet av 2006 uppstod vissa svårigheter med att rekrytera jurister till åklagarbanan. En dialog har inletts med Domstolsverket för att säkerställa att ett tillräckligt antal jurister tas in för notariemering, vilket är ett formellt krav för att få antas som åklagaraspirant.

Ekobrottsmyndigheten har liksom tidigare år haft vissa problem att rekrytera specialiståklagare. För att säkerställa ett personalförsörjningssystem som tillgodoser personalbehovet i myndigheten på lång sikt har ett underlag till en strategi tagits fram.

Domstolsverket har beslutat om en strategi för kompetensutveckling i Sveriges Domstolar. I strategin poängteras att det är domstolen själv som formulerar sina behov av kompetensutveckling. Strategin kommer att innebära en minskning av omfattande utbildningar och i stället lägga fokus på individens behov med mer tydlig verksamhetsnytta.

Kriminalvården har som målsättning att de anställda ska ha rätt kompetens för uppdraget och att medarbetare med relevant högskoleutbildning i större utsträckning ska rekryteras. Den största delen av den kompetensutveckling

som genomförs består av Kriminalvårdens grundläggande utbildning.

Inom rättsväsendets myndigheter har särskilda satsningar under 2006 gjorts för att stärka ledarskapet. Rikspolisstyrelsen har etablerat tre nationella chefs- och ledarcenter vid polismyndigheterna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland. Dessa kommer att erbjuda chefsutveckling till hela polisen. Rikskriminalpolisen har bedrivit ett arbete med att rekrytera poliser på chefs- och ledningsnivå och med specialistkompetens till den fredsfrämjande och konfliktförebyggande verksamheten. I detta arbete beaktas bland annat frågan om meritvärdet av internationell tjänstgöring. Vid Kriminalvården har ett arbete inletts i syfte att dels långsiktigt säkra tillgången på högre chefer och dels att ge chefer möjlighet till utveckling. Arbetet har bland annat sin bakgrund i kommande pensionsavgångar på ett antal strategiska chefsbefattningar.

Till följd av åldersstrukturen vid myndigheterna kommer stora pensionsavgångar att ske kommande år. Det kommer att ställa stora krav på planering av framtida generationsväxling. Vid polisen pågår ett omställningsarbete som innebär att äldre medarbetare kan få pensionsersättning enligt det statliga trygghetsavtalet. Sveriges Domstolar kommer i de budget- och verksamhetsdialoger som genomförs årligen med domstolarna analysera personalsammansättningen och diskutera behovet av extra insatser för att kunna tidigarelägga nyanställningar och återbesättningar.

Vid rättsväsendets myndigheter har olika aktiviteter under 2006 genomförts i arbetet med att förbättra arbetsmiljön. Det har resulterat i att den totala sjukfrånvaron har fortsatt minska vid några myndigheter, däribland polisen, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar.

Åklagarmyndigheten genomförde under 2006 en medarbetarenkät för att undersöka hur personalen inom myndigheten upplever sin arbetsmiljö. Där framgår bland annat att det är en hög arbetsbelastning inom myndigheten. Endast 29 procent av åklagarna och 57 procent av administratörerna svarade att de hinner med att utföra sina arbetsuppgifter på ordinarie arbetstid. Resultatet av enkäten utgör ett viktigt underlag för Åklagarmyndighetens fortsatta arbetsmiljöarbete både på central och lokal nivå.

Kriminalvården har genom olika insatser försökt åstadkomma en bättre arbetsmiljö och sänkta sjuktal. Myndigheten deltar exempelvis i

projektet Satsa friskt som drivs med stöd av Utvecklingsrådet och pågår till 2008.

### *Analys och slutsatser*

Regeringen bedömer att rättsväsendets myndigheter har en god arbetsgivarpolitik och arbetar aktivt med kompetensförsörjning.

En förutsättning för myndigheternas verksamhetsutveckling är god kompetens hos cheferna. Regeringen anser därför att det är nödvändigt att myndigheterna fortsätter arbeta med chefs- och ledarskapsutveckling samt även fortsätter arbetet med att förankra kunskap och kompetens förvärvad utomlands.

Regeringen förutsätter att kompetensförsörjningsarbetet ges fortsatt hög prioritet

Regeringen kommer att följa frågan om avtalspensioner.

### **Jämställdhet**

#### *Resultat*

Inom rättsväsendet pågår ett omfattande jämställdhetsarbete. Även om jämställdhetsmålen för respektive myndighet inom rättsväsendet inte uppnåtts fullt ut är utvecklingen i huvudsak fortsatt positiv.

Rättsväsendets myndigheter har under året vidtagit en rad aktiva åtgärder för att uppnå jämställdhet mellan könen. För flertalet av myndigheterna har andelen kvinnor i ledningskompetensen fortsatt att öka.

Polisens mål att andelen kvinnor som antas till polisutbildningen ska vara minst 40 procent uppfylldes under antagningen 2006. Målet för andelen kvinnor (poliser och civilanställda) i ledningskompetensen var minst 20 procent och utfallet blev 19,3 procent, i jämförelse med 18,4 procent 2005. Andelen kvinnor i polisiära chefsbefattningar har ökat från 12,8 procent 2005 till 13,9 procent 2006. I civila chefsbefattningar är 50 procent kvinnor. Polismyndigheterna arbetar aktivt med jämställdhetsfrågor. Bland annat beaktas jämställdhetsperspektivet både vid annonsering och vid tillsättning av utlysta tjänster.

Vid Åklagarmyndigheten har man under 2006 arbetat med att ta fram en ny mångfalds- och jämställdhetsplan. Myndigheten har vidare fortsatt sitt arbete med att skapa goda förutsättningar för att förena arbete och föräldraskap. En chefsförsörjningsgrupp har bildats. Vid utgången

av 2006 var 39 procent av cheferna vid myndigheten kvinnor i jämförelse med 38 procent 2005.

Även vid Ekobrottsmyndigheten har andelen kvinnliga chefer ökat. Vid utgången av 2006 var 43 procent av cheferna vid myndigheten kvinnor. Andelen kvinnor från polisorganisationen har ökat, från 20 till 25 procent.

Under 2006 har Rättsmedicinalverket reviderat och uppdaterat sin jämställdhetspolicy och en jämställdhetsplan har fastställts för 2007. Ett arbete med att jämställdhetsintegrera verksamheten har påbörjats. Verket har målsättningen att nå en könsfördelning på 40 procent kvinnor och 60 procent män inom kategorin ledningskompetens.

Jämställdhetsarbetet vid Sveriges Domstolar inriktas bland annat på att öka andelen kvinnliga chefer. Vid utgången av 2006 uppgick denna andel till 13 procent. Vid de ledarskapsutbildningar Domstolsverket genomfört under året är en förutsättning att lika många män som kvinnor deltar. All kompetensutveckling ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Av Kriminalvårdens anställda var under föregående år 45 procent kvinnor och 55 procent män. Variationen mellan olika yrkesgrupper inom Kriminalvården är dock stor. I personalkategorin vårdpersonal var andelen kvinnor 34 procent. Bland de högre cheferna är fördelningen 43 procent kvinnor och 57 procent män.

Könsfördelningen bland de anställda vid Brottsförebyggande rådet är ojämn. Under 2006 uppgick kvinnornas andel av den totala årsarbetskraften till 58 procent och männens till 42 procent. Av ledningskompetensen utgjorde dock andelen kvinnor endast 18 procent av årsarbetskraften, 82 procent utgjordes av män. Myndigheten arbetar aktivt för att nå en jämn könsfördelning.

Brottsoffermyndighetens personal består till övervägande del av kvinnor, 76 procent år 2006. Myndighetens mål är att jämna ut könsfördelningen men målet har inte uppnåtts under 2006.

### *Analys och slutsatser*

Regeringens bedömning när det gäller myndigheternas jämställdhetsarbete är att samtliga myndigheter inom rättsväsendet är på rätt väg. Vissa myndigheter har endast redovisat vilka åtgärder som vidtagits men inte något om resultatet varför det utifrån den redovisningen är svårt att dra några långtgående slutsatser om

detta. Andra myndigheter har redovisat ett positivt resultat men har inte uppnått sina mål.

Rättsväsendets myndigheter har ett långtgående ansvar för att se till att jämställdheten mellan män och kvinnor ökar. Kvinnor och män skall ha lika möjligheter att utvecklas. Rättsväsendets myndigheter är starkt regelstyrda men påverkas också av värderingar som är knutna både till yrkeskulturen och till de enskilda medarbetarna. Det är därför angeläget att myndigheterna inom rättsväsendet beaktar och har god kunskap om jämställdhetsperspektivet i allt arbete och inom alla verksamhetsområden. En jämn könsfördelning möjliggör bättre förutsättningar att bemöta de människor som kommer i kontakt med rättsväsendet på ett professionellt sätt.

För att lyckas med jämställdhetsarbetet krävs långsiktiga strategier och uthållighet.

Regeringen förutsätter att myndigheternas jämställdhetsarbete ges fortsatt hög prioritet.

### Etnisk och kulturell mångfald

Verksamheten inom rättsväsendet utgår från principen om alla människors lika rätt och värde. Att förebygga och förhindra diskriminering och annan negativ särbehandling är en förutsättning för att rättsväsendet ska kunna leva upp till de krav medborgarna har rätt att ställa.

Rättsväsendets myndigheter ska säkerställa enskildas trygghet samtidigt som verksamheten förutsätter ingripande åtgärder mot enskilda. De svåra och känsliga arbetsuppgifter som myndigheterna och deras anställda dagligen ställs inför ställer höga krav på legitimitet och förankring hos alla delar av befolkningen.

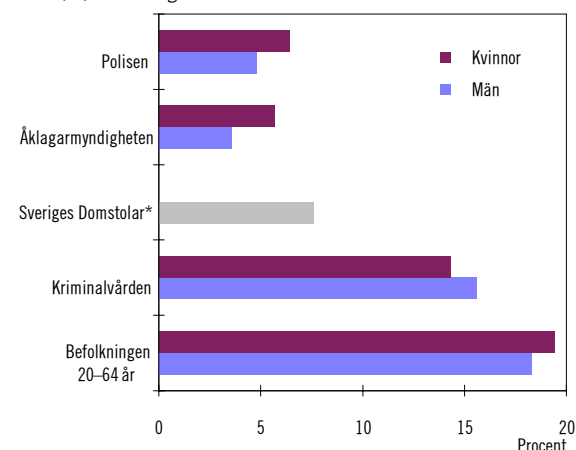
Ett mål för arbetet mot diskriminering och för ökad mångfald är att andelen anställda med utländsk bakgrund ska öka. Rättsväsendets myndigheter ska också säkerställa att det finns kunskap för att förebygga och motverka att diskriminering förekommer i verksamheten.

#### Resultat

Andelen anställda inom rättsväsendet 2006 med utländsk bakgrund framgår av diagram 3.1 och 3.2.

**Diagram 3.1 Anställda med utländsk bakgrund<sup>1</sup> inom rättsväsendet 2006**

Andel (%) av samtliga anställda



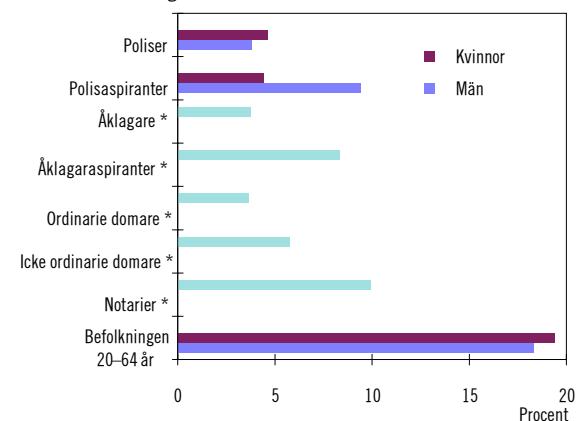
<sup>1</sup> Utrikes födda och inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

\* Uppgiften avser samtliga.

Källa: Respektive myndighet och Statistiska centralbyrån (SCB).

**Diagram 3.2 Anställda med utländsk bakgrund inom vissa personalkategorier 2006**

Andel (%) av samtliga anställda



\* Uppgiften avser samtliga.

Källa: Respektive myndighet och Statistiska centralbyrån (SCB).

Myndigheterna har vidtagit ett antal åtgärder för att öka andelen anställda med utländsk bakgrund inom rättsväsendet. Särskilda rekryteringskampanjer har riktats till personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund än svensk.

Andelen anställda med utländsk bakgrund har under 2006 ökat hos flertalet av rättsväsendets myndigheter. Det kan emellertid konstateras att det bland rättsväsendets myndigheter endast är Kriminalvården som har en personalsammansättning som med avseende på utländsk bakgrund någorlunda överensstämmer med vad som gäller för befolkningen i övrigt.

Andelen åklagare och domare med utländsk bakgrund kan endast i begränsad omfattning på-

verkas av myndigheterna själva, eftersom dessa anställningar bland annat ställer krav på juristexamen. Andelen personer med utländsk bakgrund som antas till juristutbildningen har ökat de senaste åren och närmar sig vad som gäller för befolkningen i övrigt. I domstolarna uppgick andelen utrikes födda notarier till 6,1 procent och andelen notarier med en eller två utrikes födda föräldrar uppgick till 3,8 procent. Notarier är den yrkeskategori inom Sveriges Domstolar som har störst inslag av utländsk bakgrund i jämförelse med antal anställda i kategorin. Detta förbättrar möjligheterna att rekrytera personer med utländsk bakgrund till domare och åklagare de kommande åren. Även när det gäller personer som har antagits till polisutbildningen har andelen personer med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk ökat.

Myndigheterna har fortsatt arbetet för att förebygga och förhindra alla former av diskriminering i sina verksamheter. Det har bland annat handlat om att medvetandegöra personalen om orsakerna till diskriminerande beteenden och om att sådana beteenden kan finnas också i den egna verksamheten. Utbildning har genomförts om den gällande diskrimineringslagstiftningen. Insatser har gjorts för att säkerställa ett korrekt bemötande av personer som kommer i kontakt med rättsväsendet.

#### *Analys och slutsatser*

Rättsväsendets myndigheter har under året bedrivit ett kunskapshöjande arbete för att förebygga och motverka att diskriminering förekommer i verksamheten. Detta arbete måste fördjupas och utvecklas. För att klara sina uppgifter måste myndigheterna inom rättsväsendet ha goda kunskaper om den etniska och kulturella mångfalden i samhället och vad den innebär inom respektive verksamhetsområde.

All diskriminering ska bekämpas, såväl på den egna arbetsplatsen som i mötet med människor som av olika anledningar kommer i kontakt med myndigheten. En viktig del av arbetet är att öka den etniska mångfalden bland personalen. Det är angeläget att andelen anställda med utländsk bakgrund inom samtliga yrkeskategorier inom rättsväsendet närmar sig vad som gäller för befolkningen i övrigt.

### 3.5.2 Brottsförebyggande arbete

#### Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet och Kustbevakningen.

#### *Målet uppfylldes inte fullt ut*

Målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete var under 2006 att brott ska förebyggas. Regeringens anser att målet inte har uppfyllts fullt ut. Bedömningen grundar sig framför allt på det faktum att antalet anmälda våldsbrott fortsätter att öka. Denna bedömning stärks också genom att Rikspolisstyrelsen, som står för en stor del av verksamheten inom verksamhetsområdet, anser att polisorganisationen inte helt uppnått sin del av målet.

Rikspolisstyrelsen menar ändå att det brottsförebyggande arbetet har utvecklats i en positiv riktning. Bland annat har polisens insatser mot trafik- och narkotikabrottslighet ökat samtidigt som antalet anmälda tillgreppsbrott exklusive butikstillgrepp har minskat, däribland en tydlig minskning av antalet anmälda bostadsinbrott.

Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet och Kustbevakningen anser att de har uppfyllt sina respektive delar av målet.

#### Verksamhetens resultat

#### *Insatser*

**Tabell 3.5 Kostnadsutvecklingen 2004–2006**

*Miljoner kronor*

	2004	2005	2006
Verksamhetens kostnader	6 928	7 275	5 909

Källa: Myndigheternas årsredovisningar

De redovisade kostnaderna för myndigheternas brottsförebyggande arbete har minskat. Förändringen kan i allt väsentligt förklaras med att polisen under 2006 infört nya rutiner för redovisning av tid. Förändringen innebär att tidiga utredningsåtgärder som vidtas av personal i yttre tjänst i betydligt större utsträckning än tidigare redovisas under verksamhetsområdet Utredning

och lagföring. Regeringen menar att de förändrade rutinerna för tidredovisning är rimliga.

Av all polisverksamhet svarade det brottsförebyggande arbetet för 22 procent mätt i arbetad tid. Av polisens brottsförebyggande arbete utgör det självständigt planlagda arbetet den största delen (63 procent).

Ekobrottsmyndigheten satsade under 2006 cirka 9 000 timmar på brottsförebyggande arbete jämfört med cirka 7 000 timmar 2005. Andelen arbetad tid uppgår till drygt 2 procent av myndighetens totala resursinsats.

#### *Metodutvecklingsarbete*

Metodutvecklingen inom polisorganisationen har fortsatt under 2006. Under året har polismyndigheterna infört delar av Polisens under rättelsemodell. En viktig del i denna modell är inrättandet av operativa ledningsgrupper vid varje polismyndighet. Ledningsgrupperna är viktiga dels för styrningen och prioriteringen av den brottsförebyggande verksamheten, dels för att säkerställa att planering, genomförande och uppföljning av genomförda insatser sker på ett genomtänkt och enhetligt sätt.

Polismyndigheterna har under 2006 börjat använda Polisens verktyg för planlagd operativ polisverksamhet (VPOP). Polisens användning av detta verktyg innebär att förutsättningarna förbättras för att mer systematiskt än tidigare planera, följa upp, dokumentera och utvärdera det brottsförebyggande arbetet.

Vid Rikspolisstyrelsen pågår också ett arbete med att utveckla nationella mål och strategier för polisens brottsförebyggande verksamhet för åren 2008–2010. Det brottsförebyggande arbetet definieras av Rikspolisstyrelsen som ”de aktiviteter som polisen genomför – i samverkan med andra aktörer eller självständigt – i syfte att förhindra eller försvåra genomförandet av brott, brottslig verksamhet eller ordningsstörningar”.

Under 2006 har applikationen för att visa händelser och brott på digital karta (HOBIT) driftsatts vid polismyndigheterna. Den kommer att vara ett stöd i deras arbete med att genomföra fördjupade analyser av mängdbrottslighetens fördelning och för att rikta insatser till platser där brotten är koncentrerade.

#### *Samverkan*

Brottsförebyggande arbete är ett av de områden där samverkan är helt avgörande för framgång. Enskilda aktörer kan naturligtvis göra viktiga insatser på egen hand men för att nå uthålliga

brottsförebyggande effekter krävs en väl utvecklad samverkan.

Under 2006 har polismyndigheterna ökat sin förmåga att i samverkan med andra aktörer genomföra planlagda brottsförebyggande insatser som riktar sig mot den lokala problembilden. Flertalet polismyndigheter har genomfört riktade insatser mot olovlig alkoholförsäljning. Insatserna har ofta vidtagits i samverkan med skola och socialtjänst vid t.ex. skolavslutningar och Valborgsmässoafton. Insatserna har enligt polisen lett till färre ungdomsrelaterade ordningsstörningar och ett minskat antal anmälda skade- görelsebrott.

Vid polismyndigheterna har åtgärder riktade mot att förhindra rekrytering till kriminella nätverk fortsatt i enlighet med Rikspolisstyrelsens strategi för bekämpning av grov organiserad brottslighet. Rikskriminalpolisen har fördjupat samarbetet med Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket, men även andra brottsbekämpande myndigheter inom under rättelseområdet. Ett nationellt underrättelsecentrum har inrättats där sambandsmän från berörda myndigheter är samlokaliserade. Liknande underrättelsecenter finns också på regional nivå vid storstadsmyndigheterna.

Inom ramen för Operativa rådet vid Rikskriminalpolisen har polisens samarbete med andra brottsbekämpande myndigheter intensifierats. Myndigheterna har under året arbetat gemensamt mot de mest aktiva kriminella i Sverige. Ett antal av dessa personer har under året lagförts för brott.

För att förhindra stöldbrott av fritidsbåtar har Kustbevakningen haft ett samarbete med polisen och genom ökad synlighet förhindrat eller försvårat denna typ av brottslighet. Myndigheten har därutöver genomfört aktiv gränskontroll främst genom patrullering mellan gränsövergångsställena. Verksamheten har inriktats mot att med hjälp av underrättelser från bland annat det maritima underrättelsecentret (MUC) bekämpa den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten.

Samverkan med utländska brottsbekämpande myndigheter har utvecklats genom att flera polismyndigheter har förbättrat sitt erfarenhets- och informationsutbyte. Bland annat kan nämnas att antalet meddelanden till och från Europols kanaler för information och underrättelser ökat med drygt 30 procent i förhållande till föregående år.

Ekobrottsmyndigheten har under 2006 fördjupat samarbetet med ett flertal myndigheter och organisationer, däribland polisen, Skatteverket och Finansinspektionen. Ett antal myndighetsgemensamma projekt har genomförts i syfte att förebygga bland annat användandet svart arbetskraft.

#### *Säkerhetspolisens förebyggande arbete*

Säkerhetspolisen har de senaste åren genomfört ett omfattande reformarbete. Fokus under 2006 har varit att utveckla verktyg och modeller för planering och mål- resultatstyrning i syfte att effektivisera verksamheten och öka förmågan att mäta resultatet. Under 2006 har också en översyn av arbetsmetoder genomförts, bland annat för underrättelseverksamheten. Översynen har lett fram till nya verktyg och rutiner som ska säkerställa att arbetet bedrivs mer planerat och med utgångspunkt i väl definierade mål, resultatkrav och tydliga underrättelsebehov.

Arbetet mot terrorism har varit fortsatt prioriterat i Säkerhetspolisens verksamhet. Fokus har under 2006, liksom tidigare, varit att kartlägga och följa personer och nätverk med kopplingar till olika terroristnätverk runt om i världen. Ett flertal förundersökningar har bedrivits, bland annat rörande finansiering av terrorism. Samverkan med andra aktörer såväl nationellt som internationellt har varit omfattande under året. Sammantaget bedöms Säkerhetspolisens insatser ha bidragit till att inga terrordåd inträffade i Sverige under 2006. Vad gäller målet att Sverige inte ska utnyttjas som bas för planering och finansiering av terroristverksamhet i andra länder är måluppfyllelsen svårare att bedöma. Det finns ett antal grupperingar i Sverige som Säkerhetspolisen misstänker kan stödja terroristrelaterad verksamhet utomlands men en heltäckande uppföljning av dessa är svår att göra.

Inom kontraspionaget har uppföljningen av underrättelseverksamheten från ett antal länder prioriterats under 2006. Uppföljningen visar att det bedrivs en systematisk underrättelseverksamhet i Sverige inom områden såsom politik, teknik och naturvetenskaplig forskning. Kontraspionaget arbetade också aktivt under 2006 för att motverka flyktingspionage från en rad länder. Genomförda insatser och prestationer har enligt Säkerhetspolisen försvårat underrättelseverksamhet som bedrivs i Sverige.

Vad gäller författningsskyddet har Säkerhetspolisen genomfört ett antal projekt för att kart-

lägga organisationer, grupper och nätverk på såväl höger- som vänstersidan som bedöms bedriva säkerhetsshotande verksamhet. Säkerhetspolisen har genom dessa projekt fått en god uppfattning om brottslighet och våldsbenägenhet. Vidtagna åtgärder under året har resulterat i såväl lagföring som preventiva åtgärder mot individer inom extremistiska grupperingar.

Säkerhetsskyddsverksamheten har under 2006 bland annat fokuserats på rådgivning till Regeringskansliet och myndigheter som på olika sätt hanterar skyddsvärd information eller bedriver verksamhet som behöver skyddas mot terrorism. Vidtagna åtgärder har ökat medvetenheten hos berörda myndigheter om hotet från och behovet av skydd mot terrorism.

Personskyddsverksamheten inom Säkerhetspolisen fortsatte att expandera och utvecklas under 2006. För personskyddet var arbetet inför och under valrörelsen prioriterat. Insatserna genomfördes i samarbete med landets polismyndigheter och var det största enskilda evenemanget för svensk polis under 2006.

Inga allvarliga incidenter inträffade under året som negativt påverkat skyddspersonernas möjligheter att bedriva sin verksamhet.

#### *Förebyggande arbete mot ekonomisk brottslighet*

I Ekobrottsmyndighetens Omvärlds- och hotbildsanalys 2006 pekade myndigheten ut tre områden där behovet av brottsförebyggande insatser och effektiv brottsutredande verksamhet framstår som särskilt stora. Dessa områden är grov blandbrottslighet, en expanderande svart sektor och brottslighet på finansmarknaderna.

Ekobrottsmyndigheten fortsatte under 2006 arbetet med att vidareutveckla och konkretisera myndighetens strategi och metoder för det brottsförebyggande arbetet. Bland annat förstärktes resurserna för det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Vidare genomförde myndigheten en utvärdering av tretton olika större brottsförebyggande projekt som bedrivits 1998–2006. Utvärderingen summerar erfarenheter och drar slutsatser som successivt kan genomföras i metodutvecklingsarbetet på det brottsförebyggande området.

Även uppbyggnaden av myndighetens kriminalunderrättelsetjänst fortsatte under 2006, bland annat genom medverkan i det myndighetsgemensamma arbete som sker i det nationella underrättelsecentrumet och i de regionala centrumen. Ökad kunskap om den ekonomiska



brottsligheten, om dem som begår brott och hur de samverkar med varandra är viktigt för det brottsförebyggande arbetet.

Som tidigare har det brottsförebyggande arbetet under 2006 framför allt bedrivits i samverkan med andra myndigheter samt med olika branschorganisationer, fackliga organisationer och andra intressegrupper.

#### *Utvecklingen av det lokala brottsförebyggande arbetet*

Under de senaste tio åren har allt fler kommuner och stadsdelar inrättat lokala brottsförebyggande råd eller motsvarande. I slutet av 2006 fanns uppgifter om 295 lokala brottsförebyggande råd i Sverige.

Brottsförebyggande rådet har genomfört en analys över de faktorer som kan bidra till att det lokala brottsförebyggande arbetet blir framgångsrikt. Analysen visar bland annat att för att nå framgång är det viktigt att de lokala brottsförebyggande råden består av ledamöter med beslutsbefogenhet, att rollfördelningen är tydlig, att de arbetar strukturerat och att löpande utvärderingar och uppföljningar sker. Vidare framgår att framgångsrika lokala brottsförebyggande råd vilar på en bred bas av aktörer och att polisens medverkan som kunskapsförmedlare är viktig. Råden uttrycker dock behov av ett mer omfattande och handfast kunskaps- och metodstöd än det som finns att tillgå idag.

#### *Effekter*

Antalet anmälda brott, exklusive trafikbrott, har minskat med drygt 2 procent jämfört med 2005. Polisorganisationens mål att antalet anmälda brott ska minska med 10 procent i förhållande till medelvärdet för 2002 och 2003 har uppnåtts med god marginal för bilrelaterade brott, inbrottsstöld i bostad samt väskryckning. Där emot har målet inte uppnåtts beträffande skadegörelsebrott och misshandel utomhus.

Den största delen av polisens brottsförebyggande insatser har inriktats mot våldsbrott. Insatserna består huvudsakligen av polisiär synlighet i centrum- och krogmiljöer. Direktförverkande av alkohol och nolltolerans mot droger generellt är andra exempel på genomförda insatser. Några säkerställda effekter av dessa insatser kan inte fastställas.

Under 2006 har polisen fortsatt sin satsning mot narkotikabrottsligheten. Resultatet av polisens åtgärder mot narkotikabrottsligheten har lett till en kraftig ökning av antalet anmälda nar-

kotikabrott. Jämfört med 2005 har den anmälda brottsligheten ökat med drygt 15 000 brott eller 28 procent.

Polisens samverkan med Vägverket vad avser trafiksäkerhetsarbetet är en viktig del i ansträngningarna för att nå den av riksdagen beslutade nollvisionen. Under 2006 beslutade Rikspolisstyrelsen om en ny trafiksäkerhetsstrategi med ambitionen att på ett effektivt sätt bekämpa trafikonykterhet och sänka medelhastigheten.

Antalet alkoholutandningsprov (LAU-prov) har ökat med 32 procent från 1,7 miljoner 2005 till 2,3 miljoner 2006. Andelen positiva alkoholutandningsprov har dock minskat något 2006 jämfört med föregående år.

I takt med att allt fler poliser i yttre tjänst utbildas i att känna igen tydliga tecken på drogpåverkan ökar även antalet utförda drogtestar i trafiken. Under 2006 analyserades 31 procent fler blodprover vid Rättsmedicinalverket jämfört med 2005. Av de drygt 10 000 blodprover som under 2006 analyserades vid Rättsmedicinalverket uppvisade 83 procent spår av narkotika eller läkemedel vilket är i nivå med tidigare år.

#### *Analys och slutsatser*

Regeringens satsning på 20 000 poliser 2010 är ett viktigt led i att stärka polisens förmåga att förebygga och utreda brott. Personaltillskotten till polisen under de närmaste åren ska därför om sättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

Den ökande våldsbrottsligheten innebär otrygghet och ett stort lidande för många människor. Regeringen kommer noga att följa polisens arbete med att minska våldsbrottsligheten.

Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete förutsätter långsiktighet och att verksamheten resurssäkras. En synlig och aktiv polis i hela landet är en förutsättning för att fler brott ska förebyggas och för att öka människors trygghet. Regeringen ser därför positivt på polisens arbete med att säkerställa att en större andel av poliserna ska arbeta i yttre tjänst på de tider och platser där de bäst behövs.

Kunskapen om vilka faktorer som skapar brottstillfällen och vilka åtgärder som är effektiva för att minska antalet brott är två områden där polisens förebyggande arbete kan förbättras.

Regeringen välkomnar det arbete som pågår inom Rikspolisstyrelsen med att ta fram övergripande nationella strategier till stöd för utvecklingen av polisens kärnverksamhet. Viktigt

är också arbetet med den höjda ambitionsnivån avseende uppföljning av polisorganisationens verksamhetsresultat.

Ekobrottsmyndighetens arbete med att utveckla strategier och metoder för det brottsförebyggande arbetet är positivt.

Regeringen anser att Brottsförebyggande rådets inriktning mot att förstärka kunskapsstödet, bland annat genom omfattande utbildningsinsatser för lokala brottsförebyggare, är nödvändigt.

För att nå framgång i det brottsförebyggande arbetet krävs en väl utvecklad samverkan mellan berörda myndigheter. Regeringen anser det nödvändigt att myndigheterna utvecklar effektiva samverkansformer och undanröjer hinder för ett rationellt resursutnyttjande. Det är därför positivt att Rikspolisstyrelsen tagit initiativ till att utforma en nationell handlingsplan för att utveckla samverkan med landets kommuner.

#### *Nya utmaningar i det förebyggande arbetet mot terrorism och brott mot rikets säkerhet*

Målen för Säkerhetspolisens verksamhet har i huvudsak uppfyllts, även om det finns uppenbara svårigheter att konkret mäta resultatet i den förebyggande verksamheten. Det finns också mörkertal, bland annat på kontraterrorområdet. Den sammantagna bedömningen är ändå att Säkerhetspolisens förebyggande och utredande verksamhet utvecklas på ett positivt sätt inom samtliga verksamhetsgrenar, bland annat i och med de nya metoder för styrning och uppföljning som tagits fram. Dessa förändringar är nödvändiga för att myndighetens verksamhet ska kunna följa utvecklingen i omvärlden och för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande.

Den hotbild som Säkerhetspolisen i dag har att hantera är i många avseenden en helt annan än för bara något decennium sedan. De ökade tekniska möjligheterna att helt dolt kommunicera över hela världen ställer därtill allt större krav på arbetsmetoder, kompetens och teknisk utrustning. Det är angeläget att Säkerhetspolisen förmår hålla jämna steg med denna utveckling.

Komplexiteten i den typ av brottslighet som Säkerhetspolisen har att förebygga och utreda förutsätter att det finns en väl utbyggd samverkan med andra aktörer. Detta gäller i synnerhet brottslighet med kopplingar till terrorism där Säkerhetspolisen har tagit initiativ till att ytterligare samordna arbetet nationellt. På det nationella planet är även den öppna kontaktverksam-

het som Säkerhetspolisen bedriver gentemot bland annat närpolisen, kriminalunderrättelse-tjänsten, lokala myndigheter och ideella föreningar viktig för att tidigt fånga upp människor som riskerar att dras in i allvarlig kriminalitet.

Internationellt fördjupas samarbetet mellan säkerhetstjänsterna allt mer, delvis som en följd av de stora satsningar som på kontraterrorverksamhet som många länder gjort de senaste åren. Det är enligt regeringens mening av stor vikt att Säkerhetspolisen har förmåga att hålla jämna steg med denna utveckling och därmed vara en respekterad samarbetspartner som kan lämna viktiga bidrag i det internationella arbetet mot terrorism. Detta är också avgörande för Sveriges och Säkerhetspolisens möjligheter att få motsvarande biträde från andra länder för att förebygga och utreda terrorismrelaterad brottslighet i vårt land.

### **3.5.3 Utredning och lagföring**

#### **Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen**

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Skatteverket, Kriminalvården, Rättsmedicinalverket och Kustbevakningen.

Domstolarnas handläggning av brottmål, som är en del i rättskedjan, ingår i verksamhetsområdet Dömande verksamhet. Regeringens analys och slutsatser av domstolarnas resultat redovisas i avsnitt 3.5.4 Dömande verksamhet.

Säkerhetspolisens verksamhet, som även omfattar brottsutredning, redovisas i avsnitt 3.5.2 Brottsförebyggande arbete.

#### *Målet uppfylldes*

Målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring var under 2006 att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet och att fler brott ska leda till lagföring.

Regeringens samlade bedömning är att målet har uppfyllts. Bedömningen grundar sig främst på att antalet brott som ledde till lagföring genom beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse ökade jämfört med 2005. Myndigheterna har utvecklat sina verksamheter på ett

sätt som bedöms ha förbättrat brottsutredningarnas kvalitet.

## Verksamhetens resultat

### *Resursinsatsen ökade*

**Tabell 3.6 Kostnadsutvecklingen 2004–2006**

*Miljoner kronor*

	2004	2005	2006
Verksamhetskostnader	8 914	9 180	11 568

Källa: Myndigheternas årsredovisningar

Myndigheternas kostnader inom verksamhetsområdet ökade kraftigt under 2006. Polisens kostnader ökade med drygt 2 200 miljoner kronor. Denna ökning kan i allt väsentligt förklaras med förändrade rutiner för tidredovisning inom polisorganisationen (se avsnitt 3.5.2 Brottsförebyggande arbete). Åklagarmyndighetens kostnader uppgick till cirka 905 miljoner kronor vilket var en ökning med 75 miljoner. Ekobrottsmyndighetens kostnader var drygt 278 miljoner vilket var ökning med cirka tio procent. Kostnaderna för Kriminalvårdens häktesverksamhet ökade till 1 300 miljoner kronor vilket var något mer än 2005.

Den tid polisen avsätter för brottsutredning har under 2006 ökat med 34 procent jämfört med föregående år. Denna ökning förklaras i allt väsentligt av den nya arbetsmetodik och det nya tidsredovisningssystem som införts. Vissa åtgärder som tidigare redovisades som brottsförebyggande definieras nu som utredningsåtgärder. Förändringen av rutinerna för redovisning av tid innebär svårigheter att bedöma hur arbetsproduktiviteten har utvecklats. Det kan dock konstateras att antalet personupplösta brott och ärenden redovisade till åklagare har ökat mer än antalet årsarbetskrafter för poliser. Det är en indikation på att produktiviteten har ökat.

En fortsatt utveckling med ett ökande antal anmälda våldsbrott har medfört att mer än en tredjedel av samtliga utredningstimmar har använts för att utreda våldsbrott, trots att sådana brott endast utgör cirka elva procent av antalet inkomna ärenden. Ingen annan brottstyp, förutom ekobrott, ägnas så stor resursinsats i förhållande till inkomna ärenden.

Åklagarmyndigheten har liksom tidigare år använt stora resurser för att bekämpa våld- och narkotikabrott, ekonomisk brottslighet och

miljöbrottslighet. Av samtliga avslutade brottmålsärenden avsåg sammanlagt 25 procent dessa brottstyper. Av Åklagarmyndighetens totala resursanvändning hänförde sig cirka 56 procent till bekämpning av nämnda brottstyper.

Ekobrottsmyndigheten har, med början 2005, utvecklat och infört nya och mer rationella metoder för utredning av den ekonomiska mängdbrottsligheten. Det har medfört att en större del av myndighetens resurser nu kan inriktas mot bekämpningen av den grova ekonomiska brottsligheten.

### *Ärendeflödet fortsatt högt*

Antalet anmälda brott har under en längre tid legat på en relativt konstant nivå på cirka 1,2 miljoner per år. Brottsutvecklingen under året kan sammanfattningsvis beskrivas som en fortsättning på utvecklingen med ett minskande antal anmälda tillgreppsbrott och ett ökande antal anmälda våldsbrott och övriga brott mot person. Särskilt stor ökning har skett av fall där någon misshandlas av en okänd person utomhus. Även antalet anmälda vålds- och sexualbrott mot kvinnor har fortsatt öka.

Andelen redovisade ärenden till åklagare av antalet inkomna ärenden ökade marginellt och antalet öppna ärenden äldre än sex månader minskade något.

År 2006 kom cirka 197 000 ärenden in till Åklagarmyndigheten vilket är en ökning med fem procent jämfört med föregående år. Den totala ärendebalansen ökade med drygt fyra procent till knappt 59 500 ärenden. Detta motsvarar cirka 100 ärenden per heltidsarbetande åklagare. Balansen fördelar sig på ärenden som finns hos polisen för utredning, hos åklagaren för beslut i åtalsfrågan eller hos domstolen för avgörande. Under året ökade balansen hos polis och åklagare, medan balansen hos domstolarna minskade. Ökningen av åklagarens balans beror enligt Åklagarmyndigheten bland annat på att så kallade bötesärenden inte har kunnat prioriteras eftersom ärenden som kräver skyndsam handläggning har ökat. Detta gäller t.ex. ungdomsärenden, vilka har ökat med 15 procent sedan 2005.

Antalet inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten liksom antalet avslutade ärenden ökade något. Den totala ärendebalansen vid Ekobrottsmyndigheten sjönk under 2006 med 15 procent.

Måltillströmningen av brottmål till domstolarna ökade med fyra procent under 2006 (se avsnitt 3.5.4 Dömande verksamhet).

**Tabell 3.7 Inkomna brottsärenden**

	2004	2005	2006
Polisen	1 176 544	1 171 856	1 151 473
Åklagarmyndigheten	185 710	187 327	197 088
Ekobrottsmyndigheten	4 145	4 130	4 186

#### *Genomströmningstiderna närmast oförändrade*

Genomströmningstiden (tiden från att ett ärende har kommit in till dess att det avslutas) för ett ärende hos polisen ökade marginellt samtidigt som äldre ärenden i balans minskade något. Detta har skett samtidigt som fler ärenden har bearbetats.

Vid Åklagarmyndigheten ökade medelgenomströmningstiden från färdig förundersökning till dess åklagare fattat beslut i åtalsfrågan något.

Vid Ekobrottsmyndigheten har genomströmningstiderna fortsatt att minska. Det bör i sammanhanget framhållas att de av Ekobrottsmyndigheten redovisade siffrorna inte är jämförbara med Åklagarmyndighetens där man mäter genomströmningstid från det att förundersökningen är avslutad och inte från brottsanmälan.

Domstolarnas genomströmningstider för att avgöra ett brottmål i tingsrätt var oförändrade i förhållande till 2005 (se avsnitt 3.5.4 Dömande verksamhet).

**Tabell 3.8 Genomströmningstider**

*Antal dagar*

	2004	2005	2006
<b>Medelvärde</b>			
Polisen	39	39	45
Åklagarmyndigheten	23	21	24
Ekobrottsmyndigheten	491	440	426

#### *Utredningsstödet blir allt viktigare*

Teknisk bevisning har kommit att bli en allt viktigare del av den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten. Det är något som märks bland annat genom den ständigt ökande efterfrågan på tjänster från Statens kriminaltekniska laboratorium.

Under 2006 utförde Statens kriminaltekniska laboratorium drygt 65 000 uppdragsärenden åt rättsväsendet vilket är 80 procent fler än 2005. Den kraftiga ökningen beror främst på ny

DNA-lagstiftning. Antalet inkomna ärenden avseende DNA-undersökningar ökade med 25 procent. Trots det har den genomsnittliga handläggningstiden för sådana undersökningar minskat något.

Efterfrågan hos Rättsmedicinalverket på rättspsykiatriska undersökningar var i princip oförändrad jämfört med föregående år och uppgick 2006 till 562. Antalet utfärdade intyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. minskade något.

Antalet inkomna drograttfylleriärenden har under ett flertal år ökat. Under 2006 ökade drograttfylleriärendena med 2 400, vilket motsvarar en ökning på 31 procent. Även ärenden som rör eget narkotikabruk samt våldsbrottsärenden från polisen ökade kraftigt, med 30 respektive 23 procent jämfört med föregående år.

Under 2006 infördes en ny ordning för utfärdande av rättsintyg som innebär att Rättsmedicinalverket har huvudansvaret för utfärdande av rättsintyg, det vill säga intyg efter kroppsundersökning av levande person eller yttranden över utdrag ur patientjournal. Reformen medförde att antalet intyg ökade med cirka 20 procent, från drygt 2 000 till drygt 2 400, och att antalet utfärdade yttranden mer än fördubblades, från drygt 1 400 till knappt 3 300.

Antalet rättsmedicinska obduktioner var i princip oförändrat.

#### *Uppklaring och lagföring ökade*

Den totala uppklaringsprocenten ökade något under 2006 och är nu 34 procent. Personuppklaringsprocenten (*personuppklaringsprocenten* innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats) uppgick till 18 procent vilket var en ökning med två procentenheter jämfört med 2005. Detta kan betraktas som ett trendbrott då den ökning som skett av den totala uppklaringsprocenten de senaste tio åren till övervägande del berott på att den tekniska uppklaringsprocenten ökat (*teknisk uppklaringsprocenten* innebär att utredningen av brottet lags ner t.ex. för att man inte kunnat styrka att ett brott begåtts, att den anmälda gärningen inte bedömts vara brott eller att den misstänkte personen är minderårig).

Åklagarmyndigheten ökade lagföringen av antalet misstänkta personer med tre procent till drygt 122 000. Även antalet brottsmisstankar som lett till lagföring ökade.

Vid Ekobrottsmyndigheten ökade antalet lagförda ärenden med åtta procent. Även antalet lagförda personer ökade.

Antalet av polis utfärdade ordningsbot under 2006 uppgick till drygt 302 000 vilket var en ökning med drygt en procent.

Sedan den 1 april 2006 har även Kustbevakningen befogenhet att utfärda ordningsbot avseende vissa sjötrafikbrott, vilket inneburit en effektivisering av verksamheten.

**Tabell 3.9 Uppklaring**

	2004	2005	2006
Uppklaringsprocent	30	32	34
Personuppklaringsprocent	16	16	18
Ordningsbot	277 050	298 461	302 173

#### *Brottsutredningarnas kvalitet förbättrades*

Rikspolisstyrelsens arbete med att skapa nationellt enhetliga metoder för den brottsutredande verksamheten fortsatte under 2006. Utöver de framtagna nationella strategierna för bekämpning av mängdbrott, organiserad brottslighet och kriminalteknik har beslut fattats om att också ta fram strategier för bekämpning av brott i nära relationer, narkotikabrottslighet och för arbetet med brottsoffer. Polismyndigheternas arbete med att öka kvaliteten och effektiviteten i bekämpandet av i första hand mängdbrottslighet har fortsatt under året. Regeringen ser med tillfredsställelse på denna utveckling. Samtidigt måste polis och åklagare fortsätta arbetet med att utveckla metoder för bekämpande av också annan brottslighet, särskilt den organiserade brottsligheten.

Metodikerna i Polisens nationella utredningskoncept (PNU) är nu i allt väsentligt införd vid samtliga polismyndigheter. Detta har bland annat inneburit att personal i yttre tjänst utför fler tekniska undersökningar och spårsäkring i det initiala utredningsskedet. Som en effekt av att fler utredare arbetar på kvällar, nätter och helger påbörjas fler utredningar i nära anslutning till brotten. Förundersökningarna leds också operativt i högre grad av kvalificerade förundersökningsledare. Arbetet med att förbättra kunskapen om och informationen till brottsoffren har fortsatt. Exempel på åtgärder som har vidtagits i denna del är utbildning av den egna personalen, ökad tillämpning av hot- och riskbedömningar, inrättandet av särskilda funktioner för att förbättra brottsofferstödet samt utökad samverkan

med andra myndigheter och frivilligorganisationer.

En viktig del i Åklagarmyndighetens kvalitetsarbete är verksamheten vid de fyra utvecklingscentrum som inrättades 2005. Vid dessa har under 2006 bland annat bedrivits arbete med att ta fram promemorior och handböcker i syfte att åstadkomma en ökad lagföring och en mer enhetlig rättstillämpning.

Ekobrottsmyndigheten fortsatte under 2006 att utveckla sina handläggningsrutiner för förundersökningar. Bland annat vidareutvecklades de rutiner avseende handläggningen av mängdärenden som infördes under 2005. Ett intensivt metodutvecklingsarbete ägde också rum vad gäller större och mer svårutredda ärenden. Handböcker har nu tagits fram för samtliga typer av ärenden. Detta har enligt myndigheten ökat förutsättningarna för en enhetlig rättstillämpning och bättre kvalitet i brottsutredningsverksamheten.

Kriminalvårdens samarbete med polismyndigheterna och Rikskriminalpolisen har under året intensifierats bland annat genom att en samsbandsman från Kriminalvården placerats vid Rikskriminalpolisen. Av positiv betydelse för den brottsutredande verksamheten är också att antalet avvikelser i samband med transporter, rättegångar och sjukhusbesök minskat.

#### *Analys och slutsatser*

Regeringens satsning på 20 000 poliser 2010 är ett viktigt led i att stärka polisens förmåga att förebygga och utreda brott. Personaltillskotten till polisen under de närmaste åren ska därför om sättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

#### *Övergripande bedömning*

Den sammantagna bedömningen av polisens brottsutredande verksamhet under 2006 är i huvudsak positiv. Införandet av enhetliga arbetsmetoder, förbättrad operativ styrning samt förbättrade möjligheter för verksamhetsuppföljning och resultatbedömning är exempel på detta. Det gäller både för mängdbrottslighet och grov brottslighet.

Genom en fortsatt ökad användning av de internationella samverkansformerna samt bättre kunskap inom polisen om dessa har också den gränsöverskridande brottsligheten bekämpats mer effektivt. Användningen av befintliga kommunikationssystem har intensifierats med resultat att såväl antalet anmälda ärenden som infor-

mations- och kriminalunderrättelseutbytet har ökat.

Regeringen ser med tillfredsställelse på denna utvecklingstrend men vill samtidigt understryka vikten av att arbetet med att förbättra polisens brottsutredande verksamhet intensifieras ytterligare.

Vid bedömningen av Åklagarmyndighetens resultat ska beaktas att myndigheten under 2006 har haft en stor ärendeökning. Trots detta ökade Åklagarmyndigheten lagföringen av såväl antalet misstänkta personer som antalet brottsmisstankar, samtidigt som myndighetens kvalitetsutvecklingsarbete fortsatte. Därigenom har myndigheten uppnått de mål som regeringen har satt upp för utredning och lagföring. Med hänsyn till det ökade ärendeinflödet kommer regeringen dock att noga följa Åklagarmyndighetens verksamhet.

Ekobrottsmyndigheten har under 2006 ökat lagföringen och minskat genomströmningstiden, samtidigt som myndigheten vidtagit en rad åtgärder för att höja verksamhetens kvalitet och effektivitet. Myndigheten har således uppnått de mål som regeringen har satt upp för utredning och lagföring.

Den forensiska verksamhet som bedrivits vid Statens kriminaltekniska laboratorium och Rättsmedicinalverket har fortsatt att utvecklas och anpassas utifrån den brottsutredande verksamhetens behov. Regeringen ser positivt på den utveckling som har skett och bedömer verksamhetsresultatet som i allt väsentligt gott.

#### *Genomströmningstider*

Ökningen av polisens genomströmningstider är inte godtagbar utifrån de skyndsamhetskrav som såväl medborgarperspektivet som lagstiftningen ställer. Detta även med beaktande av att denna, i sig marginella ökning, sker parallellt med att fler ärenden bearbetas, antalet äldre ärenden i balans minskar och den totala uppklaringsprocenten ökar. Regeringen vill i sammanhanget också understryka betydelsen av korta genomströmningstider ur ett brottsofferperspektiv.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från färdig förundersökning till att åklagare fattat beslut i åtalsfrågan var 24 dagar under 2006. Regeringens bedömning är att detta är en rimlig nivå men noterar att en ökning har skett. Regeringen kommer därför att följa utvecklingen av Åklagarmyndighetens genomströmningstider.

Ekobrottsmyndigheten redovisar en minskning av genomströmningstiderna vilket visar på en fortsatt positiv utveckling.

#### *Uppklaring och lagföring*

Regeringen noterar med tillförsikt att den totala uppklaringsprocenten ökat under 2006. Även om ökningen är relativt marginell är den en signal på att den brottsutredande verksamheten nu utvecklas i en positiv riktning. Samtidigt kan inte nog understrykas vikten av att de resultat som nu kan ses enbart får betraktas som början på ett långsiktigt arbete för att uppnå en varaktigt högre brottsuppklaring.

Polisen redovisade för 2006 en ökning av antalet personuppklarade brott. Även antalet bearbetade ärenden och ärenden redovisade till åklagare ökade märkbart. Vid Åklagarmyndigheten har antalet lagförda personer samt antalet lagförda misstankar ökat, medan lagföringsandelen minskat något. När det gäller de särskilda brottstyperna är utvecklingen i huvudsak god. Antalet brottsmisstankar som lett till lagföring har på flera områden ökat. Däremot har en minskning skett vad gäller lagföringsandelen av vissa brottstyper, t.ex. våldsbrott mot kvinnor och barn. Vid Ekobrottsmyndigheten ökade lagföringen märkbart.

Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har uppfyllt målet att öka lagföringen. Regeringen ser dock med oro på att lagföringsandelen vad gäller våldsbrott mot kvinnor och barn minskat. Det är angeläget att polis och åklagare vidtar kraftfulla åtgärder för att förbättra lagföringsandelen på detta område.

En positiv utveckling är att antalet av polis utfärdade förelägganden om ordningsbot fortsatt att öka om än i avtagande takt.

#### *Brottsutredningarnas kvalitet*

Regeringens bedömning av det utvecklingsarbete som polisen bedrivit under 2006 är att detta har bidragit till att öka såväl kvalitet som effektivitet i den brottsutredande verksamheten. Även om detta ännu inte avspeglar sig i en tillräckligt stark ökning av personuppklarade brott kan den fortsatt ökande totala brottsuppklaringsprocenten och det faktum att antalet bearbetade ärenden ökar ändå ses som en indikation på en positiv utveckling. Regeringen förväntar sig nu att detta på ett tydligt sätt också visar sig genom en märkbar ökning av såväl antalet som andelen personuppklarade brott.

Enligt regeringens bedömning har verksamheten vid Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum bedrivits i linje med de intentioner som låg till grund för enmyndighetsreformen. Mot bakgrund av att någon utvärdering ännu inte gjorts av utvecklingscentrumens verksamhet är det dock för tidigt att bedöma vilka effekter denna har haft på den operativa verksamheten.

Ekobrottsmyndighetens arbete för att höja brottsutredningarnas kvalitet har enligt regeringens bedömning varit ändamålsenligt och bidragit till de redovisade resultatförbättringarna.

### 3.5.4 Dömande verksamhet

#### Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Det övergripande målet för Sveriges Domstolar är att avgöra mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt.

För att kunna göra en bedömning av om mål och ärenden avgjorts på ett rättssäkert och effektivt sätt bör hänsyn tas till en rad indikatorer. De indikatorer som för närvarande mäts och följs upp för en bedömning av resultatet är

- antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål,
- omloppstider och balansernas åldersstruktur och
- överklagande- och ändringsfrekvenser.

#### *Måluppfyllelsen*

Verksamhetsmålen avser omloppstider och balanser för olika målkategorier. Verksamhetsmålen för 2006 är oförändrade i förhållande till de som gällde för 2005.

Av regeringens 43 verksamhetsmål uppnår domstolarna totalt tolv mål under 2006, vilket är en förbättring i jämförelse med 2005 då nio av 43 mål uppnåddes. Tingsrätterna uppfyller inte något av sina tolv mål och hovrätterna uppnår tre av åtta mål. Länsrätterna uppnår ett av elva mål och kammarrätterna uppnår åtta av tolv mål.

Måluppfyllelsen varierar mellan enskilda domstolar och mellan de olika domstolsslagen. Det är svårt att dra några generella slutsatser om vad skillnaderna i måluppfyllelse beror på. Målens svårighetsgrad och målstockens sammansättning varierar mellan olika domstolar. Stora målökningar och stora historiska balanser försvårar möjligheterna att uppnå verksamhetsmålen.

Faktorer som ökar förutsättningarna för en god måluppfyllelse är ett lågt sjuktal, få vakanser och en väl fungerande organisation och ledning. Domstolsverket och de enskilda domstolarna har under 2006 arbetat med att få ner balanserna. Det har bland annat gjorts genom en förtida generationsväxling av personalen genom dubbling av anställda under viss tid. Det handlar också om att tillfälligt anställa annan förstärkningspersonal, som föredraganden, notarier, beredningsjurister och domstolssekreterare.

Under 2006 ökade det totala antalet inkomna mål marginellt. Domstolarna avgjorde under 2006 betydligt fler mål än vad som varit fallet under de närmast föregående åren. Regeringen utgår från att variationerna i resultaten som föreligger mellan domstolarna följs upp och att lämpliga åtgärder vidtas.

#### *Resursinsatsen*

Verksamhetsområdet inbegriper både verksamheten inom Sveriges Domstolar och de transfereringar som utgörs av kostnader under anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Mellan åren 2004 och 2006 har kostnaderna för verksamhetsområdet i löpande priser ökat med knappt elva procent och uppgick 2006 till ungefär 5,4 miljarder kronor. Kostnaderna finansieras i princip uteslutande av anslag (99 procent). Den bidragsfinansierade verksamheten utgörs av arbetsmarknadsåtgärder samt viss verksamhet inom internationellt samarbete.

Under perioden 2004–2006 har kostnaderna för verksamheten inom Sveriges Domstolar ökat med tio procent. Antalet inkomna mål till domstolarna totalt ligger kvar på samma nivå samtidigt som antalet avgjorda mål ökat med tre procent. Under samma period ökade kostnaderna för transfereringar med tolv procent och 2006 uppgick dessa till drygt 1,1 miljarder kronor. Denna ökning består främst i ökade utgifter för offentligt försvar, men även utgifter för målsägandebiträden står för en betydande del av ökningen.

Utgifterna för offentliga försvarare har i stort sett fördubblats de senaste tio åren (från cirka 382 mkr 1996 till 718 mkr 2006). Kostnaderna för offentliga försvarare utgör nu ungefär 54 procent av anslaget Rättsliga biträden m.m. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att reglerna om offentliga försvarare har varit i huvudsak oförändrade sedan 1984 pågår ett arbete

inom Justitiedepartementet som rör frågor om förordnande och byte av offentliga försvarare.

**Tabell 3.10 Kostnadsutvecklingen 2003–2006**

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Verksamhetens kostnader	3 900	3 855	4 304
Transfereringar	1 004	1 098	1 121
<b>Summa kostnader</b>	<b>4 904</b>	<b>4 953</b>	<b>5 425</b>

Källa: Domstolsverkets årsredovisning 2006

### Verksamhetens resultat

#### *Inkomna, avgjorda och balanserade mål*

Under 2006 ökade det totala antalet inkomna mål något. Endast i länsrätterna minskade måltillströmningen, med två procent. I kammarrätterna ökade antalet inkomna mål marginellt och i Regeringsrätten var ökningen 7,9 procent. Målökningen i Regeringsrätten kan främst förklaras av en ökning av skattemål och socialförsäkringsmål. Förändringarna följer den tidigare målutvecklingen i läns- och kammarrätterna. I tingsrätterna ökade antalet inkomna mål med en procent, i hovrätterna med två procent och i Högsta domstolen med tre procent. Ärendetillströmningen till hyres- och arrendenämnderna har minskat väsentligt. Minskningen beror till största del på regelförändringar och var väntad. Till Rättshjälpsmyndigheten har minskningen av antalet ärenden fortsatt under 2006.

Domstolarna avgjorde sammantaget fler mål 2006 än 2005, en ökning med drygt en procent. Ökningen var störst i Högsta domstolen, åtta procent. Trots detta så har balanserna sammantaget ökat något, med 0,2 procent. I Regeringsrätten ökade balanserna med 16,5 procent och Regeringsrättens samlade målbilans är nu nära 98 procent av det årliga målinflödet. I länsrätterna ökade balanserna med två procent. I övriga domstolar minskade balanserna, i Högsta domstolen med 14 procent, i kammarrätterna med sju procent, i hovrätterna med en procent och marginellt i tingsrätterna.

#### *Genomströmningstider, överklaganden m.m.*

Tiden för att avgöra ett tvistemål i tingsrätt har ökat under 2006 medan tiden för att avgöra ett brottmål är oförändrad i förhållande till 2005. Andelen brottmål som överklagats från tingsrätt till hovrätt har minskat något och andelen tvistemål som överklagats är i stort sett oförändrad.

Både andelen brottmål och tvistemål i vilka tingsrätternas avgörande har ändrats har ökat något från föregående år. För hovrätternas del har medianåldern förbättrats både för brottmålen och för tvistemålen under 2006. Andelen avgjorda brottmål som överklagats från hovrätterna till Högsta domstolen har minskat något. I Högsta domstolen är den genomsnittliga omloppstiden i förhållande till 2005 oförändrad avseende brottmål. Den har minskat avseende tvistemål och övriga mål.

I länsrätterna har medianåldern för både avgjorda skattemål och socialförsäkringsmål ökat. I förhållande till 2005 är överklagandefrekvensen i stort sett konstant. Ändringsfrekvensen för samtliga mål har under året ökat något i förhållande till 2005. I kammarrätterna har medianåldern för avgjorda mål minskat för både skattemål och socialförsäkringsmål under 2006, men kammarrätterna har en bra bit kvar för att uppnå målet för skattemålen. Antal mål som överklagats från kammarrätterna till Regeringsrätten har ökat under 2006 i förhållande till 2005. Medianomloppstiden för Regeringsrätten har ökat för de flesta måltyperna.

**Tabell 3.11 Målutveckling i de allmänna domstolarna 2004–2006**

	2004	2005	2006
Inkomna mål	166 815	164 761	<b>166 896</b>
Avgjorda mål	162 109	162 613	<b>166 793</b>
<b>Balanserade mål</b>	<b>74 211</b>	<b>75 809</b>	<b>75 284</b>

**Tabell 3.12 Målutveckling i de allmänna förvaltningsdomstolarna 2004–2006**

	2004	2005	2006
Inkomna mål	135 546	137 612	<b>135 942</b>
Avgjorda mål	129 873	135 734	<b>135 068</b>
<b>Balanserade mål</b>	<b>63 593</b>	<b>65 303</b>	<b>66 177</b>

### *Analys och slutsatser*

Vid Regeringsrätten är arbetsläget fortsatt bekymmersamt. Balanserna har under 2006 ökat kraftigt, från en redan hög nivå. Vid länsrätterna har det även under år 2006 skett en ökning av balanserna. Det är framför allt socialförsäkringsmålen som fortsätter att öka, vilket till stor del har sin förklaring i att Försäkringskassan tillämpar en mer strikt bedömning av rätten till sjukpenning.



Vid de övriga domstolsslagen minskade balanserna. Balanserna minskade relativt sett mest hos Högsta domstolen och kammarrätterna.

Domstolarna och Domstolsverket arbetar i en fortlöpande process med att utveckla och effektivisera verksamheten. Under 2006 har det bedrivits ett aktivt arbete med att få ner balanserna. Vid ett femtiotal domstolar har särskilda balansavarbetsprojekt påbörjats. Trots de särskilda balansavarbetsinsatserna har balanserna sammantaget ökat något under 2006. En förklaring till att de beslutade insatserna inte har kunnat verka fullt ut är att domstolarna inte har kunnat utöka sin personal i proportion till de ökade resurser som tilldelats domstolarna under 2006. Om inga balansavarbetsinsatser hade gjorts hade balanserna ökat mer.

Med beaktande av att måltillströmningen förväntas öka ytterligare de kommande åren är det bekymmersamt att balanserna inte har minskat. Regeringen anser att det är nödvändigt att arbeta med att få ner balanserna fortsätter, och att balanserna framöver hålls på en rimlig nivå.

Domstolarna har under flera år haft svårt att nå upp till de satta verksamhetsmålen. Under 2006 uppnåddes endast drygt en fjärdedel av regeringens mål. I regleringsbrevet för år 2007 infördes en ny struktur för verksamhetsmålen. Den innebär att domstolarna för varje år i samråd med Domstolsverket själva ska sätta sina verksamhetsmål. Regeringens övergripande mål är att balanserna och omloppstiderna ska minska väsentligt.

### 3.5.5 Verkställighet av påföljd

#### Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

Kriminalvården verkar som enda myndighet under detta verksamhetsområde.

#### *Måluppfyllelsen*

Målen för verksamhetsområdet Verkställighet av påföljd är två, dels ska påföljder verkställas på ett säkert och humant sätt, dels ska antalet återfall i brott minska.

Indikatorer för att kunna mäta måluppfyllelsen avseende säkerhet och humanitet är bland annat antalet rymningar direkt från anstalt och antalet rapporterade incidenter. Kriminalvårdens

incidentrapportering är föremål för kvalitativ utveckling och redovisas inte för 2006.

Indikatorer avseende det återfallsförebyggande arbetet är bland annat andelen klienter med verkställighetsplaner, andelen klienter som deltagit i brotts- eller missbruksrelaterade program samt andelen klienter som under verkställigheten blivit föremål för utslussningsåtgärder. Det är angeläget att Kriminalvårdens återfallsstatistik på sikt utvecklas så att den kan utgöra underlag för en bedömning av måluppfyllelsen.

Regeringen bedömer sammantaget att målen för 2006 delvis har uppnåtts. En fortsatt ansträngd platssituation har även detta år påverkat Kriminalvårdens förutsättningar att nå målen för verksamheten. På säkerhetsområdet har dock ett framgångsrikt arbete bland annat resulterat i att antalet rymningar under 2006 låg kvar på en fortsatt låg nivå.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. Kriminalvården har infört ändamålsenliga instrument för verkställighetsplanering. Resultaten för 2006 visar att en betydligt större andel av kriminalvårdens klienter såväl i anstalt som i frivård haft en plan för sin verkställighet jämfört med föregående år. Det är dock anmärkningsvärt att det på många håll fortfarande kvarstår omfattande brister i verkställighetsplanernas kvalitet. Detta särskilt mot bakgrund av att det är avgörande för en lyckad rehabilitering att de individuella behoven har identifierats.

#### *Resursinsatsen har ökat*

Verksamhetsområdet omfattar anstalts- och frivårdsverksamheterna inom Kriminalvården. I verksamhetsområdet ingår även den transportverksamhet som finansieras under utgiftsområde 4 Rättsväsendet och utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Mellan åren 2004 och 2006 har kostnaderna för verksamhetsområdet ökat i löpande priser med nio procent och uppgick 2006 till 4,4 miljarder kronor. Anstaltsverksamheten svarar för närmare tre fjärdedelar av och frivården för cirka en femtedel av de totala kostnaderna.

Merparten av verksamheten finansieras med anslagsmedel. I övrigt finansieras verksamheten med intäkter från Kriminalvårdens arbetsdrift.

Under den aktuella perioden har såväl medelantalet intagna i anstalt som medelantalet frivårdsklienter i princip varit oförändrat. Detta in-

nebär att kostnaderna – i löpande priser – har ökat något mer än antalet klienter.

**Tabell 3.13 Kostnadsutvecklingen 2004–2006**

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Verksamhetens kostnader	4 042	4 248	4 390
Transfereringar	8	10	11
<b>Summa kostnader</b>	<b>4 050</b>	<b>4 258</b>	<b>4 401</b>

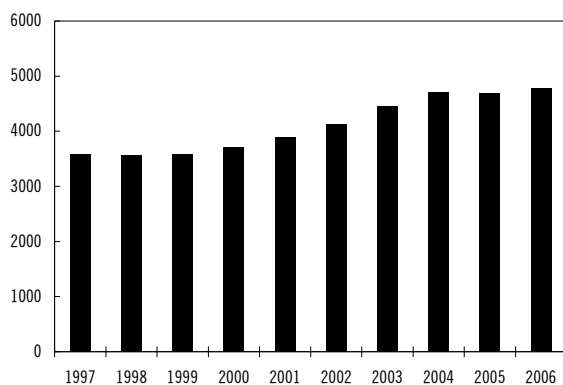
Källa: Kriminalvårdens årsredovisning

### Verksamhetens resultat

#### Verksamhetsvolym

Under 2006 var antalet intagna i fängelse i medeltal 4 781, vilket motsvarar en ökning med knappt två procent jämfört med 2005. Under de senaste fem åren har det genomsnittliga antalet intagna ökat med 16 procent.

**Diagram 3.3 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1997–2006**



Källa: Kriminalvård Och Statistik 2005 och Kriminalvårdens årsredovisning 2006.

Under 2006 var antalet frivårdsklienter i genomsnitt 13 346. Under den senaste femårsperioden har medelantalet frivårdsklienter ökat med ungefär en procent.

### Förebygga återfall i brott

#### En plan för verkställigheten

Kriminalvården har under de senaste åren förändrat sina arbetsmetoder och tagit steget mot en mer strukturerad verksamhet som syftar till minskade återfall i brott. Nya föreskrifter om verkställighetsplanering har tagits fram där tyngdpunkten läggs på att identifiera den enskildes behov och risker för återfall i brott. Nya metoder införs för att professionalisera kontak-

ten med de intagna på områden som riskbedömning och motivationshöjande åtgärder.

Genom det nya sättet att planera verkställigheten har Kriminalvården redan från början större fokus på frigivningen. Andelen klienter med verkställighetsplaner används som en indikator för att påvisa resultat för målet att minska återfall i brott.

Av samtliga intagna med en fängelsedom på mer än tre månader och som avtjänat minst två månader hade 83 procent en verkställighetsplan vid mätning i januari 2006, motsvarande andel vid mätning i december 2006 var 91 procent. För klienter i frivården med dom på skyddstillsyn som verkställt två månader eller mer hade 66 procent en verkställighetsplan vid mätning i januari, motsvarande andel vid mätning i december 2006 var 87 procent. En granskning som genomförts av Kriminalvårdens verksamhetskontrollers visar dock på omfattande kvalitetsbrister på många håll.

#### Brotts- och missbruksrelaterade program samt övrig programverksamhet

**Diagram 3.4 Sysselsättningstimmar vid anstalt (procentandel av tillgänglig tid) 2004–2006**



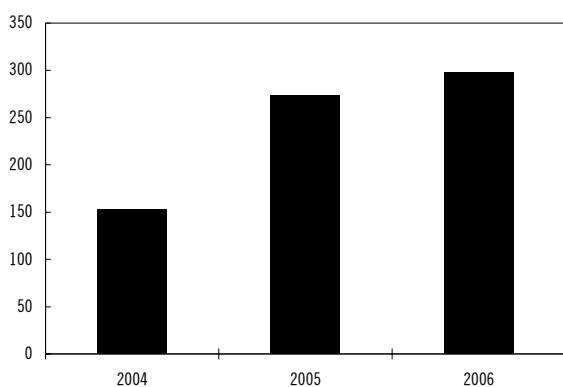
Källa: Kriminalvården.

Andelen klientutbildning och arbetsdrift har under 2006 visat endast marginella förändringar i förhållande till föregående år. De brotts- och missbruksrelaterade programmens andel av den totala sysselsättningstiden visar dock en minskning med cirka en procentenhet per år under perioden 2004–2006. Efter att andelen utnyttjad tid av den tillgängliga sysselsättningstiden minskat under de senaste åren visar dock resultatet från 2006 att minskningen stoppats och att den totala sysselsättningstiden ligger kvar på samma nivå som 2005.

### Utslussningsåtgärder

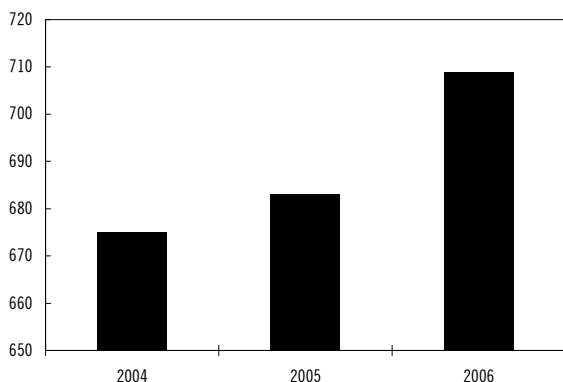
Den 1 april 2005 utökades användningen av intensivövervakning med elektronisk kontroll inom ramen för olika försöksverksamheter. Det genomsnittliga antalet klienter som verkställer kortare fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) har under 2006 varit 428, en ökning med 36 procent jämfört med 2005. Motsvarande ökning för klienter som under 2006 verkställde den sista tiden före villkorlig frigivning med elektronisk övervakning, s.k. IÖV-utsluss, var nära 30 procent jämfört med föregående år.

**Diagram 3.5 Utvecklingen av IÖV-utsluss 2004–2006<sup>1</sup>, påbörjade IÖV-utsluss**



<sup>1</sup> Målgruppen utökad från och med 1 april 2005.  
Källa: Kriminalvården.

**Diagram 3.6 Antalet klienter placerade för behandling utom anstalt enligt 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (Kval) 2004–2006**



Källa: Kriminalvården.

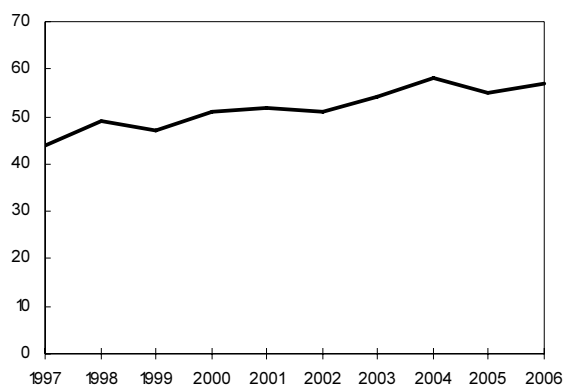
### Andra frigivningsförberedande åtgärder

Självförvaltning har under året fortsatt spridas till fler anstalter med ambitionen att intagna så långt möjligt ska bedriva självförvaltning med eget budgetansvar. Självförvaltning prioriteras främst på behandlingsplatser för narkotika och

på utslussningsavdelningar. Studiematerial för intagna i hemkunskap testas för närvarande i verksamheten på en anstalt.

### Åtgärder mot narkotikamissbruk

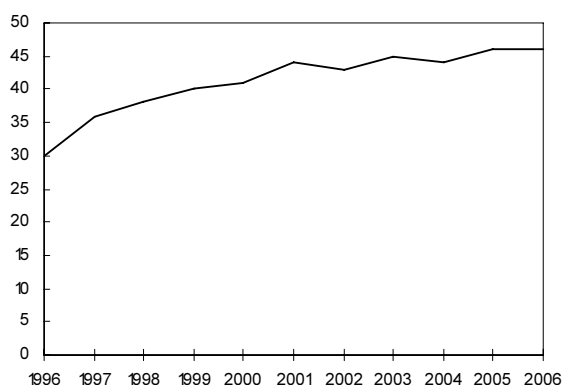
**Diagram 3.7 Andelen (%) narkotikamissbrukare inskrivna i anstalt 1997–2006**



Källa: Kriminalvården.

Den nationella handlingsplanen för alkohol och narkotika (prop. 2005/06:30) har under 2006 för Kriminalvårdens del inneburit en fortsatt satsning på identifikation och utredning av samtliga intagna med missbruksproblem, differentiering av anstaltsplatser m.m. Satsningen har också kompletterats med en narkotikasatsning inom frivården. Hela satsningen på 120 miljoner kronor under åren 2005–2007 ska utvärderas slutligt i mars 2008.

**Diagram 3.8 Andelen (%) frivårdsklienter med känt narkotikamissbruk 1996–2005**



Källa: Kriminalvården.

Kriminalvården har under 2006 genomfört en stor klimatstudie på de anstalter som haft uppdrag i Kriminalvårdens satsning mot narkotika.

Både intagna och personal har deltagit i undersökningen som avser deras upplevelse av klimatet på narkotikaavdelningarna. Studien visar i huvudsak på positiva resultat men är framförallt ett viktigt instrument i det fortsatta arbetet. Kriminalvården har utvecklat insatserna inom områden som differentiering, kontroll och påverkansinsatser vilka bidrar till att minska förekomsten av alkohol och droger på anstalter och häkten. Bland annat har antalet uppsökartjänster vid häktena utökats under året.

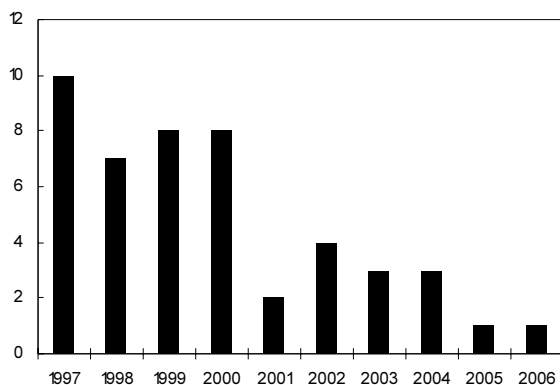
## Säkerhet

### Säkerhetsarbete

Antalet rymningar används som en indikator inom säkerhetsområdet. Rymningar från svenska anstalter har minskat påtagligt under senare år. Antalet rymningar från slutna anstalter har minskat med drygt 70 procent under de senaste tio åren.

Sett i relation till det ökande antalet intagna är minskningen av antalet avvikelser ännu tydligare. Antalet avvikelser direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn har de senaste tio åren minskat med 90 procent, från tio år 1997 till en år 2006.

**Diagram 3.9** Antal rymningar direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn 1997–2006



Källa: Kriminalvården.

Under 2006 avvek 137 intagna direkt från anstalt, varav 14 från slutna anstalter.

Kriminalvården har under året arbetat för att skapa en tydlig lokal ledning av säkerhetsarbetet. Man har vidare, utöver fysiska investeringar och förbättringar, i säkerhetsarbetet prioriterat frågor som rör organisatoriska förändringar, rutin- och metodutveckling och en intensifierad utbildning i olika säkerhetsfrågor. Ett förtydligt

och säkerhetshöjande transportkoncept har introducerats över hela landet, samverkan med polis har intensifierats. En mer enhetlig modell för risk- och säkerhetsbedömningar har vidare utvecklats.

Det arbete med en förändrad säkerhetsstruktur som inleddes under föregående år genom tillskapandet av en säkerhetsgrupp har under året fortsatt med inrättandet av en underrättelseverksamhet. Vidare har samarbetet med polismyndigheterna och rikskriminalpolisen under året intensifierats vilket bland annat lett till att det numera finns en sambandsman från Kriminalvården på plats hos rikskriminalpolisen.

### Analys och slutsatser

Det är viktigt att förberedelse för frigivningen sker på ett välplanerat sätt. Det är därför angeläget att Kriminalvårdens arbete redan från början kartlägger individuella behov och förutsättningar och utifrån detta fokuserar på insatser som ger den intagne förbättrade förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter frigivningen. Ett första steg för att åstadkomma detta är att upprätta individuella verkställighetsplaner för alla intagna. Det är inte tillfredställande att man inom såväl anstalt som frivård trots utbildningsinsatser inte lyckats komma till rätta med kvalitetsbrister i klienternas verkställighetsplaner. Regeringen anser att Kriminalvården måste öka ansträngningarna för att komma till rätta med bristerna på detta område.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att Kriminalvården fortsätter arbetet med att anpassa programverksamheten efter de intagnas specifika problem och behov och att man i detta sammanhang uppmärksammar kvinnors specifika behov under verkställigheten. Det är viktigt att de intagna motiveras att delta i och fullfölja de program som Kriminalvården erbjuder dem. Det är även av stor betydelse att Kriminalvårdens prioriteringar mellan arbete, utbildning och brott- och missbruksrelaterade program är väl avvägda för att tiden i anstalt ska kunna användas på ett så effektivt sätt som möjligt. Erfarenheterna av den yrkesutbildning som bedrivs inom kriminalvården är positiv. Denna typ av utbildning ger en meningsfull sysselsättning och bättre förutsättningar för klienten att hitta ett arbete efter frigivningen. I den övergripande målsättningen för regeringens politik är arbetslinjen en hörnsten. Det är viktigt att alla omfattas av denna målsättning och det är därför av vikt att

Kriminalvården har resurser för att bedriva yrkesutbildning under verkställigheten. Regeringens ambition är att ge dem som står längst från arbetsmarknaden hjälp att återinträda på arbetsmarknaden. Regeringen anser därför att Kriminalvården i samverkan med andra aktörer måste öka ansträngningarna ytterligare för att skapa arbete och meningsfull sysselsättning under verkställigheten.

Det arbete som inleds under tiden i anstalt med att förebygga återfall i brott måste fortsätta efter verkställighetens slut. De intagnas egen motivation till förändring är av central betydelse. Det är angeläget att Kriminalvårdens verksamhetsgrenar tar gemensamt ansvar för klienternas återanpassning i samhället. Frivården ska delta i planeringen av verkställigheten och ansvara för att upprätta en individuell verkställighetsplan för övervakningstiden, tillsätta övervakare och förmedla stöd och hjälp.

För att Kriminalvårdens inledande åtgärder ska ha den effekt som eftersträvas krävs också att andra huvudmän i samhället fortsätter det arbete som påbörjats under verkställigheten. Kriminalvårdens insatser måste utgöra en del i en större helhet. Ett effektivt samarbete mellan kriminalvården, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändigt.

Även samarbetet med olika frivilligorganisationer är en viktig del i Kriminalvårdens arbete med frigivningsförberedelser.

Regeringen vill betona vikten av att Kriminalvården utarbetar system för att mäta resultatet av sina insatser och för att goda arbetsmetoder ska få spridning i organisationen.

Stora ansträngningar har under de senaste åren gjorts för att förbättra säkerheten. En lång tids fokus på säkerhet ställer dock krav på en vidare fokusering även på övrigt verksamhetsinnehåll. Ett stort antal nya anstaltsplatser ska tillskapas under en förhållandevis kort tid, en del av dessa med en hög säkerhetsnivå. Detta ställer höga krav på hur innehållet i verkställigheten utformas för att på bästa sätt ge förutsättningar för såväl ett meningsfullt motivationsarbete som sysselsättning och förberedelser för annan anstaltsplacering.

Under senare år har narkotikasituationen förvärrats genom att fler nyintagna på anstalt eller de nya klienterna inom frivården varit narkotikamissbrukare. Det är angeläget att Kriminalvården fortsätter arbetet med att förhindra insmuggling av narkotika. Regeringen vill under-

stryka vikten av att arbetet med att bekämpa narkotikamissbruket ges fortsatt hög prioritet. Tiden i anstalt måste användas till att bryta den onda cirkeln med missbruk och brott. För att möjliggöra en övergång från anstalt till ett drogfritt liv i frihet måste ansträngningarna fortsätta för att åstadkomma ökade möjligheter till vårdinsatser. Arbetet med att bekämpa narkotikan är av väsentlig betydelse för att förebygga återfall i brott. Det är därför särskilt viktigt att Kriminalvårdens åtgärder på detta område är effektiva och att ansträngningar görs för att mäta resultaten.

### 3.5.6 Reparativ verksamhet

Brottsoffermyndigheten verkar som enda myndighet under detta verksamhetsområde.

#### Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

##### *Måluppfyllelsen*

Målet för reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott ska minska. Indikatorer för att bedöma måluppfyllelsen av det reparativa arbetet är antalet brottskadeansökningar som hanteras av Brottsoffermyndigheten, handläggningstiden av ett ärende och hur mycket som faktiskt betalas ut i ersättning. Utifrån de valda indikatorerna anser regeringen att målet för verksamhetsområdet har uppnåtts. Antalet brottskadeärenden är på oförändrad hög nivå. Handläggningstiderna för brottskadeärendena är korta, i genomsnitt drygt två månader. Storleken på utbetald brottskadeersättning har återigen ökat och uppgår till drygt 105 miljoner kronor.

##### *Resursinsatsen har ökat*

Verksamhetsområdet omfattar både Brottsoffermyndighetens verksamhet och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottskadeersättningar under anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även brottsofferfonden ingår i verksamhetsområdet. Brottsofferfondens medel är inte uppförda på statsbudgeten utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare som betalar en särskild avgift till fonden. Fondens medel används för verksamhet som gagnar brottsoffer.

Mellan åren 2004 och 2006 har kostnaderna inklusive transföringar för verksamhetsom-

rådet i löpande priser ökat med närmare åtta procent och uppgick 2006 till virka 150 miljoner kronor. Kostnaderna för brottsskadeersättning svarar för drygt hälften och bidrag från brottsofferfonden för närmare en fjärdedel av de totala kostnaderna.

**Tabell 3.14 Kostnadsutvecklingen 2004–2006**

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Verksamhetens kostnader	27,5	32,7	32,0
Transfereringar	112,4	105,0	118,5
<b>Summa kostnader</b>	<b>139,9</b>	<b>137,7</b>	<b>150,5</b>

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2006.

### Myndigheterna som samverkar inom verksamhetsområdet

Alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer har ett ansvar för att offren bemöts på ett professionellt sätt. Det är också viktigt att myndigheterna inom rättsväsendet samverkar för att underlätta för brottsoffren i samband med rättsprocessen. Brottsoffermyndigheten ansvarar ensam för ärendehantering och utbetalning av brottsskadeersättning. Att brottsoffer nås av informationen om rätten till brottsskadeersättning förutsätter dock ett nära samarbete med polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och de enskilda domstolarna. Det gäller även information om möjligheten till vittnesstöd till vittnen i samband med kallelser inför förhandling i domstol. Det är även viktigt att polismyndigheterna i samband med anmälan om brott informerar brottsoffer om möjligheterna till stöd och hjälp.

### Verksamhetens resultat

#### Brottskadeärenden

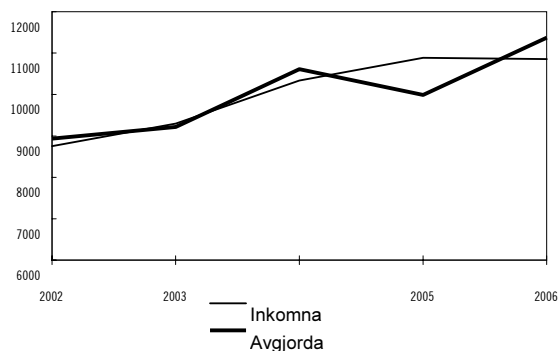
Antalet ansökningar om brottsskadeersättning har under 2006 legat på en i stort oförändrad nivå. Ansökningarna minskade med 0,3 procent och uppgick till 10 856 ansökningar.

Antalet avgjorda ärenden ökade med närmare 14 procent och uppgick till 11 374 ärenden.

Utbetalad brottsskadeersättning ökade med 20 procent och totalt utbetalades drygt 105 miljoner kronor.

Omloppstiden för ett ärende att registreras, beredas, avgöras och expedieras var i genomsnitt drygt två månader.

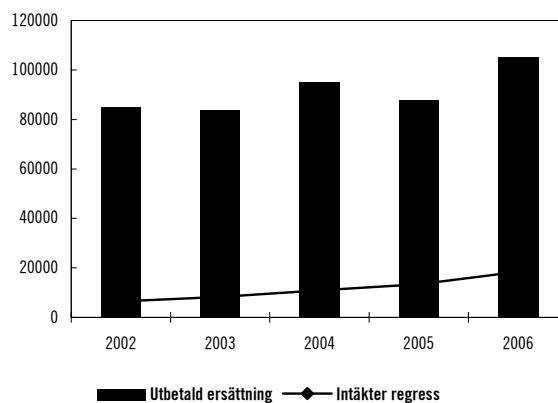
**Diagram 3.10 Antal inkomna och avgjorda ärenden**



Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2006.

Intäkterna från regressverksamheten – det vill säga Brottsoffermyndighetens krav på gärningsmannen om återbetalning av ersättningen – ökade med totalt 38 procent och uppgick till drygt 18 miljoner kronor. Intäkterna från regressen finansierar nästan en femtedel av den utbetalade brottsskadeersättningen.

**Diagram 3.11 Utbetalad brottsskadeersättning samt intäkter från regress**



Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2006.

### Brottsofferfonden

Under 2006 var Brottsofferfondens intäkter 33 miljoner kronor. Under samma tid fördelades drygt 27 miljoner kronor till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter. Antalet ansökningar minskade med 15 procent.

Drygt hälften av fondens medel, 53 procent, beviljades till ideella organisationer. De ideella organisationerna beviljades medel i verksamhets-

stöd, som vittnesstödsbidrag och till utbildnings-, informations- och utvecklingsprojekt. Merparten av bidragen till ideella organisationer avsåg stöd till brottsofferjourer. Vidare beviljades 39 procent av fondens medel till forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar. I övrigt beviljades åtta procent av medlen till projekt som genomförs i offentlig regi.

### Kunskapscentrum

Brottsoffermyndigheten tillhandahåller ett lättförståeligt material översatt till flera språk som sprids genom ett samarbete med rättsväsendets myndigheter, ideella organisationer, socialtjänst samt hälso- och sjukvården. En särskild hemsida har tagits fram, [www.brottsofferportalen.se](http://www.brottsofferportalen.se), med mycket tydlig information för brottsoffer. Myndigheten har även tagit fram en särskild information till barn och unga om möjligheten till stöd och hjälp.

Brottsoffermyndigheten har arrangerat flera större utbildningstillfällen under verksamhetsåret t.ex. i samband med den internationella brottsofferdagen, och deltar även i grund- och vidareutbildning för personal inom rättsväsendet. Målgruppen vid större utbildningstillfällen är oftast yrkesverksamma inom rättsväsendet, socialtjänsten och de ideella organisationerna. Totalt nådde myndigheten via dessa arrangemang över 6 000 personer under 2006.

### Analys och slutsatser

Det är viktigt att brottsoffer får information om sina rättigheter och möjligheter till stöd och hjälp. Brottsoffermyndigheten har genomfört stora informationssatsningar för att sprida kunskap om detta. Att myndigheten är framgångsrik i sitt arbete visar den fortsatt höga nivån på antalet ansökningar om brottsskadeersättning. Handläggningen av brottsskadeärenden är effektiv och den genomsnittliga handläggningstiden är kort. Allt fler brottsoffer får brottsskadeersättning och det är en utveckling som måste fortsätta.

Intäkterna från regressverksamheten har ökat kraftigt. Att utöva regress från den dömda gärningsmannen är betydelsefullt från ekonomisk synpunkt men även av rättviseskäl för brottsoffret och som en signal och reaktion från samhället.

Brottsofferfonden skapar förutsättningar för fördjupad kunskap om brottsoffer genom de forskningsprojekt som finansieras. Brottsofferfonden stödjer även brottsofferinriktade verksamheter och projekt.

### 3.5.7 Övrig verksamhet

#### Allmänt om verksamhetsområdet och måluppfyllelsen

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är Rikspolisstyrelsen, Kriminalvården och Gentekniknämnden.

#### *Målet uppfylldes inte fullt ut*

Målet för verksamhetsområdet Övrig verksamhet var under 2006, vad avser polisorganisationen, att de arbetsuppgifter som inte är brottsbekämpande ska utföras med utgångspunkt i medborgarens behov.

Regeringens bedömning är att målet inte helt har uppnåtts. Skälet till detta är att endast 73 procent (RPS mål: 90 procent) av de inkomna samtalen till Polisens kontaktcenter (PKC) besvarats inom tre minuter. Detta är ändå en klar förbättring jämfört med 2005 då motsvarande resultat var 52 procent.

Till verksamhetsområdet hör också deltagande i internationella fredsfrämjande insatser. Polisen har under 2006 deltagit i 19 missioner i 15 länder/områden. I årets missioner har totalt 206 personer medverkat. Kriminalvården har deltagit i två missioner i två länder. Totalt har tre personer medverkat.

#### *Resultat*

Under 2006 infördes vid landets samtliga polismyndigheter möjligheten att via Internet göra stöld- och förlustanmälningar. Ett gemensamt telefonnummer och ett gemensamt talsvar har bidragit till att utveckla polisens service till allmänheten.

PKC besvarade under 2006 1,8 miljoner samtal. En effekt av denna verksamhet är att belastningen vid polisens länskommunikationscentraler har minskat i form av färre telefonsamtal och upptagna anmälningar. Polisorganisationen arbetar aktivt med att öka tillgängligheten och servicen till medborgarna vid PKC. En utredning har tillsatts under hösten 2006 för att se över uppdrag, öppettider och arbetssätt.

*Resursinsatsen har sammantaget ökat***Tabell 3.15 Kostnadsutvecklingen 2004–2006**

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Verksamhetens kostnader	1 931	2 102	2 652

Källa: Myndigheternas årsredovisningar

**Analys och slutsatser**

Polisens servicenivå är viktig inte minst för den bild allmänheten har av polisen. Det är därför positivt att notera de åtgärder som Rikspolisstyrelsen vidtar och att användningen av ny teknik i syfte att öka servicen till allmänheten har fallit väl ut. Det är av stor vikt att den fortsatta utvecklingen av polisens service till allmänheten utgår från ett tydligt medborgarperspektiv.

Regeringens bedömning är att Genteknik-nämnden genom sin allsidiga verksamhet inom området på ett förtjänstfullt sätt har verkat för att uppnå verksamhetens mål.

**3.6 Revisionens iakttagelser****3.6.1 Polisorganisationen**

I november 2005 redovisade Riksrevisionen rapporten Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna (RiR 2005:18). Riksrevisionen

rekommenderade regeringen att förenkla den målstruktur som används för att styra polisverksamheten, formulera återrapporteringskrav som inriktas på resultat av polisverksamheten och att ge Rikspolisstyrelsen i uppdrag att utarbeta en åtgärdsplan för hur riksdagens och regeringens mål ska få ett bättre genomslag i polisorganisationen. Regeringen har i regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen vidtagit de åtgärder som Riksrevisionen rekommenderade och bedömer att granskningsrapporten är slutbehandlad.

**3.6.2 Kriminalvården**

Riksrevisionen har lämnat följande invändning mot Kriminalvården. Den interna kontrollen och styrningen av upphandlingsverksamheten har varit bristfällig. Kriminalvården har vid upphandling av projekteringsutgifter m.m. uppgående till totalt cirka 209 miljoner kronor ej gjort detta enligt vad som regleras i lag (1992:1528) om offentlig upphandling. Med anledning av Riksrevisionens anmärkning har regeringen beslutat att ge Ekonomistyrningsverket i uppdrag att bland annat utreda Kriminalvårdens upphandlingsrutiner och lämna förslag på åtgärder.



### 3.7 Budgetförslag

**Tabell 3.16 Utgiftsutveckling 1997–2007**
*Miljoner koronor*

	Utfall 1997	Utfall 1998	Utfall 1999	Utfall 2000	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	Prognos 2007
4:1 Polisorganisa- tionen	10 877	10 760	11 402	12 017	12 461	13 006	13 691	14 195	14 629	15 431	16 567
4:2 Säkerhets- polisen	458	529	513	559	539	534	576	594	637	725	774
4:3 Åklagar- myndigheten	660	584	609	713	732	767	780	812	830	889	945
4:4 Ekobrotts- myndigheten	-	157	220	281	297	303	319	342	337	349	367
4:5 Sveriges Domstolar	2 954	3 063	3 113	3 339	3 468	3 730	3 862	3 862	3 856	3 890	4071
4:6 Kriminalvården	3 816	3 866	3 957	3 883	4 073	4 448	4 939	5 072	5 218	5 447	5970
4:7 Brottsföre- byggande rådet	36	39	44	50	58	51	53	64	58	65	61
4:8 Rättsmedici- nalverket	176	172	170	185	197	209	215	217	221	229	238
4:9 Genteknik- nämnden	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4
4:10 Brottsoffer- myndigheten	10	11	14	16	19	23	23	22	26	27	29
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	61	48	64	64	75	78	76	84	74	87	88
4:12 Rättsliga biträden m.m.	803	831	755	784	805	862	934	1 005	1 094	1 326	1 423
4:13 Kostnader för vissa skadereg- leringar m.m.	-	-	-	15	16	22	29	22	31	28	33
4:14 Avgifter till vissa interna- tionella samman- slutningar	1	8	6	2	7	8	8	8	4	3	4
4:15 Bidrag till lokalt brottsföre- byggande arbete	0	7	14	9	7	8	6	10	6	6	7

## 4:1 Polisorganisationen

**Tabell 3.17 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Resultat
2006	Utfall	15 431 208		513 535
2007	Anslag	16 685 635 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	16 567 252
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>17 286 829</b>		
2009	Beräknat	17 616 320 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	18 077 637 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 17 214 566 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 17 214 566 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för verksamheten vid polismyndigheterna, Statens kriminaltekniska laboratorium och Rikspolisstyrelsen.

### Budget för avgiftsbelagd verksamhet

**Tabell 3.18 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2006	48 000	425 000	493 500	-68 500
Prognos 2007	42 000	410 000	493 200	-83 200
Budget 2008	47 000	455 000	514 400	-59 400

De offentligrättsliga avgifter som inte får disponeras är avgifter från tillståndsgivningen samt Riksbankens penningtransporter. Däremot disponerar polisorganisationen avgifter från stämningssmannadelgivning, passhantering och nationella ID kort. Avgiftsintäkterna från passhanteringen beräknas öka allteftersom de 10-åriga passen fasas ut.

**Tabell 3.19 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2006	38 200	47 700	-9 500
(varav tjänsteexport)	(26 000)	(25 800)	(-200)
Prognos 2007	33 700	53 800	-20 100
(varav tjänsteexport)	(25 000)	(29 800)	(-4 800)
Budget 2008	35 700	56 100	-20 400
(varav tjänsteexport)	(25 000)	31 100	(-6 100)

Den uppdragsverksamhet som ovanstående intäkter avser är, förutom tjänsteexport, prover som utförs av Statens kriminaltekniska laboratorium, utbildning av ordningsvakter samt kontroll av väktarhundar. Avgiftsintäkterna disponeras av polisorganisationen.

### Regeringens överväganden

Brottsbekämpning förutsätter att det finns poliser där brott begås och på de tider de begås. Brottsförebyggande arbete förutsätter polisenärvaro. Medborgarna behöver se poliser i aktiv, yttre tjänst för att få förtroende för verksamheten.

För att öka den polisiära synligheten, öka utredningskapaciteten och förebygga brott behöver Sverige fler poliser i yttre tjänst. Regeringens mål är att det år 2010 ska finnas 20 000 poliser i landet. Utöver detta krävs också särskilda satsningar för en effektiv bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. För att finansiera dessa satsningar föreslås anslaget till polisorganisationen öka med tidigare aviserade 495 000 000 kronor från och med 2008.

Anslaget till polisorganisationen minskas med 500 000 kronor 2008 som en delfinansiering av det treåriga programmet för att stimulera en ökad användning av e-legitimationer.

Från och med 2009 beräknas anslaget till polisorganisationen minskas med 76 000 000 kronor för att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165).

Förslagen i propositionen Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnomsorg leder till ökade kostnader för polisen. Polisorganisationens anslag ökas därför med 1 400 000 kronor från och med 2008.

Från och med 2008 minskas anslaget till polisorganisationen med 7 000 000 kronor för att finansiera den ökade ärendetillströmningen till Ekobrottsmyndigheten samt de uppgifter som följer av förslaget om underrättelseskyldighet efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133).

För att finansiera den ökade ärendetillströmningen till Åklagarmyndigheten samt de uppgifter som följer av förslaget om underrättelseskyldighet efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133) minskas polisorgani-

sationens anslag med 48 000 000 kronor från och med 2008.

Vidare minskas anslaget till polisorganisationen med 13 000 000 kronor 2008 för att finansiera verksamheten vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Från och med 2009 beräknas anslaget till polisorganisationen minskas med 11 500 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget till polisorganisationen minskas med 10 000 000 kronor från och med 2008 för att bland annat finansiera trygghetsundersökningar vid Brottsförebyggande rådet.

För att finansiera Justitiekanslerns ökade ärendeflöde minskas anslaget till polisorganisationen med 2 000 000 kronor från och med 2008.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 17 286 829 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Polisorganisationen* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 17 616 320 000 kronor respektive 18 077 637 000 kronor.

**Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:1 Polisorganisationen**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>16 728 635</b>	<b>16 728 635</b>	<b>16 728 635</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	139 831	533 507	985 549
Beslut	418 363	354 178	363 453
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>17 286 829</b>	<b>17 616 320</b>	<b>18 077 637</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

## 4:2 Säkerhetspolisen

**Tabell 3.21 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2006	Utfall	724 780	Anslags-sparande	-18 912
2007	Anslag	785 093 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	774 092
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>789 663</b>		
2009	Beräknat	808 182 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	829 429 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 789 663 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 789 663 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Säkerhetspolisens förvaltningskostnader.

### Regeringens överväganden

Hotet från terrorismen har ökat de senaste åren vilket har inneburit att kontraterrorverksamheten vid Säkerhetspolisen har expanderat. Den direkta hotbilden mot Sverige och svenska intressen har hittills varit låg, men de attentat som genomförts i Europa under 2000-talet visar att den internationella terrorismen kommer allt närmare Sverige. Det finns också en risk att händelser i vår omvärld eller Sveriges politiska ställningstaganden i internationella frågor snabbt kan ändra bilden av vårt land utomlands.

Säkerhetspolisens förmåga att förebygga terrorism som riktas mot Sverige och svenska intressen måste mot den bakgrunden öka. Därutöver har Sverige, liksom andra stater, ett ansvar att bidra till den gemensamma internationella kampen mot terrorism.

Expansionen av kontraterrorverksamheten vid Säkerhetspolisen har dock skett på bekostnad av delar av Säkerhetspolisens övriga verksamhet, såsom författningsskydd och kontraspionage. Regeringen avser att noga följa denna utveckling.

Från och med 2008 minskas anslaget till Säkerhetspolisen med 500 000 kronor för att finansiera delar av verksamheten vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 789 663 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 808 182 000 kronor respektive 829 429 000 kronor.

**Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:2 Säkerhetspolisen**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>783 623</b>	<b>783 623</b>	<b>783 623</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	6 540	25 071	46 331
Beslut	-500	-512	-525
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>789 663</b>	<b>808 182</b>	<b>829 429</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

### 4:3 Åklagarmyndigheten

**Tabell 3.23 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2006	Utfall	888 676	Anslags-sparande	-937
2007	Anslag	944 050 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	944 757
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>959 609</b>		
2009	Beräknat	982 144 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	1 007 963 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 959 609 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 959 609 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Åklagarmyndighetens förvaltningskostnader. Utöver sin operativa verksamhet bedriver Åklagarmyndigheten metod- och rättsutveckling samt rättslig uppföljning och tillsyn.

Åklagarmyndigheten har en viktig roll i rättskedjan mellan polisen och domstolarna. Åklagarna påverkar såväl kvaliteten på polisens utredningsverksamhet som processen i domstol.

### Regeringens överväganden

Ärendetillströmningen har ökat under de senaste åren vilket huvudsakligen är en följd av en ökad ärendetillströmning från polisen. Detta har medfört att arbetsläget vid myndigheten är ansträngt.

Dessutom förväntas bidragsbrottslagen (2007:612), som trädde i kraft den 1 augusti

2007, medföra ytterligare ökad arbetsbelastning för myndigheten.

Utöver det har regeringen nyligen i en proposition föreslagit att åklagare vid Åklagarmyndigheten ska ansvara för underrättelser till enskild efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133).

För att Åklagarmyndigheten ska kunna hantera den ökande ärendetillströmningen med bibehållen kvalitet samt underrättelseskyldigheten efter hemlig tvångsmedelsanvändning föreslår regeringen att anslaget ökas med 55 000 000 kronor från och med 2008.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 959 609 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Åklagarmyndigheten* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 982 144 000 kronor respektive 1 007 963 000 kronor.

**Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:3 Åklagarmyndigheten**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>897 050</b>	<b>897 050</b>	<b>897 050</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	7 559	28 802	53 142
Beslut	55 000	56 292	57 771
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>959 609</b>	<b>982 144</b>	<b>1 007 963</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

### 4:4 Ekobrottsmyndigheten

**Tabell 3.25 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2006	Utfall	349 479	Anslags-sparande	5 389
2007	Anslag	362 647 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	367 296
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>372 239</b>		
2009	Beräknat	380 854 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	390 782 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 372 239 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 372 239 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Ekobrottsmyndighetens förvaltningskostnader. Utöver sin operativa verksamhet ansvarar myndigheten för rättslig utveckling, metodutveckling och samordning av åklagarväsendets ekobrottsbekämpning.

### Regeringens överväganden

Under 2007 har rekryteringarna till Ekobrottsmyndigheten ökat samtidigt som myndigheten har få avgångar. Såväl ärendetillströmningen till myndigheten som komplexiteten i ärendena har ökat. Detta medför ökad arbetsbelastning vid myndigheten.

Därutöver har regeringen nyligen i en proposition föreslagit att åklagare vid Ekobrottsmyndigheten ska ansvara för underrättelser till enskild efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133).

Regeringen föreslår därför att Ekobrottsmyndighetens anslag ökas med 7 000 000 kronor från och med 2008.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 372 239 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 380 854 000 kronor respektive 390 782 000 kronor.

**Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:4 Ekobrottsmyndigheten**

Tusental kronor				
	2008	2009	2010	
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>362 647</b>	<b>362 647</b>	<b>362 647</b>	
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	2 740	11 196	20 942	
Beslut	6 852	7 011	7 193	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>372 239</b>	<b>380 854</b>	<b>390 782</b>	

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

## 4:5 Sveriges Domstolar

**Tabell 3.27 Anslagsutveckling**

Tusental kronor				
2006	Utfall	3 889 699	Anslags-sparande	231 628
2007	Anslag	4 064 759 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	4 070 703
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>4 151 500</b>		
2009	Beräknat	4 204 177 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	4 321 249 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 4 108 699 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 4 115 585 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för den verksamhet som bedrivs i domstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten samt Domstolsverket.

### Budget för avgiftsbelagd verksamhet

**Tabell 3.28 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2006	64 542	14 711		
Prognos 2007	64 000	20 000		
Budget 2008	63 000	20 000		

Under 2008 beräknas domstolsväsendet att leverera in avgifter och medel från återbetalningar av rättshjälpskostnader m.m. till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 90 miljoner kronor, varav 38 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter, 8 miljoner kronor kungörandeavgifter, 17 miljoner kronor efterbevaknings- och tillsynsavgifter. Återbetalning av medel för rättshjälpskostnader m.m. uppgår till 27 miljoner kronor.

Avgiftsinkomster och andra ersättningar som disponeras, härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och personal, försäljning av kopior och rättsfallpublicering. Dessa uppgick 2006 till 14,7 miljoner kronor. Därutöver mottog domstolsväsendet cirka 16,2 miljoner kronor i form av bidrag från Arbetsmarknadsstyrelsen, Sida och EU-institutioner.

## Regeringens överväganden

Den 1 juni 2008 övertar Lantmäteriverket ansvaret för inskrivningsverksamheten från domstolarna. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget 4:5 *Sveriges Domstolar* minskas med 65 500 000 kronor 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget minska med 108 000 000 kronor respektive 102 000 000 kronor.

Från och med 2008 övertar länsstyrelserna vissa ärenden rörande mindre vattenverksamheter från miljödomstolarna. Anslaget 4:5 *Sveriges Domstolar* minskas därför med 4 000 000 kronor

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 151 500 000 kronor anvisas under anslaget 4:5 *Sveriges Domstolar* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 4 204 177 000 kronor respektive 4 321 249 000 kronor.

**Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:5 Sveriges Domstolar**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>4 205 208</b>	<b>4 205 208</b>	<b>4 205 208</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	52 639	151 583	265 412
Beslut	-40 847	-43 092	-42 988
Överföring till/från andra anslag	-65 500	-109 522	-106 384
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>4 151 500</b>	<b>4 204 177</b>	<b>4 321 249</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

## 4:6 Kriminalvården

**Tabell 3.30 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2006	Utfall	5 446 832		36 018
2007	Anslag	6 088 454 <sup>1</sup>		5 970 000
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>6 117 658</b>		
2009	Beräknat	6 337 658 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	6 502 692 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 6 194 274 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 6 194 274 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Kriminalvårdens verksamhet. Transporttjänstens verksamhet erhåller medel från detta anslag till den del denna inte avser utlandstransporter inom migrationspolitikens ansvarsområde. Anslaget används även för Kriminalvårdsnämndens verksamhet och ersättning åt ledamöter med flera i övervakningsnämnderna.

## Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Kriminalvården disponerar inkomster från arbetsdriften inom kriminalvården. För arbetsdriften gäller inte kravet på full kostnadsäckring. Det ekonomiska målet är att intäkterna till 50 procent ska täcka de direkta kostnaderna för arbetsdriften.

Av 5 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att dömda som verkställer ett fängelsestraff under intensivövervakning med elektronisk kontroll ska betala en avgift. Avgiften uppgår till 50 kronor per dag, dock högst 6 000 kronor. Avgiften ska betalas i förskott till Kriminalvården för att därefter kvartalsvis tillföras brottsofferfonden.

**Tabell 3.31 Avgiftsbelagd verksamhet**

Tusental kronor

	Intäkter som inte får disponeras/ Intensivövervakning	Intäkter som får disponeras/ Arbetsdrift
Utfall 2006	2 984	137 298
Prognos 2007	3 000	142 000
Budget 2008	3 000	147 000

## Regeringens överväganden

Kriminalvården genomför en nödvändig uppbyggnad av äldre inrättningar samt en utbyggnad av antalet platser för att möta de krav som ställs på verksamheten. Vissa äldre anstalter och häkten kommer dessutom att avvecklas då inrättningarna inte längre kan anses ändamålsenliga. För att tillgodose det kortsiktiga platsbehovet bör avveckling av äldre inrättningar ske med beaktande av i vilken takt nya platser färdigställs. De satsningar på polisorganisationen som genomförs förväntas öka behovet av antalet platser.

Anslaget minskas med 76 000 000 kronor 2008 för att finansiera förslagen i propositionen

Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165).

Vidare minskas anslaget med 175 000 kronor 2008 som en delfinansiering av det treåriga programmet för att stimulera en ökad användning av e-legitimationer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 117 658 000 kronor anvisas under anslaget 4:6 *Kriminalvården* för 2008. För 2009 beräknas anslaget till 6 337 658 000 kronor och för 2010 till 6 502 692 000 kronor.

**Tabell 3.32 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:6 Kriminalvården**

Tusental kronor			
	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>6 088 454</b>	<b>6 088 454</b>	<b>6 088 454</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	43 204	185 139	348 505
Beslut	-14 000	64 065	65 733
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>6 117 658</b>	<b>6 337 658</b>	<b>6 502 692</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/7:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

## 4:7 Brottsförebyggande rådet

**Tabell 3.33 Anslagsutveckling**

Tusental kronor				
2006	Utfall	64 559	Anslags-sparande	2 659
2007	Anslag	62 263 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	61 116
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>58 962</b>		
2009	Beräknat	60 419 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	62 095 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 58 962 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 58 962 tkr i 2008 års prisnivå.

Brottsförebyggande rådet är ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom rättsväsendet och ska bidra till kunskapsutveckling inom det kriminalpolitiska området och främja brottsförebyggande arbete. Anslaget används för Brottsförebyggande rådets förvaltningskostnader.

## Regeringens överväganden

Brottsförebyggande rådet har ett antal uppdrag som saknar permanent finansiering. Dessa utgörs av Den Nationella Trygghetsundersökningen, The Stockholm Criminology Symposium, ansvar för framtagande av hatbrottsstatistik och kostnader för investeringar i IT-säkerhet i samband med arbetet med Rättsväsendets Informationsförsörjningssystem. Med anledning av detta föreslås Brottsförebyggande rådets anslag öka med 10 000 000 kronor från och med 2008.

Som framgår av propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare skall rådets uppdrag att stödja medlingsverksamheter upphöra från och med 2008 (prop. 2005/06:165). I anslagsberäkningen för har därför anslaget minskats med 12 000 000 kronor från och med 2008.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 58 962 000 kronor anvisas under anslaget 4:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2008. För 2009 beräknas anslaget till 60 419 000 kronor och för 2010 till 62 095 000 kronor.

**Tabell 3.34 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:7 Brottsförebyggande rådet**

Tusental kronor			
	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>60 263</b>	<b>60 263</b>	<b>60 263</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	699	2 205	3 938
Beslut	-2 000	-2 049	-2 106
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>58 962</b>	<b>60 419</b>	<b>62 095</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

## 4:8 Rättsmedicinalverket

**Tabell 3.35 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2006	Utfall	228 820	4 232	
2007	Anslag	241 367 <sup>1</sup>		237 662
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>243 400</b>		
2009	Beräknat	249 036 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	255 515 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 243 400 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 243 400 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Rättsmedicinalverkets förvaltningskostnader. Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet inom fyra verksamhetsgrenar: rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Rättsmedicinalverkets huvuduppgift är att avge sakkunnigutlåtanden till polis, åklagare och domstolar.

### Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Rättsmedicinalverket bedriver avgiftsbelagd verksamhet inom rättskemi, rättsgenetik samt rättsmedicin såvitt avser utfärdande av rättsintyg.

Rättsmedicinalverket får disponera alla intäkter från den avgiftsbelagda verksamheten.

**Tabell 3.36 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2006	-	16 885	18 508	- 1 623
Prognos 2007	-	18 375	18 500	- 125
Budget 2008	-	16 000	16 500	- 500

**Tabell 3.37 Uppdragsverksamhet. Rättskemi**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2006	29 143	30 235	- 1 092
Prognos 2007	31 750	33 000	- 1 250
Budget 2008	25 000	26 000	- 1 000

**Tabell 3.38 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2006	15 409	14 041	1 368
Prognos 2007	18 550	17 600	950
Budget 2008	20 000	20 000	0

Såväl den rättskemiska som den rättsgenetiska verksamheten resulterade i underskott 2006. Dessa underskott balanseras mot tidigare ackumulerat överskott.

Rättsintygsverksamheten som är ny sedan 2006 resulterade i ett överskott på knappt 1,4 miljoner kronor det första året vilket balanseras mot ett ingående underskott från 2005 för det förberedande arbetet.

### Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 243 400 000 kronor anvisas under anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 249 036 000 kronor respektive 255 515 000 kronor.

**Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:8 Rättsmedicinalverket**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>241 367</b>	<b>241 367</b>	<b>241 367</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	2 033	7 669	14 148
<b>Beslut</b>			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>243 400</b>	<b>249 036</b>	<b>255 515</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.



## 4:9 Gentekniknämnden

**Tabell 3.40 Anslagsutveckling**
*Tusental kronor*

2006	Utfall	3 273	Anslags- sparande	684
2007	Anslag	3 889 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos	3 506
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>3 921</b>		
2009	Beräknat	4 010 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	4 112 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 3 921 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 3 921 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Gentekniknämndens förvaltningskostnader. Nämnden ska bland annat följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna inom gentekniken samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet.

### Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 3 921 000 kronor anvisas under anslaget 4:9 *Gentekniknämnden* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 4 010 000 kronor respektive 4 112 000 kronor.

**Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:9 Gentekniknämnden**
*Tusental kronor*

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007 <sup>1</sup></b>	<b>3 889</b>	<b>3 889</b>	<b>3 889</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	32	121	223
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>3 921</b>	<b>4 010</b>	<b>4 112</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

## 4:10 Brottsoffermyndigheten

**Tabell 3.42 Anslagsutveckling**
*Tusental kronor*

2006	Utfall	27 444	Anslags- sparande	811
2007	Anslag	29 703 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos	29 462
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>29 927</b>		
2009	Beräknat	30 615 <sup>2</sup>		
2010	Beräknat	31 406 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 29 927 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 29 927 tkr i 2008 års prisnivå.

Brottsoffermyndigheten arbetar för att främja brottsoffers rättigheter, intressen och behov. Myndighetens huvuduppgift är att pröva ansökningar om ersättning enligt brottsskadelagen, s.k. brottsskadeersättning. Anslaget används för Brottsoffermyndighetens förvaltningskostnader.

### Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 29 927 000 kronor anvisas under anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten* för 2008. För 2009 beräknas anslaget till 30 615 000 kronor och för 2010 till 31 406 000 kronor.

**Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:10 Brottsoffermyndigheten**
*Tusental kronor*

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007 <sup>1</sup></b>	<b>29 703</b>	<b>29 703</b>	<b>29 703</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	224	912	1 703
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>29 927</b>	<b>30 615</b>	<b>31 406</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

#### 4:11 Ersättning för skador på grund av brott

**Tabell 3.44 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utfall
2006	Utfall	86 893		-465
2007	Anslag	89 474 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	88 387
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>89 474</b>		
2009	Beräknat	89 474		
2010	Beräknat	89 474		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottsskadelagen (1978:413) för skador på grund av brott. Utgifterna på anslaget styrs av antalet beviljade ansökningar och brottsskadeersättningens storlek.

#### Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 89 474 000 kronor anvisas under anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott* för 2008. För 2009 beräknas anslaget till 89 474 000 kronor och för 2010 till 89 474 000 kronor.

**Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:11 Ersättning för skador på grund av brott**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>89 474</b>	<b>89 474</b>	<b>89 474</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>89 474</b>	<b>89 474</b>	<b>89 474</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

#### 4:12 Rättsliga biträden m.m.

**Tabell 3.46 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utfall
2006	Utfall	1 325 844		-35 307
2007	Anslag	1 360 657 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	1 423 000
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>1 225 657</b>		
2009	Beräknat	1 225 657		
2010	Beräknat	1 225 657		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Från anslaget ska betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Därutöver ska från anslaget betalas de kostnader som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, dock inte sådana kostnader som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget finansierar också utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn, samt utgifter för bevisning, parter, tolk och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser, ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare.

Vidare betalas från anslaget kostnader som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska bäras av annan myndighet.

Utgifterna på anslaget är regelstyrda. Under de senaste åren är det främst utgifterna för offentliga försvarare och målsägandebiträden som har ökat. Regeringen avser att vid behov återkomma i denna del.

De faktorer som styr utgifterna är framför allt antalet mål och ärenden, målens och ärendenas svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rättshjälpskostnaderna som betalas av den rättssökande.

Enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, 27 § rättshjälpslagen, 5 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde och 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde bestämmer regeringen den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rättshjälpsområdet. Timkostnadsnormen för 2007 är 1 056 kronor.

För närvarande finns det taxor för ersättning till offentliga försvarare och målsägandebiträden

i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt (DVFS 2003:7 och 2003:3). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen.

Den nuvarande rättshjälpslagen (1996:1619) trädde i kraft den 1 december 1997. Den innebar en mängd förändringar jämfört med den tidigare lagen. Bland annat är rättshjälpen numera generellt subsidiär till rättsskyddet. Det innebär i huvudsak att den som har en rättsskyddsförsäkring som täcker en rättslig tvist ska bekosta den med medel från försäkringen i stället för genom den statliga rättshjälpen. Lagen har inneburit kostnadsänkningar samtidigt som rättshjälpens grundläggande syfte behållits, nämligen att vara ett yttersta skyddsnät för dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt.

Reglerna om offentliga försvarare som finns i rättegångsbalken har varit i huvudsak oförändrade sedan 1984.

När det gäller målsägandebiträden fattade riksdagen våren 2001 beslut om att utvidga möjligheten för domstol att förordna sådant biträde (prop. 2000/01:79, bet. 2000/01:JuU20, rskr. 2000/01:20). Utvidgningen innebär att målsägandebiträde kan förordnas vid alla brott varpå fängelse kan följa när förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

### Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 225 657 000 kronor anvisas under anslaget 4:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 1 225 657 000 kronor respektive 1 225 657 000 kronor.

**Tabell 3.47** Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor			
	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>1 225 657</b>	<b>1 225 657</b>	<b>1 225 657</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>1 225 657</b>	<b>1 225 657</b>	<b>1 225 657</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

### 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

**Tabell 3.48** Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2006	Utfall	28 108	Anslags-sparande	3 990
2007	Anslag	27 163 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	32 500
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>27 163</b>		
2009	Beräknat	27 163		
2010	Beräknat	27 163		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Anslaget används för kostnader som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar m.m. Dessa kan t.ex. röra ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder eller skadestånd enligt bestämmelserna om fel och försummelse vid myndighetsutövning i skadeståndslagen (1972:207). I anslutning till att sådan ersättning utbetalas kan ersättning även utgå för ombuds- och rättegångskostnader. Ersättning till staten för sådana kostnader tillgodoräknas anslaget. Justitiekanslern betalar ut ersättning och skadestånd från anslaget.

### Regeringens överväganden

Det är svårt att förutse vilka ersättningsanspråk som kommer att riktas mot staten och därför är det också svårt att göra en prognos över storleken på de belopp som kan bli aktuella att betala ut.

Regeringen föreslår att 27 163 000 kronor anvisas under anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 27 163 000 kronor respektive 27 163 000 kronor.

**Tabell 3.49 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>27 163</b>	<b>27 163</b>	<b>27 163</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>27 163</b>	<b>27 163</b>	<b>27 163</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

#### 4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

**Tabell 3.50 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2006	Utfall	3 347		339
2007	Anslag	3 578 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	3 535
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>3 578</b>		
2009	Beräknat	3 578		
2010	Beräknat	3 578		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi (NSfK) samt Bernunionen (WIPO=World Intellectual Property Organization).

Dessutom betalas från anslaget bidrag till Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI) inom ramen för FN:s Crime Prevention and Criminal Justice Fund. Även bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

#### Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 3 578 000 kronor anvisas under anslaget 4:14 *Avgifter till vissa internatio-*

*nella sammanslutningar* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 3 578 000 kronor respektive 3 578 000 kronor.

**Tabell 3.51 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>3 578</b>	<b>3 578</b>	<b>3 578</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>3 578</b>	<b>3 578</b>	<b>3 578</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

#### 4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

**Tabell 3.52 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2006	Utfall	6 444		928
2007	Anslag	7 157 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	7 240
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>7 157</b>		
2009	Beräknat	7 157		
2010	Beräknat	7 157		

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Anslaget används för att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet har till uppgift att fördela medel till lokala brottsförebyggande projekt. I detta ingår att samla och sprida kunskap om framgångsrika projekt, följa upp och utveckla projekt samt bidra till att behovet av utbildning tillgodoses. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet.

#### Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 157 000 kronor anvisas under anslaget 4:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2008. Samma belopp beräknas för 2009 och 2010.

**Tabell 3.53 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007<sup>1</sup></b>	<b>7 157</b>	<b>7 157</b>	<b>7 157</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>7 157</b>	<b>7 157</b>	<b>7 157</b>

<sup>1</sup> Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

## 4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

**Tabell 3.54 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2006			0
2007	Anslag	0 <sup>1</sup>	0
<b>2008</b>	<b>Förslag</b>	<b>13 500</b>	
2009	Beräknat	12 276 <sup>2</sup>	
2010	Beräknat	12 596 <sup>3</sup>	

<sup>1</sup> Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

<sup>2</sup> Motsvarar 12 000 tkr i 2008 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 12 000 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget är nytt på statsbudgeten och ska användas för verksamheten vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden som i propositionen Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användandet av hemliga tvångsmedel m.m. (prop. 2006/07:133), föreslås inrättas den 1 januari 2008.

I den nämnda propositionen föreslår regeringen att en ny lag om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ska träda i kraft den 1 januari 2008. I den föreslagna lagen föreskrivs att det ska finnas en fristående myndighet, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Nämnden ska utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet. Nämnden ska också utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Nämnden ska på begäran av en enskild vara skyldig att kontrollera om han eller hon har varit utsatt för hemliga tvångsmedel och därmed

sammanhängande verksamhet eller varit föremål för Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och om tvångsmedelsanvändningen eller personuppgiftsbehandlingen har skett i enlighet med lag eller annan författning.

I och med inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kommer Registernämnden att upphöra. Registernämndens samtliga uppgifter kommer att övertas av den nya nämnden.

## Regeringens överväganden

Som framgår av propositionen Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användandet av hemliga tvångsmedel m.m. (prop. 2006/07:133) bedöms kostnaden för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden uppgå till 12 000 000 kronor årligen samt en engångskostnad om upp till 1 500 000 kronor i samband med att myndigheten inrättas. De kostnader som Säkerhetspolisen haft för Registernämnden ska bidra till inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 13 500 000 kronor anvisas under ett nytt anslag 4:16 *Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 12 276 000 kronor respektive 12 596 000 kronor.

**Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden**

Tusental kronor

	2008	2009	2010
<b>Anvisat 2007</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	0	0	0
Beslut	13 500	12 276	12 596
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>13 500</b>	<b>12 276</b>	<b>12 596</b>